

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κλπ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1859 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1860.

ΑΘΗΝΑΙΝ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ.

1860.

ΕΝΔΕΞ

ΤΕΤΗ

ΕΝ ΤΩ Γ' ΤΟΜΩ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΘ' ΥΑΗΝ.

—α—

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

ΠΕΡΙ τῆς αὐτοκρ. ἀρχιεπισκοπῆς τῆς ἁ. Ἰουστιν. **Αγρίδος.** ΣΙΖ, 4. ΣΚ, 84.
 Ἐπισόδια τῆς ἐν ἔτει 1666 πολιορκίας τῆς Ἀρσινόης. ΣΙΖ, 20. ΣΗΗ, 42.
 Ἀνασκευὴ ἡμαρτημένης ἐξιστορήσεως τῶν περὶ Κρήτης ὑπομνημάτων. ΣΗΗ, 37.
 Πολιορκία καὶ ἄλλοις Κωνσταντινουπόλεως. ΣΙΘ, 58. ΣΚ, 81. ΣΚΑ, 100. ΣΚΒ, 130. ΣΚΓ, 159. ΣΚΔ, 187. ΣΚΕ, 208. ΣΚΣΤ, 232. ΣΚΘ, 312.
 Περὶ τῆς ἐν Μακεδ. Κορίνθου. ΣΙΘ, 69. ΣΑΕ, 447.
 Περὶ δουλοπαροικίας παρὰ Γου. καὶ Βυζαντ. καὶ περὶ φορολογ. διατάξεων. ΣΚ, 73. ΣΚΑ, 97. ΣΚΒ, 124. ΣΚΓ, 145.
 Περὶ τοῦ ἐν Βλέχοις Ἑλληνισμοῦ. ΣΚΔ, 169. ΣΚΕ, 193. ΣΚΗ, 234.
 Νικολ. Καρμυζίνος. ΣΚΣΤ, 238. ΣΚΖ, 251.
 Λόγος Βούλουρ, ἱστορικῶς ἐξετάζμενος. ΣΚΖ, 241. ΣΚΗ, 265.
 Ἡ Κυρία Ἡμέρα. ΣΚΗ, 274.
 Ἱστορία Μ. Ἀλεξάνδρου. ΣΚΗ, —ΣΖ.
 Ἰστορία Πατριαρ. ἐν Ρωσία. ΣΙΑ, 343. ΣΑΒ, 370. 390. ΣΑΔ, 414. ΣΑΕ, 438.
 Ὁ τελευτῶν τῶν Παλαιολόγων. ΣΑΒ, 375.
 Μελέται Κ. Παπαρήγοπούλου. Αὐτ. 380. 397.
 Περὶ Σεννηάκου. ΣΑΔ, 423.
 Ἰστορία Αὐτ. 425.
 Βασιλεία Ἐπιμ. ΣΑΕ, 451. ΣΑΣ, 478. ΣΑΖ, 513. ΣΑΘ, 550. ΣΜ, 582.
 Κερουχ Λανομάν. ΣΑΣ, 473.
 Ἰστορία μετὰ τὴν ἐπανάκτησιν Κωνσταντινουπόλεως. ΣΑΗ, 505. ΣΑΘ, 537. ΣΜ, 569.
 Ἱστορία ΣΑΗ, 518.

Β. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐπισημογράματα Γαλιώτου. ΣΙΖ, 43.
 Ἐπισημογράματ. Αὐτ. 48. ΣΗΗ, 85.
 Ἐπισημογράματ. Αὐτ. 25.
 Ἐπισημογράματ. Αὐτ. 48.
 Ἐπισημογράματ. Αὐτ. 102.

Βιβλιονόμος. ΣΚΖ, 250. ΣΚΗ, 287.
 Βιβλιοκρίσις Ἰστ. Καρμυζίνου. ΣΚΘ, 300. ΣΑ, 329.
 Ἐπιστολὴ ἐκ Πέδου. ΣΑ, 343. ΣΑΔ, 337.
 Δουκίον περὶ Πινδάρου τοῦ Βιλλυραίου. ΣΑΒ, 361. ΣΑΕ, 433.
 Ἀνατολ. Ἐπιστ. Γ. Τυπάλδου. ΣΑΒ, 366. ΣΑΕ, 448.
 Ἀπαντὰ Ζυλοκόστα. ΣΑΓ, 405.
 Γλωσσάριον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς. ΣΑΔ, 430. ΣΑΕ, 450.
 Ἰούλιος Τυπάλδος. ΣΑΣ, 457.
 Πόθεν ἡ λέξις τραγοῦδον. ΣΑΖ, 405.
 Γαλλικὴν λέξικόν. Αὐτ. 400.
 Διάφορα Ἀ. Ρ. Ραγιαζῆ. ΣΜ, 579.

Γ. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

Ἀρχαιολογικὰ Σάμου. ΣΙΘ, 68.
 Περὶ τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ ἐπιγραφῆς. ΣΚ, 92.
 Ἐπιγραφαὶ Κορινθίας. ΣΚΓ, 165.
 Αἰγυπτιακά. ΣΚΣΤ, 225. ΣΑΓ, 385. ΣΑΔ, 400.
 Νομισματικά. ΣΚΠ, 283.
 Νάξια Πέτρα. ΣΚΘ, 289.
 Οἰκίστημον Μακεδονίας. ΣΑΒ, 380.
 Οἰκίστημον Σαλαμίνας. ΣΑΔ, 432.
 Οἰκίστημον Γαλικῆ. Αὐτ.
 Ἀνέκδοτον νόμισμα Βυθίου. ΣΑΖ, 481.
 Ἐπιστολὴ Νωάμου πρὸς Αἰγυπτίους. Αὐτ. 483.
 Οἰκίστημον Γαλικῆ. ΣΗΗ, 533.
 Σελῆς αἰγυπτία. ΣΑΘ, 560.

Δ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Κάτοικοι γῆς. ΣΙΖ, 23.
 Σιδηοδρόμοι. Αὐτ. 24.
 Ἰσπανικὸν κράτος. Αὐτ.
 Πληθυσμὸς Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων. ΣΙΘ, 72. ΣΑΖ, 504.
 Ἐκπαιδευτικὸν Χίλου. ΣΚΒ, 437.
 Καλογεροπούλου νεκρολογία. Αὐτ. 144.
 Ὁθωνικὸν Πανεπιστήμιον. ΣΚΓ, 150.
 Πηγάδι Νείλου. Αὐτ. 168.
 Πληθυσμὸς Νεοβοσνάκου. Αὐτ.
 Ἀρσενικὸν Παρθενονομασίον. ΣΚΔ, 183.
 Ἀμαλίκου καὶ ἄλλων σχολῶν ἐξετάσεις. ΣΚΕ, 214.

Ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος. ΣΚΣΤ, 217.
 Καλλιγραφία. Αὐτ. 240.
 Βουλευτικὰ ἐκλογαί. ΣΚΗ, 284. ΣΚΘ, 293.
 Ἐμπορικὸν παιδαγωγίον. ΣΚΗ, 287.
 Μακροβιότης. Αὐτ. καὶ ΣΑΑ, 360.
 Χρυσὸν σῆμα Μασουρέου. ΣΑΓ, 393.
 Βιβλία. ΣΑΕ, 453.
 Ἱατροστατιστικαὶ εἰδήσεις. Αὐτ. 454.
 Μεγάλοι καύσωνες. αὐτ.
 Νέα πειστήρια. ΣΑΣΤ, 480.
 Λετὰ νεκρολογία. ΣΑΖ, 489.
 Φατισμὸς Παρισίων. Αὐτ. 504.
 Βομβυκοτροφία. Αὐτ.
 Προβατοτροφία. Αὐτ.
 Τοκετοί. Αὐτ.
 Ἴόνιος ἔταιρία. ΣΑΗ, 533.
 Βαμβακοργεῖα. ΣΑΘ, 568.
 Κεραυνόβλητοι καὶ ἀλεξικέραυνοι. Αὐτ.

Ε. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ.

Περὶ ἀρχιτεκτονικῆς. ΣΙΘ, 49.
 Δίκαιον τῶν ἐθνῶν Σαρικίου. Αὐτ. 70.
 Δύο πλοῖα. ΣΚΒ, 136.
 Σφίγγ. ΣΚΓ, 166.
 Δύσπνοια πλοίων. Αὐτ.
 Περὶ οἰκονομίας. ΣΑ, 326.
 Τὰ Ὀλύμπια. ΣΑΑ, 358. ΣΑΓ, 403.
 Τερατώδες ἀερόστατον. ΣΑΑ, 360.
 Ὑποβρύχιος διώρυξ. ΣΑΒ, 383.
 Σουεσίου διώρυξ. ΣΑΔ, 329.
 Περὶ πορφύρας. ΣΑΗ, 517.
 Τηλέγραφοι. Αὐτ. 534.
 Σιδηρόδρομοι. Αὐτ.
 Περὶ ποινικοῦ δικαίου. ΣΑΘ, 534.

ΣΤ. ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΘΩΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΑΙ.

Σύγχρονος Ῥωσία. ΣΙΖ, 6. ΣΙΗ, 33.
 Ἀποδημητοῦ ἀναμνησεις. ΣΙΖ, 10. ΣΙΠ, 38. ΣΙΘ, 64. ΣΚ, 89.
 Γάμος ἀραβικὸς. ΣΙΖ, 48.
 Περὶ Κίνας. ΣΙΠ, 47. ΣΚΑ, 117.
 Μῦς ἢ ποιντικοί. ΣΙΘ, 71.
 Αὐτοκτονία. Αὐτ.
 Ἰαπωνίδες. Αὐτ.
 Ἁγία Σοφία. ΣΚ, 95. ΣΚΑ, 144.
 Περιοδία σπουδαίου. ΣΚΑ, 119. ΣΚΗ, 139. ΣΚΖ, 256. ΣΚΗ, 281.
 Ἰνδικά. ΣΚΔ, 186. ΣΚΕ, 212.
 Πάρεργα περὶ Λέσβου. ΣΚΖ, 253.
 Πάρεργα περὶ τοῦ νέου κόσμου. ΣΚΘ, 293.
 Γάμος Εὐας. Αὐτ. 307.
 Ἐπιστολὴ ἐκ Κηφισίας. Αὐτ. 311.
 Γαλαπάγοι νῆσοι. ΣΑ, 319.
 Ἐπιτάφιος τελετὴ ἐν Χογδόκ. Αὐτ. 321.
 Ἀναμνητικὸν Κράτος. ΣΑΒ, 444.
 Λάνδαυ. ΣΑΣΤ, 447.
 Τὸ Δένδρον τῆς Μαρίας. ΣΑΗ, 530.

Σακκάρα. ΣΑΘ, 561.
 Χορὸς ἐν Μάντισσέο. Αὐτ. 562.
 Ἀνακλύψις τόπων ἀγνώτων, ΣΜ, 386.

Ζ. ΠΟΙΗΣΙΣ.

Νοσταλγία. ΣΙΖ, 22.
 Ἄσμα φινλανδικόν. ΣΚΘ, 312.
 Ὡδὴ εἰς τὴν ἀκαδ. Σίνα. ΣΑΛ, 384.
 Αἰ ὄραναί. ΣΑΑ, 429.
 Ἡ εὐτυχία. ΣΑΕ, 454.
 Πρώτη τοῦ ἔτους. Αὐτ. 456.
 Εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἔτους. ΣΑΖ, 503.
 Ποίησις. ΣΑΗ, 535.

Η. ΖΩΟΛΟΓΙΚΑ.

Μύρμηξ Ταμερλάνου. ΣΙΘ, 72.
 Περὶ μαχητῶν. ΣΚΒ, 138.
 Περὶ δρόντου. ΣΚΗ, 287.
 Ὅφεις Ἰνδιῶν. ΣΑΖ, 499.

Θ. ΒΟΤΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΑ.

Σάρτον. ΣΙΖ, 9.

Ι. ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Ἠλεκτρικὸν φαινόμενον. ΣΙΖ, 24.
 Κρήνη ἐν Δωδώνη. ΣΚΓ, 167.
 Περὶ κομητῶν. ΣΑΕ, 454.
 Περὶ Πλανητῶν. Αὐτ.
 Περὶ Ραιανθράων. ΣΑΗ, 532.
 Μετεωρολογικὰ. Αὐτ.

ΙΑ. ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

Κόσταλ ὁ Ἰνδός. ΣΙΖ. — ΣΚΗ.
 Διήγημα ὑπὸ Κ. Ράμφου. ΣΚΑ, 177. ΣΚΕ, 212.
 Δύο Ῥωσίδες ἐν Κουκάσω. ΣΚΖ, 261. ΣΚΗ, 287.
 ΣΚΘ, 308. ΣΑ, 324. ΣΑΑ, 363. ΣΑΒ, 383.
 Εἰς Κόρινθον ἢ οὐκ ἐστίν. ΣΑΓ, 398. ΣΑΔ, 403.
 Ἐπίσκεψις εἰς τρία μνημεῖα. ΣΑΕ, 454.
 470. ΣΑΖ, 493.
 Ἰωάννης στρατιώτης. ΣΑΗ, 520.
 Ἐμπόρου θυγάτηρ. Αὐτ. 533. ΣΑΘ, 568.

ΙΒ. ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἕλληνας ἀριστέστεροντες ἐν Γαλλίᾳ.
 Κατηρημένα λουτρά. ΣΙΘ, 72.
 Συνδρομαὶ εἰς βιβλία. Αὐτ.
 Πέτρος ὁ μέγας. Αὐτ.
 Χρυσὸν πόσιμον. ΣΚ, 96.
 Αριθμοί. Αὐτ.
 Γνωμικὰ Διογένους. ΣΚΑ, 120.
 Ὀσφραντικὴ. ΣΚΒ, 143.
 Ν. Νομικοῦ προσφορά. Αὐτ. 144.
 Ἀνέκδοτα. ΣΚΓ, 167.
 Γνωμικὰ Θάλητος. Αὐτ. 188.
 Γνωμικὰ Περσίδου. ΣΚΕ, 216.
 Αἶμα περὶ εἰκόνας. ΣΚΖ, 264.
 Γυνὴ στρατιώτης. ΣΚΗ, 288.

Τολμηρότατος ἀκροβάτων. Αὐτ.
 Ὑπολογισμὸς Μεζικῆς. ΣΚΘ, 312.
 Δώρα. Αὐτ.
 Ἴπποι. Αὐτ.
 Ἐπιστολὴ τῷ διευθυντῇ Παρθ. ΣΑ, 336.
 Μασσίνας. ΣΑΑ, 359.
 Σχίζος δάκνουσα. Αὐτ.
 Ἰερὰ εἰρήπια. Αὐτ.
 Χρονολογία πολέμου Ἰταλίας. Αὐτ. 360.
 Γεωργός. ΣΑΗ, 384.

Φρόνιμος δικαστής. ΣΑΔ, 431.
 Μέγιστος Κλιθάνων. ΣΑΕ, 453.
 Δισεκατομμύριον. Αὐτ.
 Περιέργος ἐπιγραφή. Αὐτ. 454.
 Νέος Ἰρακλῆς. ΣΑΣΤ, 477.
 Ἐντομα σιτηρῶν. ΣΑΖ, 504.
 Εἰδοποίησις. ΣΑΗ, 535.
 Διδασκαλία ἱστορίας. Αὐτ. 536.
 Συντάττει Πανδώρας. ΣΜ, 592.

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ.

Α.

Ἀρχιεπισκοπὴ ἁ. Ἰουστινιανῆς. ΣΙΖ, 1. ΣΚ, 84.
 Ἀλεξάνδρου (Μ.) ἱστορία. ΣΚΗ—ΣΑΖ.
 Ἀγὼν ποιητικὸς. ΣΙΗ, 25.
 Αἰγυπτιακά. ΣΚΣΤ, 225. ΣΑΕ, 385. ΣΑΔ, 409.
 Ἀρχιτεκτονικῆς (περὶ). ΣΙΘ, 49.
 Ἀερόστατον τερατώδες. ΣΑΑ, 360.
 Ἀραβικὸν ἐξέτασις. ΣΚΕ, 214.
 Ἀναμνησεις ἀποδημητοῦ. ΣΙΖ, 10. ΣΙΗ, 38. ΣΙΘ, 64. ΣΚ, 89.
 Αὐτοκτονία. ΣΙΘ, 71.
 Ἁγία Σοφία. ΣΚ, 95. ΣΚΑ, 144.
 Ἀναμνητικὸν κράτος. ΣΑΕ, 444.
 Ἀλεξικέραυνοι. ΣΑΘ, 568.
 Ἀριθμοί. ΣΚ, 96.
 Ἀνέκδοτα. ΣΚΓ, 167.
 Ἀκροβάτων τολμηρότατος. ΣΚΗ, 288.

Β.

Βούλουερ λόγος. ΣΚΖ, 244. ΣΚΗ, 265.
 ἡμερ (Φρεδερίκα) ΣΚΗ, 274.
 ἡμερ. ΣΚΖ, 259. ΣΚΗ, 287.
 αἴνου δοκίμ. περὶ Πινδάρου. ΣΑΒ, 364.
 433.
 ΣΑΒ, 453.

εἰς. ΣΑΖ, 504.
 ΣΑΘ, 568.

Γ.

ονεύματα. ΣΙΖ, 13.
 ΑΖ, 499.
 432.
 Η, 533.
 187.
 19.
 288.

Α.

Δουλοπαροικία περὶ Ῥωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς. ΣΚ, 73. ΣΚΑ, 97. ΣΚΒ, 121. ΣΚΓ, 145.
 Διώρυξ ὑποβρύχιος. ΣΑΒ, 383.
 Δίκαιον ποινικόν. ΣΑΘ, 554.
 Δρόντης. ΣΚΗ, 287.
 Δωδώνης κρήνη. ΣΚΓ, 128.
 Διήγημα Ράμφου. ΣΚΑ, 177. ΣΚΕ, 204.
 Διογένους γνωμικὰ. ΣΚΑ, 120.
 Δώρα. ΣΚΘ, 319.
 Δικαστῆς φρόνιμος. ΣΑΔ, 431.
 Δισεκατομμύριον. ΣΑΕ, 453.

Ε.

Ἕλληνας ἐν Βλάχοις. ΣΚΑ, 169. ΣΚΕ, 193.
 ΣΚΗ, 234.
 Ἕμματ (Ροβέρτος). ΣΑΒ, 484. ΣΑΣΤ, 478. ΣΑΖ, 489. ΣΑΗ, 519. ΣΑΘ, 550. ΣΜ, 582.
 Ἐπιστολὴ ἐκ Πόρου. ΣΑ, 313. ΣΑΑ, 387.
 Ἕλληνας τῆς καθ' ἡμᾶς γλωσσάριον. ΣΑΑ, 430. ΣΑΕ, 450.
 Εὐδοκίας νόμισμα ἀνέκδοτον. ΣΑΖ, 481.
 Ἕλλάδος ἐμπόριον. ΣΚΣΤ, 217.
 Ἐκλογαὶ βουλευτικαί. ΣΚΗ, 284. ΣΚΘ, 293.
 Εἰδήσεις ἱατροστατιστικαί. ΣΑΕ, 454.
 Εὐας γάμος. ΣΚΘ, 307.
 Ἐπιστολὴ ἐκ Κηφισίας. Αὐτ. 311.
 Εὐτυχία. ΣΑΕ, 454.
 Ἐπίσκεψις εἰς τρία μνημεῖα. ΣΑΕ, 440. ΣΑΣΤ, 470. ΣΑΖ, 493.
 Ἐμπόρου θυγάτηρ. ΣΑΗ, 533.
 Ἕλληνας ἐν Γαλλίᾳ. ΣΙΖ, 48.
 Εἰκόνας (περὶ) δίκην. ΣΚΖ, 264.
 Ἐπιστολὴ εἰς Πανδώραν. ΣΑ, 336.
 Ἐρείπια ἱερὰ. ΣΑΑ, 359.
 Ἐπιγραφή περιέργος. ΣΑΕ, 454.
 Εἰδοποίησις. ΣΑΗ, 535.

Z.
Ζαλοκώστα άπαντα. ΣΑΓ, 408.

H.
Hπειρωτικά. ΣΑΗ, 548.
Hπειρωτική Γλωσσάριον. ΣΙΖ, 48. ΣΗΗ, 36.
Hρακλής νέος. ΣΑΣΤ, 477.

Θ.
Θάλητος γνωμικά. ΣΚΓ, 468.

I.
Iόνιον Κράτος. ΣΙΖ, 28.
Iαπωνίδες. ΣΙΘ, 71.
Iυδικά. ΣΚΔ, 486. ΣΚΕ, 242.
Iόνιος έταιρία. ΣΑΗ, 533.
Iυδιών έφεις. ΣΑΖ, 499.
Iωάννης στρατιώτης. ΣΑΗ, 520.
Iπποι. ΣΚΘ, 342.
Iστορίας διδασκαλία. ΣΑΗ, 536.

K.
Κρήτης υπομνήματα. ΣΗΗ, 37.
Κωνσταντινουπόλεως πολιτορχία και έλλωσις. ΣΙΘ, 58. ΣΚ, 84. ΣΚΑ, 406. ΣΚΒ, 430. ΣΚΓ, 459. ΣΚΔ, 487. ΣΚΕ, 208. ΣΚΣΤ, 292. ΣΚΘ, 342.
Κοριτσά. ΣΙΘ, 69. ΣΑΕ, 447.
Καραμζίνος Ν. ΣΚΣΤ, 238. ΣΚΖ, 254.
Καραμζίνου ιστορία. ΣΚΘ, 300. ΣΑ, 329.
Κρήτες μετά την επανάκτηση Κωνσταντινουπόλεως. ΣΑΗ, 508. ΣΑΘ, 537. ΣΜ, 569.
Κοπενάγης έταιρία. ΣΚΓ, 468.
Καλογεροπούλου νεκρολογία. ΣΚΒ, 444.
Καλλιφορνία. ΣΚΣΤ, 240.
Καύσωνες. ΣΑΕ, 454.
Κίνα. ΣΗΗ, 47. ΣΚΔ, 447.
Κεραυνόβλητοι. ΣΑΘ, 568.
Κομῆται. ΣΑΕ, 454.
Κώσταλ Iνδός. ΣΙΖ—ΣΚΗ.
Κλίθνας μέγιστος. ΣΑΒ, 453.

A.
Λαμαρτίνος. ΣΑΔ, 425.
Λενορμάν (Κάρολος). ΣΑΣΤ, 473.
Λέξις Γραμουδά πόθεν. ΣΑΖ, 495.
Λονδίνου πληθυσμός. ΣΙΘ, 72.
Λειψ νεκρολογία. ΣΑΖ, 489.
Λέσβου πάρεργα. ΣΚΖ, 253.
Λάνδαι. ΣΑΣΤ, 477.
Λουτρά κατηραμένα. ΣΙΘ, 72.

M.
Μεσσηνίας έπιγραφή. ΣΚ, 92.
Μαρινέλλη οικίστημον. ΣΑΒ, 380.
Μωάμεθ έπιστολή. ΣΑΖ, 485.
Μακροβιότης. ΣΚΗ, 287. ΣΑΑ, 360.
Μαουρέρου σῆμα. ΣΑΓ, 395.
Μύς. ΣΙΘ, 74.
Μαρίας δένδρον. ΣΑΗ, 550.
Μαχηταί. ΣΚΒ, 438.

Μετεωρολογικά. ΣΑΗ, 534.
Μεζικής ύπολογισμός. ΣΚΘ, 342.
Ματαίνης. ΣΑΑ, 359.

N.
Νομισματικά. ΣΚΗ, 283.
Νείλου πηγά. ΣΚΓ, 468.
Νεοβοράκου πληθυσμός. Αύτ.
Νέου κόσμου πάρεργα. ΣΚΘ, 298.
Νοσταλγία. ΣΙΖ, 22.
Νομικόν (Ν.) προσφορά. ΣΚΒ, 444.

O.
Ολύμπια. ΣΑΑ, 358. ΣΑΓ, 403.
Ορφαναί. ΣΑΔ, 429.
Οικογένεια εις κάρικας. ΣΑΓ, 398. ΣΑΔ, 449.
Οσφραντική. ΣΚΒ, 443.

Π.
Πολιτορχίας Αρσινόης έπεισώδιον. ΣΙΖ, 20. ΣΗΗ, 43.
Πατριαρχείον Α' εν Ρωσία. ΣΑΑ, 343. ΣΑΒ, 370. ΣΑΓ, 390. ΣΑΔ, 444. ΣΑΕ, 438.
Παλαιολόγων ο τελευταίος. ΣΑΒ, 375.
Παπαρήγοπούλου (Κ) ιστορ. μελέται. ΣΑΒ, 380. ΣΑΕ, 407.
Παιδων βιβλιοθήκη. ΣΚΔ, 492.
Πέτρα ναξία. ΣΚΘ, 289.
Πηλοία δύο. ΣΚΒ, 436.
Πηλοίων διάσωσις. ΣΚΓ, 466.
Πορφύρας (περ). ΣΑΗ, 547.
Παρισίων πληθυσμός. ΣΙΘ, 72. ΣΑΖ, 504.
Πανεπιστήμιον. ΣΚΓ, 460.
Παρθεναγωγείον Αρσάκη. ΣΚΔ, 482.
Παιδαγωγείον Εμπορ. ΣΚΗ, 287.
Πιστήρια νέα. ΣΑΣΤ, 480.
Παρισίων φωτισμός. ΣΑΖ, 504.
Προβατοτροφία. Αύτ.
Πρώτη του έτους. ΣΑΖ, 503.
Ποίσις. ΣΑΗ, 535.
Πλανῆται. ΣΑΕ, 454.
Πέτρος ο μέγας. ΣΙΘ, 72.
Περιάνδρου γνωμικά. ΣΚΕ, 246.
Πολέμου χρονολογία. ΣΑΑ, 360.
Πανδώρας Συντάκται. ΣΜ, 592.

P.
Ρωσία σύγγρονος. ΣΙΖ, 6. ΣΗΗ.
Ρωσίδες δύο εν Καυκάσω. ΣΚΖ, ΣΚΘ, 308. ΣΑ, 324. ΣΑ.
Ραγκαβῆ (Α. Ρ.) Διαφορά

Στενήμαχος. ΣΑΔ, 429.
Σημειώσεις γλωσσολογίας.
Σάμου αρχαιολογία.
Σουεσίου διώρυξ.
Σιγάλα οικίστημον.
Σερπιόλου δίκαιον.
Σελίτζ. ΣΚΓ, 468.

Σούτσου (I) λόγος Εισαγωγικός. ΣΑ, 325.
Σιδερόδρομοι. ΣΙΖ, 24. ΣΑΗ, 534.
Σπουδαστού περιόδια. ΣΚΑ, 449. ΣΚΒ, 439. ΣΚΖ, 256. ΣΚΗ, 234.
Σελίτζ αιγυπτία. ΣΑΘ, 560.
Σακκάρα. Αύτ. 564.
Σίνα ακαδημία. ΣΑΒ, 384.
Σάστον. ΣΙΖ, 9.
Συδρομαί εις βιβλία. ΣΙΘ, 72.
Σύζυγος δάκνουσα. ΣΑΑ, 359.
Σιτηρών έντομα. ΣΑΖ, 504.

T.
Τυπάλλου (I) ανατολ. έπιστολαί. ΣΑΒ, 366. ΣΑΕ, 445.

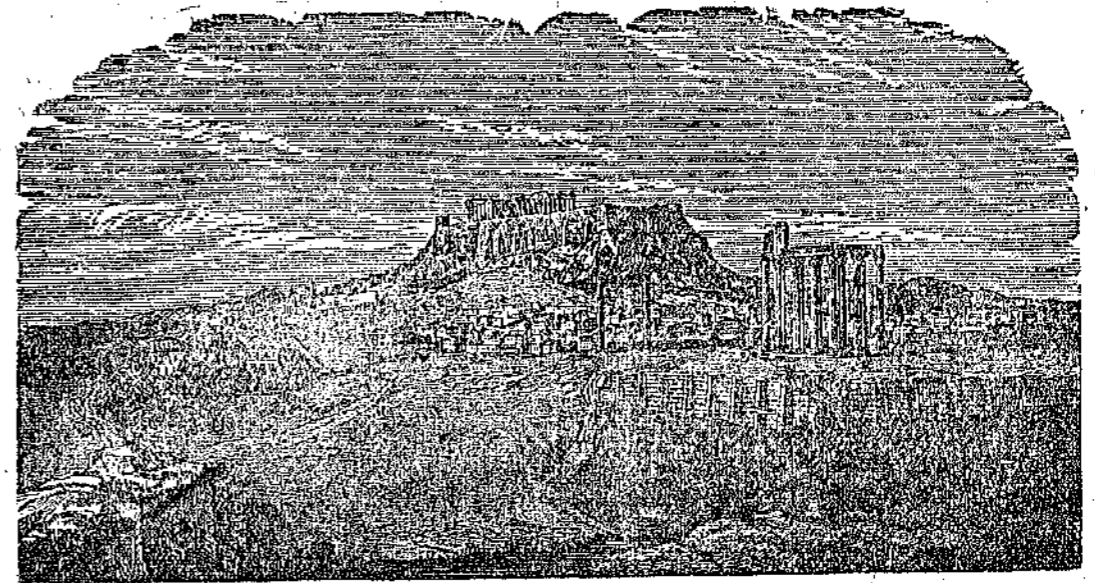
Τυπάλλοι (Iουλα). ΣΑΣΤ, 487.
Τηλέγραφοι. ΣΑΗ, 534.
Τελετή ίπιτάφιος εν Χογγόγκ. ΣΑ, 324.
Τοκετοί. ΣΑΖ, 504.
Ταμερλεν μύμηξ. ΣΙΘ, 72.
Τόπων έγκώστων ανακάλυψις. ΣΜ, 586.

Φ.
Φινλανδικόν ἔσμα. ΣΚΘ, 312.
Φαινόμενον ηλεκτρικόν. ΣΙΖ, 24.

Χ.
Χιλ εκπαιδευτήριον. ΣΚΒ, 437.
Χορός εν Μάντσεστερ. ΣΑΘ, 562.
Χρυσών πόσιμον. ΣΚ, 96.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

Φυλλάδιον	Σελίς	Αντικείμενον	Φυλλάδιον	Σελίς	Αντικείμενον
217.	11.	Βιλλεμαίν.	230.	323.	Χογγόγκ.
	19.	Γάμος άραβικός.	231.	356.	Σιαμής.
218.	46.	Γιόγκα κινεζική.		360.	Βίκτωρ βασιλ. Σαρδηνίας.
	47.	Κλητήρ άστυν. εις Κίον.	232.	368.	Βιλλεμαίν.
219.	66.	Αΐθουσα βυζαντινή.		380.	Οικίασ. Μαρινέλλη.
	67.	Αΐθουσα Πινουί.	233.	396.	Σήμα Μιαουρέρου.
220.	90.	Παλάτιον Ιταλικόν.		401.	Διασκεδ. Σωσθένους.
	91.	Στοά Ιταλική.	234.	425.	Όρφαναί.
221.	117.	Κινέζος όψοπόλης.		432.	Οικίασση.
	119.	Κινέζος λαχανοπόλης.		"	Οικίασ.
222.	136.	Πλοϊον Όικεανίας.	235.	444.	Γ.
	137.	Πλοϊον Ινδικά.		455.	
223.	166.	Σφίγγ.	236.	477.	Ι.
	167.	Μνησνή σόζουσα πλοϊα.		479.	Νέος.
224.	186.	Βασίλισσα Ουίτης.	237.	482.	Νόμισμα Εθιοπίας.
	187.	Μνημεϊον αΐτης.		501.	Όρφει Ινδιών.
225.	213.	Ίνδοί βασιλίδαι.	238.	531.	Χωρίον Ματαριέ.
226.	232.	Πίναξ Κωνσταντινουπόλ.		533.	Οικίασσημον Γιεράρδης.
	239.	Ν. Καραμζίνος.	239.	560.	Αιγυπτία Σφίγγ.
227.	262.	Διογένης.		561.	Σακκάρ.
228.	285.	Έκλογαί εν Άγγλί.	240.	589.	Πά: Νά Ίβελ.
229.	298.	Καταρράκτης Νικαρά.		587.	Θυσιαστήριον.
	307.	Τάφος Εΐας.			

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

Ι ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Ι.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 217.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

Αυτοκεφάλου αρχιεπισκοπής της πρώτης
Ίουστιμανής Άρχιδος ή Βουλγαρίας
έπικληθείσης (α),

ήτοι

- Α'. Περὶ τῆς ἀρχικῆς συστάσεως.
Β'. Περὶ τῆς πολυχρονίου διαρκείας.
Γ'. Περὶ τῆς παρελθούσης καθιέρσεως.
Δ'. Καὶ περὶ τῆς ἀναγκαίας ἐπανορθώσεως αὐτῆς.

Α'. Περὶ τῆς ἀρχικῆς συστάσεως

α. Ὅτι μὲν οὐδὲν γλύκιον ἢς πατρίδος φθάσει προτεθρυλλημένον, ἢ λέγει ἡ εὐφροσύνη τῶν Σαμασιῶν φιλόσοφος (β). Τὴν βαρύτητα τῆς σημασίας τῶν λέξεων τούτων συναισθανόμενοι καὶ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἐννοίαν δεόντως ἐκτιμῶντες, δὲν διαστάζομεν θαρραλέως ἢ ἀποφινθόμενοι, ὅτι μεταξὺ τῶν πολλῶν σπουδασμάτων καὶ ποικίλων μελετημάτων, ἐν οἷς ὁ ἄνθρωπος ἦν πολυτιμότερον τοῦ βίου περιουσίαν, ἦτοι τὸν χρόνον, καταναλίσκει, ἐν τῷ καὶ κυριώτερον ἀναντιρρήτως εἶναι τοῦλάχισ-

στον παρὰ τοῖς εὐφρονοῦσι καὶ σπινθηρα ἔχουσιν ἐκείνου, ὅπερ συνήθως καλοῦμεν πατριωτισμὸν, κυριώτατον καὶ φιλικτόν, ὡς φησὶν ὁ ποιητὴς α ἢ πατρίς, ὡς εἶπε, φιλικτόν βροτοῖς ἢ (α) λέγομεν καὶ ἡμεῖς πρέπει νὰ ἦναι τὸ περὶ γνώσεως τοῦ παρελθόντος τοῦ τόπου, ἐν ᾧ γεννηθῆι; ἕκαστος, κατὰ πρῶτον τὸν ἥλιον εἶδεν, ὡς καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν ἐλάτρευσε.

Ἐκ τοῦ ἐμφύτου καὶ περιφθόμου συνάμα τούτου αἰσθημάτων ὁρμώμενοι, προτιθέμεθα νὰ διαπραγματευθῶμεν μικρὸν μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιγραφῆς προδήλον γίνεταί, νομίζοντες ὅτι τούτο πράττοντες διττὸν ἐνταυτῷ ἐπιπλοῦμεν σκοπὸν, τὸ μὲν ἐκ τῆς παντελοῦς σχεδὸν λήθης εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐρεστώτος ἀνακλιόμενοι ἐπίσημα τοῦ παρεληλυθότος γεγονότα, ἢ πάντη ὑπὸ τῶν πλείστων ἀγνοούμενα, ἢ καὶ ἐσφαλμένως γινωσκόμενα, διαπύρον θεραπεύομεν ἐπιθυμίαν τῶν ἡμετέρων συμπατριωτῶν ἢ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν Μακεδόνων τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐνδιαφερομένων ἐν τῇ γνώσει αὐτῶν, ὡς ἐν οἰκίῳ τόπῳ τούτῳ θέλομεν ἀποδείξει, τὸ δὲ καὶ μέρος τῆς ἱστορίας ἔσον ἐνδέχεται ἡμῖν ἐκ τῶν ἐνοουσῶν δυνάμεων, πηγῶν καὶ μέσων, ἐξακριβοῦντες ὁμοτικότερον ὁπωσοῦν τῶν μέχρι τούδε αὐτοῦ ἀσθητῶν ἀφαιμένων, συναισθανόμεθα τὴν ἐνδόμυ ἢ εὐχαρίστησιν ὅτι ἱερὸν ἀποτίνομεν καθῆκον τῆ τε φυσάσῃ καὶ

(α) Περὶ τῆς ὀνομασίας τούτης ἀκολουθῶς γενήσεται λόγος.
(β) Λουκιαν. ἐν ἀρχῇ τοῦ περὶ πατρίδος ἱεροκρίτου.

(α) Ἐβρηϊκῶ. Φωνισ. 409.

θρησκεία πατριδίου ήμῶν, καὶ τέλος πεποιθότες οτι οἱ ἀναγνώστες δὲν θέλουσι ἀναιρέσει, ἐπισταμένως ἀναγνώσαν τὴν πραγματείαν, καὶ προσαρτήσαι ἡμῖν τῆν πρόχειρον τοῦ γνωστοῦ ἐξείνου Θουκυδίδειου προσηφώνησιν· αὐτῶς ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἔτοιμα μᾶλλον τρέπονται ὡ (α) εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ἄλλους υγιέστερα τε καὶ κρείττονα τῶν ἡμετέρων περὶ οὐτινοςδήποτε τῆς Μακεδονίας ὑποκειμένου γράψοντας.

Τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις προτάξαντες ἀργόμεθα ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν προηγουμένων, ἀναγκάζομενοι εἰς τὴν πρώτην τῆς ὑποθέσεως ἐποχὴν ν' ἀναδράμωμεν, καθ' ἣν μάλιστα ὁ χριστιανισμὸς ἀνατείλας ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ὡς αὐτὸς ὁ παμφορὸς ἥλιος βραχυπρόθεον καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην τὰς φωτοδόλους ἀκτινας διαχέουσας, ἐκ βάρβρων ἀνήγειρε τὴν πεποικύην καὶ ἐξηχειωμένην ἀνθρωπότητα ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτους αἰῶνας καταμυστισίας αὐτὴν εἰδιωλολατρείας, καὶ ἠνέφεξε τέλος πάντων εὐρύτατον στάδιον καὶ ἀντάξιον τοῦ ἀνθρώπου βίου καὶ προορισμοῦ, πρὸς ὃ ἀλληλοδιαδόχως τέως πάντα τὰ ὑπὸ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρον καὶ τὴν τήθεννον ὑποκύβαντα ἔθνη ἔσπευδον.

Περὶ τὸν τέταρτον περίπτου ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν (β) ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ Ἑλληνικῇ πόλει τῆς Μακεδονίας Αὐγινιδῶ, τῇ ὑπὸ τῆς νῦν καλουμένης Ἀρχίδας διαδεχθείσα, τέσσαρες ἀλληλοδιαδόχως ἐχορήγησαν ἐπίσκοποι, ὃν ὁ μὲν πρῶτος, ἀδῆλου ἀκριβοῦς τοῦ ἔτους ὄνομα, φέρεται ἐν ἐπιστολῇ τῆς Σάρδικῆς συνόδου γενομένης κατὰ Βαλαμῶνα (γ) τῷ 347 ἐν τῇ νῦν καλουμένῃ Σύμφω, « Διονύσιος ἐκ τῆς Αὐγινιδῶ τῆς Μακεδονίας »· ὁ δὲ δεύτερος διαδεχθείς τούτου τῷ 453 ἐν ἐπιστολῇ τῆς συνόδου τῆς Νέας Πιπιδῶ πρὸς Λέοντα τὸν αὐτοκράτορα ἐπιγράφεται· « Αὐτῶνος Αὐγινιδῶ ἐπίσκοπος ». Τῷ δὲ τρίτῳ τῷ 492 ἐπιστέλλων ὁ Πάπας ἐπιγράφει ὡδε· « Λαυρεντίου τῆς Αὐγινιδῶ ἐπισκόπου σφόδρα χαιρεῖν κελεύει ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης »· καὶ ὁ τέταρτος τῷ 519 ἀναγῶς εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον « Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Αὐγινιδῶ ἀνήρ σεβάσμιος, ὅστις τοῖς ἐκ τῆς Σαμπύνης ἀποπλανηθείς καὶ εἰς Αὐγινιδῶν ἔλεψ Θεοῦ ἔλθοῦσι προσευταῖς τοῦ Πάπα Ὁρμιάδου βιβλίον ἀναγνοῦς ἔδωκεν αὐτοῖς ».

Ἐκ τούτων λοιπὸν ὡς καὶ ἐξ ἄλλων μαρτυριῶν, ὧν μνησθῆναι ἐφείξῃ ἐν τῇ οἰκίῳ τόπῳ γενήσεται, κατὰ ἄλλοι, τῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ῥώμης ὑπάγετο.

Ἄλλ' ἐνταῦθα αἰφνὴς ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐπισκόπων ἐκλείπωντος τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, συνεκλείπει καὶ τὸ ὄνομα τῆς Αὐγινιδῶ, μηδὲν μὲν ἐφεξῆς ἀναφανίστον, ἀντικαθιστάμενον ὅμως ἐν τῷ καταλόγῳ διὰ τοῦ τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς, καὶ

(α) Θουκυδίδ. βιβλ. Α', κεφ. 20.
(β) Lequien or. Christ. I. 2. p. 282.
(γ) Βαλαμῶν. καὶ Πηδάλου σελ. 303.

ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε ἐπισκοπικοῦ, διὰ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ἀξιώματος τιμηθείσης, ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ ὁποῦ τρεῖς μόνον μνημονεύονται ἀρχιεπίσκοποι τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς. Πρὶν ὅμως τούτους ὀνομάσωμεν, ἀναφύεται ἐν τῷ μέσῳ ἡ ἀπορία τί αἰφνὴς ἐγένετο τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας τε καὶ ἀρχαίας Αὐγινιδῶ; πόθεν καὶ πῶς ἐπέρχεται ἐν τῇ Αὐγινιδῶ ἡ Πρώτη Ἰουστινιανῆ ἡ ἐκεῖνη ἐν ταύτῃ, καὶ τίς ἐπὶ τέλους αὕτη; Πρὸς εὐχεροτέραν τῶν ζητημάτων τούτων λύσιν καὶ πληροτέραν αὐτῶν ἐξακριβώσιν, ἀνάγκη πᾶσα καὶ ἀναπόφευκτος, διακόπτοντες ἐνταῦθα τὴν σειράν τῆς ἀφηγήσεως, νὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς, παρεχούσης ἐν τῶν δυσκολωτέρων ζητημάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ, περὶ οὗ πραγματευθέντες ἀρχαῖοι τε καὶ νεώτεροι, τῆς τε Ὀρθοδοξίας καὶ ἐκκλησιαστικῆς παιδείας κάτοχοι, Ἕλληνές τε καὶ Εὐρωπαῖοι, δὲν κατέλιξαν ἁποφῶνας εἰς ὀριστικὸν τι συμπέρασμα, οἷοι περὶ χρεῖσιν ὡς εἰς ἁποφατικῆς ἢ ἀποφατικῆς λύσεως αὐτοῦ κατὰ μέγα μέρος ἐξαρτωμένης καὶ τῆς λύσεως τοῦ συζητουμένου. Διὸ λεκτέα τὰ εἰκότα περὶ αὐτοῦ πρώτον.

Περὶ τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς.

Μετὰ παρέλυσιν ἐννέα περιόδου ἑκατονταετηρίδων ἀπὸ τοῦ θανάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, καταλιπόντος πρὸς τοῖς λοιποῖς μεγαλουργήμασι καὶ τὰ περιδύσον καὶ περιφανῆς αὐτοῦ ὄνομα ἐν δώδεκα πόλεσιν, ἱδρυθείσαις ἐν διαφόροις τῆς οἰκουμένης μέρεσιν ἐξήλθε κατὰ θέαν εὐμοίριαν ἐκ τῶν σπλάγγχων τῆς αὐτῆς, ὡς θέλομεν ἀκολούθως ἀποδείξει, ἠρωτοῦχος Μακεδονίας, καὶ ὁ περιδύσκτος αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, ὁ δικαίως τε καὶ ἐλλόγως ὑπὸ τῶν πλείστον ἱστορικῶν διὰ τε τὴν ἀνάκατον καὶ ἀκοίμητον περὶ τὴν διοικητικὴν δραστηριότητα αὐτοῦ παραθελλόμενος πρὸς τὸν Λουδοβίκον ἸΔ'. βασιλέα τῆς Γαλλίας, αὐτὸς λέγομεν πολλὰς ἱδρύσας τε καὶ ἀνοικοδομήσας πόλεις, εἰς Ἰσραήλους ἢ καὶ πλειονὰς ἀπένευμε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποῦν φύσει τὴν γεννήσασιν προσέδομος Πρώτην ἔκαλεσεν Ἰουστινιανῆν περὶ τῆς ἀληθοῦς τῆς ὁποῦας θέσεως πάντες, σχεδὸν οἱ ἱστορικοὶ εἰκοτολογούντες, περιπλανώμενοι εἰς διάφορα τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης μέρη, πρὸς ἀλλήλους διαφωνοῦντες. Αἴτιος δὲ τῆς διαφορίας αὐτῶν εἶναι καθ' ἡμᾶς αὐτὸς ὁ περὶ τὴν γεωγραφίαν ἀδαήμων ῥήτωρ μᾶλλον ἢ ἱστορικὸς Προκόπιος ὁ Καισαρεύς, ὡς ἐκ τῶν λέξεων αὐτοῦ δειχθήσεται ἀμέσως. Τούτου ἕνεκα κρίνομεν ἀπαραίτητος ἀναγκαῖον νὰ παραθέσωμεν ἐν τάξει χρονολογικῇ ὀλοκλήρη χωρία τῶν κυριωτέρων καὶ ἀναγκαϊότερων ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ἡμῶν συγγραφέων, ἵνα ὑπ' ὄψιν ἔχοντες οἱ ἀναγνώστες κρίνωσιν ἑκαστος ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματός, περὶ οὗ καὶ εἰς αὐτὴν τῶν Παρισίων τὴν Ἀκαδημίαν ἐπεδόθη ὑπόμνημα ὑπὸ τοῦ Κ. Δαυιλά καὶ ἀνεγνώσθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Sur deux villes qui ont porté le nom de Justiniana, » καταχωρισθὲν ἐν τῷ

πολυτίμῳ καὶ πεντηκοντατόμῳ συγγράμματι τῷ ἐπιγραφομένῳ « Histoire de l'Académie ou des inscriptions et belles lettres » (α).

Ἀργόμεθα λοιπὸν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ῥήτορος Προκοπίου λέγοντος (β)· « Ἄλλὰ μοι ἀπὸ τῆς βασιλείας ἀρκτέον πατριδος, ἡ πασῶν μάλιστα τὰ τε πρωτεῖα ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦδε τὰς ἀπαρχάς τοῦ λόγου δοτέον· αὕτῃ γὰρ μόνῃ ὀγκοῦσθαι τε καὶ διαθύπτεσθαι καὶ ἀποσεμνύνεσθαι πρέπει βασιλεῖα Ῥωμαίων· θρησκεία τε καὶ παρασχημένη τούτου, οὐδὲ τὰ ἔργα καὶ λόγῳ εἰπεῖν καὶ γραφῇ παρακαταθέσθαι ἀμήχανον.

« Ἐν Δαρδάνοις που τοῖς Εὐρωπαίοις, οἳ δὲ μετὰ τοῖς Ἐπιδαμνίων ἄρους ἔφηνται, τοῦ φρουρίου ἀγχιόστου, ὅπερ Βαρεδιανὰ ἐπικαλεῖται, χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἔην, ἔθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης ὄρωμεναι. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ χωρίον ἐν βραχεῖ περιελάμενος κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα καὶ γωνία ἐκάστη πύργῳ ἐνθέμενος τετραπύργιον εἶναι τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε παρ' αὐτὸ δὲ μάλιστα τὸ χωρίον πόλιν ἐπιφανεστάτην ἐδείματο, ἥπερ Ἰουστινιανῆν ὀνόμασε (πρώτῃ δὲ τούτῳ τῇ Κατινῶν φωνῇ δύναται) ταῦτα τῇ θρησκείᾳ ἀπαρχαῖα ἐκτίουν· καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐχρῆν ἅπαντες τούτῳ δὲ ἀλλήλους ἐπισκοπεῖσθαι τὸ ὄνομα.

— Ἐνταῦθα δὲ καὶ ὄχιστον τεκνηγόμενος, ὕδασι τὴν πόλιν ἀσιόρροτον διεσπάρξεν ἐπιεικῶς πλῆθειν. — Θεοῦ μὲν τεμένη διαριμύσθαι οὐ ῥάδιον καταγῶγια δὲ ἀρχόντων φράζεσθαι λόγῳ ἀμήχανα, στῶν μεγέθη, ἀγορῶν κάλλη, τὰς κρήνας, τὰς ἀγυῖάς, τὰ βαλανεῖα, τὰ πωλητήρια, πόλιν ἀπλῶς μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον καὶ τὰ ἄλλα εὐδαίμων καὶ οἷα τῆς γῆρας ἀπάσης μητρόπολις εἶναι. Εἰς ἀξίωματός γὰρ τούτου ἔκει. Πρὸς δὲ καὶ τῶν ἱλλυριῶν ἀρχιερέων διακεκλήρωται τῶν ἄλλων πόλεων αὐτῇ ἄτε πρώτη τὸ μέγεθος οὐραξισταμένων ὥστε καὶ ἀναπόουργκα τῷ βασιλεῖ κλέος· ἡ μὲν γὰρ τροφίμη ἀποσημνύνεται βασιλεῖ· ὁ δὲ ἀντιφιλοτιμεῖται δεδημιουργηθέναι τὴν πόλιν· καὶ μοι ἄρα τοῦδε εἰπεῖν ἀποχρήσει· ἅπαντα γὰρ εἰς τὸ ἀκριβῆς λεπτολογεῖν ἀμήχανον. Ἔπει τῷ βασιλεῖ προσηκούσης τῆς πόλεως ἔλασσοῦσθαι αὐτῆς ἅπαντα λόγον ἐπάναγκες. »

Ἐκ τοῦ ῥητορικοῦ τούτου χωρίου ἐξάγεται, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς πατριδὰ ἔσχε χωρίον τι Ταυρήσιον κεῖμενον παρὰ φρουρίῳ τινὶ Βαρεδιανὰ καλούμενῳ, ἀμφότερων δὲ ἐν Δαρδάνοις που κεῖμενον τὰς Εὐρωπαίας τοῖς μετὰ τοῖς τῶν Ἐπιδαμνίων ἄρους φηγόμενοι, καὶ ὅτι παρ' αὐτῷ τῷ χωρίῳ πόλιν διαμύσων ἐπιφανεστάτην, ἐκόσμησεν αὐτὴν μετὰ τοσοῦτον κοσμημάτων, οἷων, δισταζόμεν νὰ πιστεῦσωμεν, ἂν ἕτέρα τις πόλις ποτὲ ἤξιώθη. Διὰ δὲ τῆς λέξεως ἐν Δαρδάνοις που καὶ τῶν παρεπόμενων προδίδει ἀγνωστὴν γεωγραφικὴν, οὐ τὴν τυχοῦσαν, δι-

(α) Tom. 31. pag. 278.
(β) Προκ. περὶ κτισμ. 4 σελ. 66. ἔκδ. Παρισίων.

καυλογοῦσαν ἐλλόγως τοῦ ἀναγνώστου τὴν δυσπιστίαν περὶ τε τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας καὶ πάντων τῶν λοιπῶν τῶν δι' ἔθλου τοῦ χωρίου μνημονευομένων, δυναμένων ἀναντιρρήτως ὡς ῥητορικὴ τις ἐσκηνῆς μᾶλλον ἢ ὡς ἱστορικὴ ἀλήθεια νὰ θεωρηθῶσιν, ὅπερ δικαίαν παρέσχε ἀρομὴν τοῖς ἱστορικοῖς τε καὶ κριτικοῖς νὰ διακρινθῶσιν εἰς τρεῖς μεγάλας φάλαγγας ἐπὶ τῆς πατριδος τοῦ Ἰουστινιανῶ, τῶν μὲν ἐκ συμφώνου, ὡς ἀπὸ κοινοῦ τινος σημείου ὁρωμμένων, τὴν Αὐγινιδῶν ἢ Ἀρχίδας θεωρούντων, τῶν δὲ ἐθεν κείσεσθε καὶ ἄπασαν τὴν Μακεδονίαν, μέρος τῆς Θράκης καὶ ἱλλυρίας περιπλανωμένων, καὶ ζητούντων ἕγνος τι κἂν ἐκ τοῦ κολοσσῶ ἐκείνου τοῦ κατασκευασμένου ὑπὸ τῆς ἐγγλωττίας τοῦ Προκοπίου, ἵνα ἐπ' αὐτῷ ἐρεσιάζοιτο ἱδρύσασιν αὐτὴν, τῶν δὲ καὶ αἰγὴ διεργημένων περὶ τούτου. Καὶ τῶν τριῶν δὲ τούτων κατηγοριῶν χωρία συγγραφέων θέλομεν παραθέσει ἐφεξῆς πρὸς δυνατὴν λύσιν τοῦ ζητήματος καὶ ἐνδεχομένην εὖρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἄλλὰ πρὶν τούτο ποιήσωμεν, παραλαμβάνομεν νὰ εἰπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς ἀξιοπιστίας αὐτοῦ τοῦ Προκοπίου, ὅστις, ὡς εἴπωμεν, κειστέη ἡ πηγὴ τῆς διείρεσεως τῶν ἱστορικῶν. Κατὰ τοῖς νόμοις τῆς κριτικῆς ἱστορίας, δὲν ἔην ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, ὡς συγγρόνου καὶ μέρος ἐνεργητικῶν τῶν ἱστοροῦμένων λαβόντος, νὰ προτιμᾶται πυντός ἄλλου συγγρόνου τε καὶ μεταγενεστέρου· ἀλλ' ὅταν, αὐτὸς αὐτοῦ ἀντιτιθέμενος καὶ ἀντιφύσκων, νῦν μὲν ἀναβιβάζῃ τὸν Ἰουστινιανὸν μέχρι τρίτου οὐρανοῦ καὶ μέχρις ἀποθέσεως αὐτοῦ διὰ τῆς συνεπισημείσεως τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἐκείνων τίτλων (α), νῦν δὲ μετὰ μελανωτάτων ἐξαικονίζων χωριῶν καὶ μέχρι τῶν αὐτῶν τοῦ ἄδου κατὰ γαν αὐτόν, περιστήσιν ὡς τὸν μέγιστον τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου χρηματισάντων κακούργων, καὶ νῦν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λέγων· « διδοίμα, μὴ καὶ μυθολογίας ἀπίσταται δόξαν, κἂν τοῖς τραγοῦδιστάλοισι τετάξωμαι » (β) τότε ἐύλόγως ἢ κριτικῆ παραπέμπει αὐτόν ἐν τῇ ἀνηκούσῃ θέσει· ἐκ τούτων δὲ καὶ τῶν τοιοῦτων ὁρωμμένοι οἱ κριτικοὶ καὶ ἱστορικοὶ τὸν μὲν Ἰουστινιανὸν εἰκότως ἐξυψώσιν, αὐτὸν δὲ ὡς εἴρηται ἐν τῇ κατακλιθῆ τάξει συγκαταλέγουσι, μετὰ τῶν ὁποῦν ὁ μὲν περιώνυμος ἱστορικὸς Γιββὸν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τῶν ἀκολούθων λέξεων χαρακτηρίζει (γ)· « Procopé leur à tour

(α) Περὶ τῶν πρόχειρων ἔχοντες ἐν τῇ μνήμῃ χωρίον τι τοῦ μακαρίτου Κορῆ πηρεχέμενον. « Τῷ Κορῆ τῶν οἱ θεωρούντες· Ῥωμαῖοι ὀνόμαζον μετὰ θανάτου θείου (Nitus Casai). Εἰς δὲ τὰς διαδόχους αὐτῶν ἱεραρχοῦσαν ἰστορικοῦ, καὶ ἄλλους ἔτι, οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνας ἐλήσαν λαλοῦντες ἢ γράφοντες, ἢ ὑμεῖς θεοῦ παρῶν ἐργῶν ἔχον καὶ τῶν μύτικῶν οἱ τίτλοι· εἰς εἰς αὐτῶν ἔσαν ὑπερηφανεύματα, καὶ εἰς θαυματοποιήσεως ἄλλοι· ἢ πυνπερὶ τὰς οὐραξιστάτων (ἴδὲ Δουκῆγγ. σελ. 1342). Ταλαίπωρον γένος! τὰ εὐρημικά πολυσύλλαβα ταῦτα ἔφερον τοῦ Ταύρου. ἴδὲ σελ. νγ'. τῶν Ἰλλυριῶν Νικανῶν, Ἀριστοκλῆος ἐκδ. Κορῆ.
(β) Προκ. βιβλ. 8'. ἀνωθεν.
(γ) Γιββ. ἱστορ. τόμ. 7 σελ. 204.

courageux ou servile, enivré de la faveur ou nigri par la disgrâce, composa successivement l'histoire, le panégyrique et la satire de son temps' και παρακατιών (α) « Ces honteuses variations ternissent sans doute la réputation de Procope et nuisent à la confiance qu'il pourrait inspirer. « Ο δὲ Γάλλος Πουκεύλλ (β) « on sait que cet historien ne doit être cité qu'avec réserve, et son témoignage en tout doit être suspect. » Καταστρέφοντες δὲ τὸν περὶ τούτου λόγον ἀνάγκη νὰ προσεπιφέρωμεν ἀλληλοδιαδόχως κατὰ χρονολογικὴν τάξιν καὶ τὰς τῶν λοιπῶν μαρτυρίας, μετὰ τῶν ὁποίων ἄτε σύγχρονος ὢν ἢ μικρὸν μεταγενέστερος (580) ἔρχεται ἐν τῇ τάξει Ἀγαθίας ὁ Σχολαστικός, ὅστις εὐθὺς μὲν ἐν τῇ προομιῇ τῆς ἱστορίας λέγει· « Τὰ μὲν γὰρ πλείστα τῶν κατὰ τοὺς Ἰουστινιανοῦ χρόνους γεγενημένων, ἐπειδὴ Προκοπίου τῷ ῥήτορι τῷ Καισαρεῖαιθεν ἐς τὸ ἀκριβές ἀναγγέλλονται, παρὶτέον ἐκεῖνα ἐμίγη, ἅτε δὴ ἀποχρώντως εἰρημένα. » Ἐν ἑτέρῳ δὲ τῆς ἱστορίας μέρει·

« Πατρὶς δὲ ἦν αὐτῷ πόλις Ἰλλυρικῆ, Βεδερλιανὰ μὲν ἐκ παλαιῶν ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ πρώτη Ἰουστινιανῆ μετακληθεῖσα· Ἰουστινιανὸς γὰρ ὁ βασιλεὺς ἅτε δὴ κατ' αὐτὴν εἰς φῶς προσημμένος, ἐκόσμησεν τὴν πατρίδα ἔργοις ποικίλοις καὶ ἐξ ἀφανῶς εὐδαιμόνα ἐλογάσατο καὶ τοῖς οἰκείοις αὐτῇ μεταδέδωκε προσηγορίας. »

Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἢ μικρὰν ἢ οὐδεμίαν ἔχων διαφορὰν ἀξιόπιστίας ἀπὸ τοῦ συγχρόνου ἢ καὶ μικρὸν προηγήθητος Προκοπίου, εἴτε ἀντιγράφων (ὅτε προδίδει ὅτι καὶ παρενόησεν αὐτὸν, ἐκλαβὼν ἀπ' αὐτοῦ ταυρησίου τὴν Βεδερλιανὴν καὶ ἀντὶ Δαρδανίας ἐν τῇ Ἰλλυρίᾳ θέτων τὴν πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ) εἴτε μὴ, ἀναφανδὸν διαφωνεῖ πρὸς αὐτὸν, μὲν οὐ ἐν μέρει καὶ συνελίπασεν ὥστε καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας τούτου οὐδὲν ὑγιέστερον ἐπήγαγεν.

Τούτου μικρὸν προγενέστερος Στέφανος ὁ Βυζάντιος (480), οὗ τὸ ἀξιόπιστον παρὰ πᾶσιν ὁμολογεῖται· οὗτος ἀναγόμενος εἰς τὴν τρίτην τῶν προμνησθεισῶν κατηγορίαν, οὐδὲ μνείαν ἔαν ποιεῖται οὔτε περὶ Ταυρησίου οὔτε περὶ Βεδερλιανῆς, ἐκτείνων μόνον τὰ ὅρια τῆς Θράκης μέχρι τῆς καὶ νῦν καλουμένης πόλεως Σκόπια ἢ Σκούποι καὶ Σκόποι κατ' αὐτόν (γ). Καὶ παρὰ τούτου δὲ οὐδὲν πορισθέντες συμβάλλον τῇ ὑποθέσει μεταβαλίνομεν εἰς τὸν μετ' αὐτὸν ἀμείωντα τὸν Ζ'. αἰῶνα Ἰεροκλέα τὸν γραμματικόν, ὅστις ἐν τῷ συνεκδήμῳ αὐτοῦ (δ) περιλαμβάνων τὴν πόλιν Σκόπια οὐχὶ ἐν τῇ Θράκῃ, ὡς ὁ πρὸ αὐτοῦ, ἢ ὡς ἀληθῶς νῦν γέ ἔχει ἐν τῇ βορείῳ Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ Δαρδανίᾳ, ἧς μητροπόλιν καλεῖ, χωρὶς ἂν νὰ μνημονεύῃ τῶν ὀνομάτων Ταυρησίου καὶ Βεδερλιανῆς, σιγῇ διέρχεται καὶ αὐτός.

(α) Τοῦ αὐτοῦ τόμ. 7 σελ. 207.
(β) Πουκεύλλ τόμ. 2. σελ. 399 κεφ. 80.
(γ) Στεφάν. περὶ πόλεων ἐν λέξει.
(δ) Ἰεροκλ. συνέκδημ. σελ. 652.

Βεσσαλίγγιος δὲ εἰς τῶν τούτου σχολιαστῶν (α) στασιζόμενος ἐν χωρίῳ τιμὴ τοῦ Προκοπίου (β) κατατάσσοντος τὴν Λυχνιδὸν ἐν τῇ νέᾳ Ἠπείρῳ, λέγει ὅτι δὲν δύναται ἡ Λυχνιδὸς ν' ἀντιποιηθῇ τοῦ γενομένου τόπου τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διότι ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ ΙΑ'. Νεαρῶ, τῇ ἐκδοθείτῃ περὶ τῶν Προνομίων τῆς πρώτης Ἰουστιανῆς, οὐδόλως ἀναφέρει τὴν νέαν Ἠπείρον· ἀλλ' ἀντικρὺς ὁ λόγος αὗτος τοῦ Βεσσαλίγγιου ἀνεπαρκὴς ὢν καὶ ἀνίσχυρος καταστρέφεται ἐκ τε τῶν αὐτοῦ λέξεων οὕτως ἔχουσῶν· « Ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ Παλαμρίου, ὅτι ὁ Προκόπιος δὲν ἐγίνωσκε τὰ ὅρια τῶν χωρῶν τούτων, οὐδ' εὐκόλως πίστιν νὰ δώσῃ ἑκάστῳ δύναται ὁ τὰ περὶ τοῦ Γοθικοῦ, Βανδαλικοῦ, Περσικοῦ πολέμου ὡς καὶ τὰ περὶ κτισμάτων βιβλία ἐπέινου ἐπισταμένως ἀναγνοῦς. » Καὶ ἐκ μαρτυριῶν τῶν πλείστων ὡς ἐγγιστα ἱστορικῶν, τῶν μὲν ἐν Μακεδονίᾳ, τῶν δὲ καὶ ἐν Ἰλλυρίᾳ τιθέντων αὐτὴν, μετὰ τῶν ὁποίων τὸν ἀξιόπιστότατον τῶν γεωγράφων Στράβωνα ἀρκούμεθα νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα λέγοντα (γ)· « Ἢ μὲν οὖν πᾶσα (ὁδὸς) Ἐγνατία καλεῖται. Ἢ δὲ, πρώτη ἐπὶ Κανδαουκίας ὄρους Ἰλλυρικοῦ διὰ Λυχνιδῶν πόλεως καὶ Πυλῶνος, τόπου ὀρίζοντος ἐν τῇ ὁδῷ τὴν τε Ἰλλυρίδα καὶ Μακεδονίαν » ὥστε καὶ παρὰ τούτου (τοῦ Βεσσαλεγγίου) ἀποποιουμένου μόνον λόγῳ ἀνισχύρῳ, ὡς εἴρηται, καὶ μὴ ἀποχρώντι, νὰ δεχθῇ τὴν Λυχνιδὸν ὡς πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐδὲν τι θετικὸν συμβάλλον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐμάθομεν.

Διὸ δὴ ἰτέον πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς θεραπειᾶς καὶ ἐπ' ἄλλον, τὸν Γάλλον Δαμβίλλ, τὸν καὶ ἐπὶ τούτῳ ὑπόμνημα ἀναγόντα ἐν τῇ τῶν Παρισίων ἀκαδημίᾳ (δ). Οὗτος ἀντιγράφων, ὡς φαίνεται τὸν τε Προκόπιον καὶ Ἀγαθίαν πρὸς δὲ, μὴ ἐπιλαθόμενος καὶ τῶν τοῦ Βεσσαλεγγίου ἐναστάσεων, διαφύρηδην ἀποφαίνεται λέγων· « ὅτι ἡ Λυχνιδὸς πόλις τῆς Ἠπείρου οὐσα, δὲν ἐμπεριελήθη ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς, καὶ ὅτι ἡ παρατήρησις αὐτῆ μεγάλην φέρει βαρύτητα, καὶ σημάδιαν ὑποκρύπτει ὡς πρὸς τὴν ΙΑ'. Νεαρῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Προβαίνων δὲ εἰς τὴν πρὸς ἔρευναν καὶ ἀνακάλυψιν τῶν αἰτίων, ἐξ ὧν ὡς ἐκ μίας ἀφειρητῆς ὁρμώμενοι τοσοῦτοι συγγραφεῖς, τὴν Λυχνιδὸν ὁμοθυμῶς ἀποδέχονται ὡς πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ, λέγει (ε) ὅτι οἱ Βούλγαροι ἀναβάντες τὸν Δούναβιν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πρωγονάτου (685) καὶ ἐμβαλόντες εἰς τὰς χώρας τὰς ἐκ τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς ἱεραρχικῶς ἐξαρτωμένας, ἐξηπλώθησαν εἰς τὴν Ἠπείρῳ, Μακεδονίᾳ καὶ Θασταλίᾳ, καταστήσαντες συνάμα πρωτεύουσας αὐτῶν τὴν Λυχνιδὸν λαβοῦσαν καὶ τὴν ὀνομασίαν ἐξ αὐτῶν Ἀχρίδα, ὡς λέγει ῥητῶς καὶ Ἄννα

(α) Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι 682. σελ.
(β) Προκόπ. ἀνεκδ. 18.
(γ) Στράβ. βιβλ. 7 κεφ. 1.
(δ) Memoires de l'academie f. 31 pag. 289.
(ε) Αὐτῶν σελ. 290.

ἡ Κομνηνὴ (α). « Ὁ δὲ Ἀρμυῶν οὗτος, ἔκ τε καὶ περὶ τοῦ βέουκτος τούτου προσιστορήσαμεν· ρεῖ μὲν ἀνωθεν ἀπὸ τῆς Λυχνιδῆς λίμνης, ἣν ἡ νῦν γλῶττα ἐκβαρβαρώσα Ἀχρίδα προσήθρευσεν ἀπὸ Μόκρου τοῦ Βουλγάρου βασιλέως τοῦ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα Σαμουήλ· τοῦ ἐπὶ τοῖς βασιλείοις Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου τῶν Παρφυρογεννήτων γεγονότος . . . » Οἱ δὲ Βούλγαροι ἀσπασθέντες τὸν χριστιανισμόν ἐπὶ Μιχαὴλ Γ'. τοῦ Θεοφίλου (867) ἀποκατέστησαν ἐν τῇ Ἀχρίδι ἀρχιεπισκοπὸν, οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ἐξέτειναν ἐν πάσαις ταῖς χώραις ταῖς πρότερον ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς ὑπαγομέναις.

Ἐκ τούτων δὲ ὑποφαινεται ὅτι οὗτος προβάλλων ἐν μέσῳ γνώμην πάντῃ διάφορον τῶν προμνησθεισῶν ὑπὸ τινι τροποποιήσιν, ἐγγίζει εἰς τὴν γνώμην τῶν ὑπὲρ τῆς Λυχνιδῶ ἀποφανομένων, ὧν μνεία γενήσεται ἐν τοῖς ἐξῆς.

Μετὰ τούτον ἀναμνηστέος καὶ ὁ γεωγράφος Μάλτεβρον (β) ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσχερειῶν, ἀς παρῆλθον τὸ ζήτημα, δὲν δύναται νὰ παρακολουθῆσθαι τὴν γνώμην τοῦ Δαμβίλλ προκατειλημμένος ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἡ πρωτεύουσα τῆς Δαρδανίας, κατὰ Προκόπιον, ἀπέναντι τῆς Ἰπιδάμου ἔπρεπε νὰ κατέχη, τούτου ἕνεκα ἀποδέχεται ὡς πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὴν νῦν καλουμένην πόλιν τῆς Μακεδονίας Πρισδρένι, θέτων αὐτὴν ἐν τῇ Ἰλλυρίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Δαρδανίᾳ· ἐκτὸς δὲ τούτων ἀναφέρει καὶ μαρτυρίαν Ταύρκου συγγραφέως καλοῦντος Σκόπια ἐν τῷ ἀγγλισματῶν τῆς Ἑλλάδος, ἣν θεωρεῖ ὡς ἀνήκουσαν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ οὐχὶ τῇ Δαρδανίᾳ. Περαιτέρω δὲ προβαίνων, ἀντιφάσκων αὐτὸς ἐαυτῷ ἐπιφέρει· « Δυστάζομεν νὰ θέσωμεν τὴν πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὸ Πρισδρένι, ἀν καὶ ἡ θέσις αὐτῆς εἰς κοιλιάδα ὀρεινὴν κειμένη, δύναται νὰ φανῇ οἰονεὶ παραρτήμα τῆς ἀρχαίας Δαρδανίας, εἰ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὰ Σκόπια, διότι ἡ πόλις αὕτη φέρει ὄνομα γνώστον παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ πρότερον εἰ καὶ ὅλως ἰδιαιτέρον ἀπὸ τὸ τοῦ Ταυρησίου καὶ τῆς Βεδερλιανῆς. Ὅθεν, λέγει, προτιμώμεν νὰ θέσωμεν τὴν μὲν Βεδερλιανὴν εἰς κοιλιάδα ὑψηλοτέραν καὶ τραχυτέραν, ὡς τοιαύτην ἀποδεχόμενοι τὴν τῆς νῦν καλουμένης Πριστίνης, μὴδὲν ἐχούσης ἀρχαίον ὄνομα καὶ μετὰ τῷ Θράκης καὶ Ἰλλυρίας κειμένης, τὴν δὲ Οὐλπιανὴν ἢ δευτέραν Ἰουστινιανὴν εἰς τὸ Κιστενδλί, οὗ ἡ περιοχὴ φαίνεται ὅτι κατέχει τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Δαρδανίας. »

Οὗτος λοιπὸν, εἰ καὶ ἀσυνεπὴς πρὸς ἐαυτὸν, προβάλλει ἐν μέσῳ ὅλως νέαν γνώμην, παραδεχόμενος κατ' ἀρχάς μὲν τὸ Πρισδρένι, εἴτα δὲ τὴν Πριστίναν. Ἀλλ' ἕτερος τοῦ Ἰεροκλέους σχολιαστὴς ὁ Λαπαί (γ), ἐπιτιθέμενος κατὰ τοῦ Μάλτεβρον καὶ πρὸς πάντας τοὺς προειρημένους διαφωνῶν, ἀποφαίνεται ὡς πατρίδα τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὰ Σκόπια· ἀλλὰ καὶ ἡ

(α) Ἄλξ. 12. σελ. 370.
(β) Maltebrun géograph. t. 4. pag 197.
(γ) Lapiù σελ. 424.

δοξασία αὕτη, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, καταστρέφεται ὑπὸ τοῦ λόγου, ὅτι Στέφανος ὁ Βυζάντιος ἐγίνωσκον αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σκούποι ἢ Σκόποι καὶ περὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὑρισταμένην.

Ὁ δὲ γεωγράφος Βαρβιὲ Βουάκιος ἐν χάριτι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τῷ 1814 ἐκδοθέντι ὀρίζων τὴν πόλιν Σκόπια παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἄξιου ποταμοῦ κειμένην, σιγῇ παρέρχεται τὴν Βεδερλιανὴν, εἰ καὶ ἐκ παλαιῶν ὑπάρχουσαν κατὰ τὸν Ἀγαθίαν, συνάμα καλῶν τοὺς ἀρχαίους Τριβαλλοὺς προπάτορας τῶν Δαρδανῶν, ἐγκατασταθέντων κατ' αὐτὸν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν νῦν καλουμένων πόλεων Πριστίνης, Βιβρίνας καὶ Κιστενδιλίου· ἐξ οὗ δὴ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν τι σαφηνίζον τὴν ὑπόθεσιν.

Διὸ ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν συνδρομὴν καὶ ἄλλων, μετὰ τῶν ὁποίων προσημνησθέντες ὁ περιώνυμος ἱστορικὸς Ἀγγέλιος Γίββων, οὐπερ καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, καὶ ὅστις εἰς οὐδὲν τιθέμενος τὰς εἰκοτολογίας καὶ γνώμας πάντων τῶν προμνησθεισῶν, λέγει δι' ὀλιγίστων λέξεων, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐγεννήθη πλησίον τῶν ἰρειπίων τῆς Σαρδικίης, νῦν καλουμένης Σόφρας εἰς χωρίον τι Ταυρησίον ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Βεδερλιανῆς, ὡς λέγει ὁ Λουδοβίκος (α) ἐν τῷ βίῳ Ἰουστινιανοῦ· ἰδοὺ καὶ αἱ λέξεις τοῦ Γίββωνος· « Justinian maquit près des ruines de Sardica aujourdhui Sophia » (β) ἀλλὰ καὶ παρὰ τούτου, παρ' οὗ πλείονα καὶ ὀξύτερα προσεδουώμεν, ἀπεπιζόμεθα.

Πάντων δὲ τούτων ὑστατός τε καὶ νεώτατός ἐστιν ὁ Γάλλος Ἰσαμβέρτ, ἀναγόμενος καὶ αὐτός εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἱστορικῶν ταύτην, καὶ ἀποφαινόμενος ὡς ἐξῆς· (γ) « Τὰ ὀνόματα τῶν δύο πόλεων Ἰουστινιανῶν ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος ἄφαντα γενόμενα ἐκ τοῦ χάρτου τῆς Δαρδανίας, δὲν περιελήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰεροκλέους ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν τόπων τούτων, τρησαντῶν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα· ἢ δὲ Βεδερλιανὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ διαφυλάξῃ τὰ ἔσχατα προνόμια, ἅπερ ἡ ὀλιγίσις τοῦ αὐτοκράτορος ἐγορήγησεν αὐτῇ· ἄλλως ὑφίστανται τοσαῦται δυσκολίαι ἐπὶ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας τῶν τόπων τούτων, ὥστε μόνον εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἐταιρίαν ἀπάσκειται ἡ εἰδικὴ ἐξέτασις καὶ ὁ ἀκριβὴς ὁρισμὸς ἐκάστου αὐτῶν ».

Ἐκ πασῶν λοιπῶν τῶν διαφορῶν εἰκασίῶν καὶ δοξασίῶν τῶν μνημονευθέντων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων ἱστορικῶν, διαφωνούντων πρὸς ἀλλήλους, ὡς εἶδομεν, δὲν ἐξάγεται συμπέρασμα τι ὀριστικὸν περὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀλλ' ὡς περὶ τῆς πατρὸς τοῦ Ομήρου ἐπὶ τῆς χριζῶν καὶ ἐρίζουσι εἰς πόλεις, οὕτω καὶ περὶ τῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπὶ τὰ παρῆσαντα ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, οἷον Ταυρησίον, Βεδερλιανὰ, Σόφια, Σκόπια, Πρισδρένι, Πριστίνη καὶ Κιστενδλί, παραλειπομένης πρὸς σιγὴν τῆς Λυχνιδῶ, περὶ ἧς ἀκόλουθως θέλομεν διὰ

(α) Ludewick. ιστορ. σελ. 125.
(β) Γίββ. ιστορ. τόμ. 7. σελ. 196.
(γ) Isambert histoire pag. 224.

βραχέων ὅσον οἶόν τε διαλάβει τὰ δέοντα. Οὐδεμίαν δὲ τῶν ἐπὶ τούτων ἔχοντες τὴν τόλμην νὰ προτιμήσωμεν, καὶ τὰς ἄλλας ν' ἀποκλειώσωμεν, διότι ἐκάστη ἔχει τοὺς ὑπερμάχους αὐτῆς καὶ συνηγῆρους, ἀναγκασόμεθα ν' ἀναμείνωμεν καὶ τοὺς ἐσωτερικούς τε καὶ ἐξωτερικούς λόγους τῶν ἀντιπάλων τῶν γυσιῶν τούτων, ἐν ἧκ τῆς παραθέσεως αὐτῶν ἐξάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν δοκοῦσαν ὀρθοτέραν καὶ λογικωτέραν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

(Συνέχεια. Ἰδιὰ φολιάδ. 210.)

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ καλοῦ καὶ κακοῦ ὄντος τοῦ καιροῦ ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐξέρχεται εἰς περίπατον κατὰ τὴν πόλιν· συνήθως δὲ ὑπάγει εἰς τὴν θυγατέρα του, τὴν Μεγάλην Δούκισσαν Μαρίαν, ἢ πρὸς τινὰ μεγιστῆνα τῆς αὐλῆς του, ποτὲ μὲν ἐφ' ἀμάξης πάντοτε ἀνοικτῆς, ποτὲ δὲ ἐπὶ ἐλατήριου, ἀλλὰ συχνότερα πεζῇ. Περιπατεῖ δὲ μόνος φέρων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν περικεφαλαίαν τῆς φρουρᾶς του καὶ λευκόφαιον στρατιωτικὸν μανδύαν, καὶ περιπατεῖ κατ' εὐθείαν, χωρὶς ἑμῶν νὰ παραβλέπῃ οὐδὲν τῶν γινομένων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἢ τῶν πεζοδρομιῶν· οἶοι τὸν χαιρετοῦσι, καὶ εἰς ὄλους ἀποδίδει τὸν χαιρετισμόν.

Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πλησιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα καθ' ὅδον διὰ τὴν ὁμιλίαν ἢ νὰ τῷ παρουσιάσῃ ἀναφορῆν· ὁ λαμβάνων τοιαύτην τόλμην φυλακίζεται. Τινὲς ὅμως ἀξιοῦσιν ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ εὐχαρίστως βλέπει τοιαύτην τόλμην, καὶ, εἰ καὶ διατηρεῖ νόμον τὸν ὅποιον δὲν θέλει νὰ καταργήσῃ, οὐδόλωσ ὀργίζεται κατὰ τῶν παραβιάζόντων αὐτόν.

Πολλάκις δὲ ἀρχεται τῆς παραβιάσεως αὐτῆς πρῶτος. Ἡμέραν τινὰ συναντήσας τὸν Γάλλον ὑποκριτὴν τοῦ θεάτρου Ω . . . τὸν ὅποιον ἠγάπη μεγάλης, τὸν ἐπλησίασε καὶ συνωμίλει μετ' αὐτοῦ μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας καὶ τὴν ἀπαχώρησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, οἱ ἀστυνομικαὶ φύλακες, οἵτινες εἶχον ἰδεῖ τὸ γεγονός, συνέλαβον τὸν ὑποκριτὴν καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν φυλακὴν. Ἀλλ' ὁ Ω . . . ἔμελλε νὰ παραστήσῃ τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο κατ' ἀνωτέραν προσταγὴν, εἰς δὲ τὸ θέατρον ἔμελλον νὰ παρευρεθῶσι καὶ οἱ ἀδελφοί. Σημαίνει ἡ ὥρα τῆς ἀναπετάσεως τοῦ προσκήνιου, ὅλα τὰ θεωρεῖα εἶναι πλήρη, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ αὐτὸς παρών. Δέκκι λεπτά, ἐν τέταρτον τῆς ὥρας παρέρχονται καὶ τὸ παραπέτασμα μένει ἀκίνητον· ψιθυρίζουσιν, ἀνησυχοῦσιν, ὁ μὲν βλέπει τὸ ἴδιον ὠρολόγιον, ὁ δὲ στρέφεται πρὸς τοὺς δείκτας τοῦ μεγάλου ὠρολογίου. Τέλος πάντων ἀίρεται τὰ παραπέτασμα . . . ἀλλ' ἐπὶ τῆς σκηνῆς παρουσιάζεται ὁ διευθυντὴς καὶ λέγει, ὅτι τὸ προηγουμένον δρᾶμα

δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ, διότι ὁ ὑποκριτὴς Ω . . . δὲν ἐφάνη μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης, καὶ ὅλοι ἀγνοοῦσι τί ἐγένετο. Μετὰ τὴν εἰδήσιν αὐτὴν ἐπῆλθε μεγάλη συγκίνησις εἰς τὴν αἴθουσαν· ὁ Αὐτοκράτωρ προσεκάλεσε τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας, καὶ τῷ εἶπε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς, μετὰ τὰς ὁποίας ἀνεχώρησεν οὗτος σπεύδων μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐπανέρχεται μετὰ τοῦ ἀπελευθερωθέντος δεσμώτου. Ἡ παράστασις ἐγένετο μετὰ θαυμασίας ζέσεως, χειροκροτηθέντος ἁλλεπαλλήλως τοῦ ἐλευθερωθέντος ὑποκριτοῦ. Ἐν μιᾷ τῶν διακοπῶν τῆς παραστάσεως, ὁ Αὐτοκράτωρ προσεκάλεσας εἰς τὸ θεωρεῖόν του αὐτόν.—Γνωρίζω, εἶπε, τί σὲ συνέβη, καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ αἴτιος· ποῖαν ἀποζημιώσιν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ;—ὦ! Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη οὗτος, μίαν καὶ μόνην χάριν θέλω ζητήσαι παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἂν τῷ συμβῇ ἄλλοτε νὰ μὲ ἀπαντήσῃ καθ' ὅδον, νὰ γίνῃ πρὸς ἐμὲ ἴλεως καὶ νὰ μὴ με ἀπευθύνῃ τὸν λόγον.

Καὶ ὅμως οὐ μόνον δὲν συμβαίνουσι πάντοτε τοιαῦτα δυσάρεστα, ἀλλὰ μάλιστα καὶ εὐεργετικὰ εἶναι πολλάκις ἢ συνδιάλεξις μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν διήρχετο ἐνάστιον ξενοδοχείου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Μεγάλης Μορσκῆς, ἐκ τῶν μάλλον συγκαλούμενων, βλέπει ἐξερχόμενον νέον κομφῶς ἐνδεδυμένον, καπνίζοντα τὸ σίγαρόν του μετὰ τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν ὡς ἂν εἴρσκετο εἰς καφενεῖον τοῦ Palais Royal ἢ κατὰ τὸ βουλευτήριον τῶν Ἰταλῶν. Ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν ἐπλησίασε χαιρετίσας αὐτὸν στρατιωτικῶς, καὶ εἶπε.—Φαίνεται, κύριε, εἰ νεώσοιτ' ἦλθατε εἰς Πετροῦπολιν.—Ναί, Κύριε, πῶς τὸ ἐμμαντεύσατε;—Τὸ ἐμάντευσά ἰδὼν ὅτι κάμνετε πρᾶγμα ἀπηγορευμένον ἀπὸ τὸν ἀστυνομικὸν κανονισμόν, καὶ τοῦτο υποθέτει ὅτι δὲν ἐλάβετε καιρὸν νὰ τὸν γνωρίσετε.—Καὶ τί κάμνω;—Καπνίζετε.—Διέβαλε! καὶ εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ καπνίζῃ τις ἐδῶ; Ἀλλ' ἔστω σὰς εὐχαριστῶ μεγάλης, ὁ νόμος ἀνώτερος πάντων. Καὶ ἀφαιρέσας ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ σίγαρον, ἠτοιμάζετο νὰ τὸ σέβῃ.—ὄχι, λέγει ὁ Νικόλαος, ἐξακολούθησατε ἐν ὄσῳ διαμῆνετε μετ' ἐμοῦ δὲν τρέχετε κανένα κίνδυνον.—Ἐλθε λοιπὸν εἰς ἐμὲ τῶν μεγιστῶν τῆς αυτοκρατορίας;—Ἔγω ὀλίγην ἐπιβρόχην καὶ ἂν σὰς ἦμε ὠφέλιμος . . .—Ἦθελον εἶσθαι δι' ἐμὲ μέγα εὐτύχημα, Κύριε, διότι ἤκουσα ὅτι εἰς τοῦτον τὸν τόπον διὰ προστασιῶν κατοροῦνται τὸ πᾶν.—ὦ! μεγαλύνετε τὰ πράγματα· ὄχι, αἱ προστασίαι δὲν ἀποταλοῦν τὸ πᾶν, ἀλλὰ ἀγκώμεν ἀρκετὰ νὰ γνωρίζωμεν τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τῶν ὁποίων ἔχομεν νὰ κάμωμεν, καὶ συνομολογήσατε ὅτι αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον ἄνευ τῶν συστάσεων, τῶν προστασιῶν . . .—Λοιπὸν, Κύριε, θέλω ἐπωφεληθῆ εὐχαρίστως τῆς καλωσύνης ὑμῶν· διότι, ἐπειδὴ ἦλλα εἰς Ρωσσίαν δι' ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, δὲν ἔμ' ἐκακοφαίνετο ἂν ὑπεστηρίζωμην ὀλίγον.

Ἡ συνδιάλεξις ἐξηκολούθησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐν τέταρτον περιπῶν τῆς ὥρας, τοῦ ξένου καπνίζοντος τὸ σίγαρόν του καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος

βαδίζοντος παρ' αὐτῷ· ἡ δὲ ἐστολλίζετο ὑπὸ κομφῶν ἐργαστηρίων τῶν ὁποίων μέγας ἀριθμὸς ἐπέλει εἰκόνας. Αἱ εἰκόνας τοῦ Αὐτοκράτορος εἶνε ἀπειροὶ ἐκεῖσε, καὶ οἶοι ὁμοιόταται. Καὶ τὰς παρέδωκε μὲν πολλὰκις μετὰ τὸ πρόσωπον τοῦ συνδιαλεγόμενου, ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι οὗτος ἦτο τὸ πρῶτότυπον δὲν ἦλθε διόλου εἰς τὸν νοῦν του. Καὶ ὅμως ἕνεκα τῆς κινήσεως τοῦ πλῆθους, τῆς ζωηρᾶς προσοχῆς τῶν διδασκῶν, τῶν ἐνδείξεων τοῦ σεβασμοῦ τῶν ὁποίων ὁ πλῆσιον αὐτοῦ βαδίζων ἦτο ἀντικείμενον, ἡθάρνετο ἀνησυχίαν.

Τέλος ἐφθάσαν εἰς τὸ τελευταῖον ἐργαστήριον τῆς μεγάλης Μορσκῆς, ὅπου εὐρίσκετο ἐκτεθειμένη μεγαλοπρεπῆς ὀλόσωμος εἰκὼν τοῦ τσαρού. Ἡ ἀμφιβολία δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ τότε κλονώμενος, καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ.—Συγγνώμην, Μεγαλειότατε, ἐτραύλισεν ὁ ταλαιπώρος ξένος, δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Αὐτοκράτορα Νικόλαον;—Εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Αὐτοκράτωρ, πλὴν ἡσυχάσατε. . . Σὰς συνιστῶ μόνον νὰ κάμνετε ἄλλοτε φρόνιμον χρῆσιν τοῦ σιγάρου, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος δὲν εἶναι πάντοτε παρών διὰ τὰς προστασίας.

Καὶ ἐλθὼν εἰς τὰ Ἀνάκτορα προσεκάλεσε τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας καὶ τῷ ἔδωκε διαταγὴν νὰ ἐξαμαλῶνῃ εἰς τὸν Γάλλον περιηγητὴν πᾶσαν δυσκολίαν, τὴν ὁποίαν ἠθελεν ἀπαντήσῃ ἐν Πετροῦπόλει. Μετὰ τινὰς ἐβδομάδας ἀφῆκεν ὁ ξένος τὴν Ρωσσίαν, μετὰ πλῆρη ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών του, εὐλογῶν πανταχοῦ τὸ ὄνομα τοῦ ἡλίου τοῦ Αὐτοκράτορος Νικόλαου.

Ἡ ἀπαγορευσις τοῦ καπνίζεῖν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Πετροῦπόλεως, ἐγένετο, ὡς λέγουσι, διὰ νὰ προλαμβάνωνται αἱ πυρκαϊαί. Οὗτε ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν καπνίζει, καὶ διηγοῦνται ὅτι, ὅταν εἰς τὰς πρὸς τὴν Μεγάλην Δούκισσαν Μαρίαν ἐπισκέψεις του ἀπῆλθα τὸν Δούκα τοῦ Δέιγτεμπεργ καπνίζοντα εἰς τὰ δωμάτια τῆς αὐτοῦ τοῦ ἢ καὶ εἰς τὰ ἴδια του, τὸν ἐπέπληττεν αὐστηρῶς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κάπνισμα καὶ εἰς τὰς οἰκίας αὐτᾶς τῶν ὑπηκόων του, τὸ ἀπαγορεύει καθ' ὅδον. Ἐἶνε ὅμως ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀπαγορευσις αὕτη λησμονεῖται συχνά· τότε ἡ Ἀστυνομία ἐπεμβαίνει, καὶ διὰ διατάξεως ἀνανεομένης εὐστόχως, προλαμβάνει τὴν κατάχρησιν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος εἶναι γενναῖος; τὸ ζήτημα αὐτὸ πολλάκις ἐπανελήθη. Τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι φυσικὴν γενναϊότητα δὲν ἔχει διόλου· καὶ μὲν εἶνε νευρικὸς ὑπερβαλλόντως καὶ κατὰ πᾶσαν βίαιον περίστασιν οἱ ἡμίωδες τοῦ προσώπου του προδίδουσι τὴν ταραχὴν του· ἀλλὰ τί ἀποδεικνύει τοῦτο; οἱ γενναϊότεροι στρατηγοὶ δὲν αἰσθάνονται φοβίαν ὅταν βαδίζωσι πρὸς πόλεμον; καὶ ὅμως βαδίζουσιν. Οὕτω δοθεῖσαις περιστάσεως ἐπραξε πάντοτε ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος.

Ἐγένετο ἤδη λόγος περὶ τῆς συνωμοσίας τοῦ 1825 ἔτους· ἦτο αὕτη παρατρέφωδον ὄνειροπόλημά, ἄνευ ἐνόητος σχεδίου μεταξύ τῶν ἀρχηγῶν, ἄνευ συμ-

μετοχῆς τοῦ πλῆθους. Ἡ παραχὴ τὴν ὁποίαν παρήγαγε δὲν εἶχε τι σοβαρὸν· ὀλίγοι βολαὶ πυροβόλων τὴν διεσκορπίσαν. Ἀλλὰ λανθάνεται τις ἂν εἴπῃ ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ οὐδένα διέτρεψε κίνδυνον· τίς ἠδύνατο νὰ ἐγγυηθῇ εἰς τὸν Νικόλαον ὅτι τὰ ὅπλα τῶν ἐπαναστατῶν, τὰ ὁποία ἔβλεπε μακρόθεν λάμποντα ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Ισακί, δὲν ἠθελον ἀναμιγθῆ καὶ μετὰ μυστηριώδους ἐγγειροδίου, ἀναμένοντος τὴν ὥραν διὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ; Καὶ ὅμως ἐπροχώρησεν ἡ ἡσυχία ἀπόφασίς του, ἡ μεγαλοπρεπῆς ἐνέργειά του ἐπέβαλον σέβας εἰς πάντας. Τοῦτο δὲν εἶναι γενναϊότης;

Ἐπὶ τινὰ μετὰ τὴν συνωμοσίαν ταύτην ἐτρεχεφῆμ ἐν Πετροῦπόλει ὅτι εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀποικίας τοῦ Νοβογοδόρ ἐξεβράζει τρωμερὰ ἀνταρσία· οἱ ἀποικοὶ στρατιῶται, μὴ ὑπομένοντες πλέον τὰς βίαιονπραγίας καὶ καταχρήσεις τῶν ἀρχηγῶν των, τοὺς ἐκρέμασαν ἐπὶ δένδρων καὶ ἤνοιξαν τὰς κοιλίας των. Ὁ Νικόλαος ἀνεχώρησε πάραυτα συνοδευόμενος ὑφ' ἐνὸς μόνου ὑπασιπιστοῦ, καὶ ἀπροσδοκίτως ἐφθάσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνταρτῶν.—Τὶ κακοῦργήματα ἐπραξάτε; τοῖς λέγει· τίς σὰς ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν των; ἀπαντήσατε. Μετ' αὐτὰς τὰς λέξεις τοῦ τσαρού, οἶοι ἐκείνοι οἱ πρὸ μικροῦ μανιώδει, ἔκωψαν μέχρις ἐδάφους ζητούντες χάριν.—Ὀμιλήσατε, ἐπανέλαβεν ὁ Νικόλαος, σὰς προστάξω.

Τότε οἱ δύο πρεσβύτεροι τῶν ἀποίκων διηγήθησαν τὰς ὁμοιότητας τῶν ὁποίων ἐγένοντο θύματα, καὶ ἡ διήγησις των ἦτο τοσοῦτον εὐκρινὴς, ἀλλὰ καὶ ἡ μεταμέλειά των διότι ἐξετέλεσαν ὅτι ὁ Νικόλαος ἐχαρκτηρίσεν ὡς κακοῦργήματα τὸσον ζωηρά, ὥστε ὁ Αὐτοκράτωρ τοὺς εὐσπλαγγίσθη.—Ἰπάγετε, εἶπεν, ὁ Θεὸς ἄς σὰς ἐλεήσῃ· ἀλλὰ προσέχετε ἄλλοτε· ὁ Αὐτοκράτωρ ὑμῶν εἶνε παρών ἀπανταχοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ αἵμου καὶ τιμωρίαν τοῦ ἐνόχου.

Ἡ πρώτη εἰσβολὴ τῆς γολέρας ἐν Ρωσσίᾳ ἔδωκε τῷ Νικόλαῳ ἀφορμὴν νὰ δεῖξῃ τὴν γενναϊότητά του· ὁ λαὸς τῆς Πετροῦπόλεως μὴ θεωρῶν τὴν μάστιγα ταύτην ὡς συμφορὰν φυσικὴν, τὴν ἀπέδιδε τυφλῶς εἰς τοὺς ἰατροὺς, εἰς τοὺς ξένους, εἰς τοὺς Πολωνοὺς πρὸ πάντων φαρμακίσαντας, ὡς ἔλεγον, τὰ πᾶσμα ὕδατα· φόνου στυγεροῦ ἀλλὰ μεμονωμένοι ἐτελοῦντο καθ' ἐκάστην. Ἰατροὶ ἐβρίβοντο ἀπὸ τὰ παράφρα, ἦσυχαι διαβάται ἐσφάγησαν ἢ καὶ ἐκρεμάθησαν. Πρῶταν τινὰ διεδόθη καθ' ἕλην τὴν πόλιν ἡ φήμῃ γενικῆς σφαγῆς. Πάραυτα ἡ πλατεία τῆς Σενναίας, εὐρύχωρος ὡς στρατοπέδον, καλύπτεται ὑπὸ ἀποτροπαίου πλῆθους ὀπλισμένου διὰ πελέκειν καὶ κραυγάζοντος θύνατον. Ἰατροὶ, ξένοι, Πολωνοὶ φεύγουσι καὶ κρύπτονται, ἀλλ' εἰς πότε δὲ κρυφθῶσιν; ὁ ὕρβος φθάνει μέχρι τοῦ δωματίου τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ χωρὶς διόλου νὰ ταλαντευθῇ ἀναχωρεῖ μόνος ἐφ' ἀμάξης ἀνοικτῆς, καὶ φθάνει ἀπροσδοκίτως ἐν μέσῳ τοῦ πλῆθους.—Γκοσουντάρ! Γκοσουντάρ! ὁ Αὐτοκράτωρ! ὁ Αὐτοκράτωρ! φθυρίζουσι πανταχοῦθεν. Καὶ ὁ Νικόλαος, ὄρθιος ἐπὶ τῆς ἀμάξης του, δεσπόζει τοῦ πλῆθους διὰ τοῦ ἔθους καὶ τοῦ βλέμματός.

— Πού υπάγετε άθλιοι ; κραυγάζει διά τής ήχη-
 ράς φωνής δι' ής προστάσσει τόν στρατόν· θέλετε να
 σφάζετε άθώους ; Πλήξατε μάλλον τά στήθη ύμών
 και ζητήσατε παρά Θεού συγγνώμην· διότι τά ά-
 μαρτήματα σας έπέσυρον επί τής κεφαλής ύμών τό
 καταθλίβον ύμās δυστύχημα . . . Γονατίσατε . . .
 Και οι ύχλοι εγονάτισαν . . .

Η δύναμις εμείνη τής Δύσεως προς την όποιαν
 κλίνει μάλλον ο Αυτοκράτωρ είναι ή Γαλλία· μάτην
 λέγουσιν· αυτό περί τής κουφότητος και τής άστα-
 σίας των Γάλλων, μάτην και αυτός άρέσκειται εις
 την ανάγκωσιν των επιπολασιότερων γαλλικών βι-
 βλιών· αισθάνεται παρά την θέλησίν του ότι ύπ' αυ-
 τήν την κουφότητα ενυπάρχει τι άνδρικό και ισχυ-
 ρόν· ούτω όσάκις τις των αύλικών περιπαίξη Γάλ-
 λον, αυτός επέχει, όχι αναμφιβόλως ως κυριεύμε-
 νος υπό ζωηρού έρωτος προς την Γαλλίαν, αλλά
 διότι ο έξοχος νοός του την κρίνει κατ' αξίαν.

Και ιδού περί τούτου άπόδειξις·
 Τό 1843, ενώ ο Αυτοκράτωρ Νικόλαος εύρίσκε-
 το εν Ρώμη, είδεν εκτεθειμένην χάριν πωλίτεως
 πολυπληθή συλλογήν εικόνων, την όποιαν επεδεί-
 ρει σχεδόν καθ' ήμέραν. Συγχρόνως με αυτόν ή Φαν-
 νύ Έσλερ, ή περίφημος όρχηστρίς, εύρίσκετο εν Ρώ-
 μη. Έπειδή ο τσάρος είχεν άλλοτε δεχθή αυτήν
 μετά πολλής εύμενείας εν Πετρούπολει, έρόμισεν
 εκείνη ότι ήθελε την υποδεχθή κατά τόν αυτόν τρό-
 πον και εν τή πρωτεύουσά του Πάπα· όθεν υπό
 φιλαυτίας κεντούμένη, εξήτησε τρόπον να παρου-
 σιασθή.

Είς εκ των ύπασπιστών, εις τόν όποιον έλοιγο-
 ποιήσε την επιθυμίαν τής, την παρεκίνησε να πα-
 ρευρεθή εις μίαν των παρακειμένων εις την πινακο-
 θήκην αίθουσών, ύπασχεθείς αυτή να προσκαλέσει
 την προσοχήν τού Αυτοκράτορος. Και τινόντι, την
 πρώτην ήμέραν καθ' ήν ο Νικόλαος υπήγε να ιδή
 τās εικόνας, ή Φαννύ Έσλερ, εν μεγαλοπρεπή έν-
 δυμασία, παρευρέθη κατά τό μέρος τής διαβάσεώς
 του. Άμα δε ιδών αυτήν· α Πάπα ειπε αυτή ή Κυρία ;
 ήρώτησε τόν ύπασπιστήν του. — Η Φαννύ Έσλερ,
 ήτις εξαιτεείται την τιμήν να παρουσιασθή εις την Υ-
 μετέραν Μεγαλειότητα. — Η Φαννύ Έσλερ ! Και τί θα
 είπη ή Γαλλία, εάν μάθη ότι ο Αυτοκράτωρ τής
 Ρωσίας ήλθεν εις Ρώμην διά να υποδέχεται όρ-
 χηστρίδας ;

Και διήλθεν ενώπιον αυτής χωρίς καν να ύψωση
 τούς όφθαλμούς του.

Γνωστόν ειπε πόσον ο Νικόλαος αγαπάται ή μάλ-
 λον λατρεύεται υπό των ύπηκόων του. Όχι μόνον
 ως κύριον· αλλά και ως πατέρα και Θεόν θεωρεί αυ-
 τόν ο λαός.

Άμέραν τινά καθ' ήν διηρχόμην χωρίον επί των
 όχθών του Νέβα, έσταμάτησα εις την οικίαν χωρικού
 δια να αναπαυθώ· ολίγον· οι τοίχοι εκάλυπτοντο
 υπό εικόνων των μελών τής αυτοκρατορικής οικο-
 γενείας. Η εικών του Αυτοκράτορος έκαιτο εις την
 εντιμότεραν θέσιν, τούτέστιν εις την θέσιν άνω του
 εικονοστασίου, τό όποιον εμπειρεύει όλους τούς ά-

γαπητούς του Ρωσικού λαού άγίους, και ενώπιον
 του όποιου κάουσι κατά σάββατον και κατά πάσαν
 έορτάσιμον ήμέραν λαμπάδας και λίβανον.

— Πώς έχει ή Ρωσία; ήρώτησα τόν ξενίζοντά με.

— Πώς δύναται να έχει κακώς, μοι απήντησεν, ά-
 φού ο Αυτοκράτωρ καλώς έχει; Άλλην τινά ήμέραν,
 κατά τόν Φεβρουάριον μήνα του 1847 δέβαιον την ώ-
 ραίαν όδόν από Πετρούπολεως εις Βαρσοβίαν, διευθυ-
 νόμενος εις Παρισίους και φέρων έγγραφα τής Κυβερ-
 νέσεως· ως προσταχθείς να σπεύδω, διέτρεχον επί
 ελικήθρου έξ, ένίοτε δε έξ και ήμισιαν λείγας την ώ-
 ραν· είκοσι λείγας μακράν του Κόβνο, εις ταχυδρο-
 μικός επιστάτης μοι έπρομήθευσε νέους ίππους και
 νέον ταχυδρόμον· τό ελικήθρον μου, πριν ταχύτατον,
 εβαδίζεν ως άρμα εν Βαρβόρω.

— Στουπάι! στουπάι! βιάδιζε, βιάδιζε, έκραζα
 εις τόν άμαξηλάτην· άλλ' αυτός μ' επαρατήρει μετά
 μεγίστης άταραξίας. — Τι θα σε χρησιμεύση να ύ-
 πάγης ταχύτερον; Έσο ήσυχος, θα φθάσής ή ούτως
 ή άλλως. — Πώς; εναντιόντως; χρεωστές να με ό-
 δηγήσης ως ταχυδρόμον, καταλαμβάνεις ;

Σημειώτεον ότι ειπε ώρημένος ο ελάχιστος όρος
 τής ταχύτητος των ταχυδρόμων.

— Ως ταχυδρόμον! ανεφώνησε με πονηρόν ύφος.

— Ναί, ως ταχυδρόμον.

— Άλλά δεν είσαι ταχυδρόμος, δεν είδον τό δια-
 βατήριόν σου.

— Ά! δεν είδες τό διαβατήριόν μου· χρεωστώ
 λοιπόν να δείξω εις σε τό διαβατήριόν μου; Και
 ένίσχυσα την απάντησίν μου μετ' ισχυρισμού όλοις
 Ρωσικού.

Ο άμαξηλάτης ήρχισε να με θεωρή κατά τι τα-
 χυδρόμον.

Ήπέτυχον μικρόν κατά μικρόν να τόν πείσω καθ'
 ολοκληρίαν, έως ου εφθάσαμεν εις τόν σταθμόν, όπου
 έπρεπε ν' αλλάξω ίππους και άμαξηλάτην.

Και προσκαλέσας τόν ταχυδρομικόν επιστάτην·

— Βλέπεις, είπον τούτον τόν άνθρωπον; ετόλμησε
 να με οδηγήση βραδέως. Ιδού τό διαβατήριόν μου.

Τό διαβατήριόν μου ιδών ο επιστάτης εγονάτισε
 και ήσπασθη μετά σεβασμού την μεγάλην Αυτοκρα-
 τορικήν σφραγίδα, ήτις επιτίθεται εις όλα τά δια-
 βατήρια των επισήμων ταχυδρόμων· έπειτα προσε-
 κάλεσε την γυναίκα του, ώραίαν Πολωνίδα, ήτις έ-
 ξετέλεσε τόν αυτόν χαιρετισμόν.

Και ενώ έκθαμβός έβλεπον τό δείγμα τούτο του
 έξαισίου σεβασμού προς την ύπογραφήν του Αυτοκρά-
 τóρος, ο επιστάτης έγερθείς ως υπό ήλεκτρισμού
 σπινθήρος και άρπάσας από τής κόμης τόν ταλαίπω-
 ρον άμαξηλάτην, τόν εκτόπησε μετά τσαούτης όρ-
 μής, ώστε ήθελε τόν φονεύση εάν δεν επέμβαινον.

Προσκαλέσας τότε όλους τούς άμαξηλάτας τούς
 υπό την ύποταγήν του διατελούντας· — Προσέξατε,
 είπε, δεικνύων με διά τής χειρός· εάν λάβετε τό
 δυστύχημα να οδηγήσετε παρά την επιθυμίαν μου
 άνθρωπον όστις φέρει τοιαύτα διαβατήρια, θα τά έ-
 χετε μαζή μου. — Άπ' εκείνης τής ώρας ύπεχρέω-
 θην να μετριάσω την ζέσιν των άμαξηλατών μου

ΣΑΡΤΟΝ

Κοινός σάρτος, σάρτιον και φλαμουρδόχορον

(Genista, Class. Diadolphia Boenaria.)

— 0 —

Τό φυτόν τούτο ανήκει εις την κατηγορίαν των
 όσπριωδών και γεννάται αυτοφυώς εις διάφορα τής
 Ελλάδος και Τουρκίας μέρη, ιδίως δε εις τό περιχώ-
 ρα τής Κωνσταντινουπόλεως, ως ιδιον των θερμών
 και εύκατών μερών, ενώ δυσκόλως διατηρείται εις
 τά ψυχρά κλίματα. Είναι χαμοδενδρον ύψηλόν δύο
 συνήθως μέχρι τεσσάρων μέτρων, ένίοτε δε και
 δώδεκα. Φυόμενον αυτομάτως εύδοκιμεί εις τās
 χέρσους και άκαλλιεργήτους γαίας, μάλιστα τās άρ-
 γιλοपुरιτωειδεις, ενώ απ' εναντίας δεν προκόπτει εις
 τās τιτανώδεις. Έχει κλάδους γωνιώδεις βαθυπρα-
 σίνους με φύλλα μικρά και πίπτοντα σχεδόν άπαντα
 μικράν μετά την άνθισιν. Τά δε άνθη αυτού οσω-
 ρευμένα επί τής άκρας των κλάδων είναι κίτρινα,
 εύμεγέθη και ελαφρώς όζουσιν. Άχρηστον και άνω-
 φελές παντάπασι τό φυτόν τούτο εις τās εύφόρους
 και καλώς καλλιεργημένας χώρας, καθίσταται απ'
 εναντίας λίαν ώφέλιμον και εύχρηστον εις τās φύσει
 άκαρπούς και κακώς περιποιημένας γαίας, ως βελ-
 τιούν τās ξηράς, άνύδρους, σχιστώδεις, πυριτώδεις
 και φύσει άκαρπούς, καθότι διά των λειψάνων αυ-
 τού γίνεται εις άκρον εύκαρπος φυτική γή. Τούτου
 ένεκα τό μεταχειρίζονται εις πλείστα τής Ευρώπης
 μέρη αντί λιπάσματος, διότι εμπειρεύει ως επί τό
 πολύ άζωτον τρίς πλείστον του κοινώς εν χρήσει,
 ώστε είναι δις ή τρίς πλέον γόνιμον τής του αυτού βά-
 ρους κοινής των κτηνοστασιών κοπρίας. ήθελε δε είσθαι
 έτι μάλλον εν χρήσει εάν δεν άντρείτο πολλός χρόνος
 ίνα προάξη καρπόν, διότι μόλις ανά πέν τρίτον έτος
 καρποφορεί. Τούτου ένεκα εις τās εν Βελγίω άμμόδεις
 γαίας σπείρουσι συγχρόνως μετ' αυτού και βρόμον και
 τρίφυλλον, ώστε τό μεν πρώτον έτος συλλέγουσι τόν
 βρόμον, τό δε δεύτερον τό τρίφυλλον και τό τρίτον
 τόν σάρτον. Είς δε την Βρεττανίαν και Σολώνην, εις
 τās διακόρους και ξηράς γαίας τās έχούσας ανάγ-
 κην αναπαύσεως, σπείρουσιν όμοθ με αυτόν σύκαλιν
 και καλαμόσιντον, και άποθ συλλέξωσι τόν καρπόν
 τής συκάλης ή του καλαμοσίτου, έγκατακλιπά-
 νουσιν επί πέντε ή έξ έτη την γήν με τόν σάρτον,
 και μόνον μετά παρέλευσιν του χρόνου τούτου εκ-
 χερπούσιν αυτήν ίνα χρησιμεύση εκ νέου προς καλ-
 λιεργειαν και σποράν. Τόν σάρτον σπείρουσι τό έαρ,
 και άρκεί μία λίτρα σπόρου ανά έκαστον βασιλικόν
 στρέμμα. Δεν τόν βολοκοπούσιν όμως, διότι καλυ-
 πτόμενος υπό την γήν δεν προκόπτει. Η συγκομιδή
 του σπόρου πρέπει να γίνεται ταχέως και πρό τής
 έντελους ώριμάνσεως, διότι εμπειρεύεται εις λεπύρα
 ελαστικά, άτινα κατά την ώριμάνσιν ανοίγουσι, και
 εκσπενδονίζουσιν αυτόν εις μακράν απόστασιν. Τε-
 μνόμενοι οι κλάδοι αναφέρονται τό έπόμενον έτος· άν
 κοπή ή μωσ όκορμός απόξηραίνεται, συναποξηρανομέ-

διότι με ώδήγουν τóση ταχέως ώστε επάνετο ή ά-
 ναπνοή μου.

Ο Νικόλαος τιμωρεί άσπληρότατα. Συμφορά εις
 εκείνον, επί του όπολου κατέρχεται ή αιδηρά χείρ
 του! ο καταχρηστές ναυαρχος υποβιβάζεται ναύτης,
 ο αίσχροκερδής στρατηγός γίνεται στρατιώτης· είναι
 άλλως ότι συχνότερα ο όφιος διαφεύγει την προσβο-
 λήν, και ο παραδειγματισμός μένει άκαρπος· άλλως
 τε ποσάκις ή δικαιοσύνη του άπατάται!

Βοσάτως ήλθεν εις τή Πανεπιστήμιον του Κιέρφ·
 μέγας θύμβος μεταξύ διδασκάλων και μαθητών· εκ
 τούτων οι εύρησκόμενοι εν τή νοσοκομείω έγείρονται
 και τρέχουσιν εις τά παράθυρα. Άλλά μόλις αι ά-
 μαζαι τής αύλής έσταμάτησαν, και μεγάλη ταραχή
 έγένητο εις την κλίμακα· εκπνελημένοι οι ασθεναίς
 επιστρέφουσιν εις τās κλίνας των· άλλ' εν τή βία
 των ούδεις άνευρίσκει την ιδιικήν του. Σημειωτέον
 ότι έρ' έκάστης κλίνης κρέματα πινακίς επιγεγραμ-
 μένον φέρουσα τό όνομα του ασθενούς και τό είδος
 τής ασθεναίας του.

Ο Αυτοκράτωρ εισέρχεται παρακολουθούμενος υπό
 των ύπασπιστών του και των διευθυντών του κατα-
 στήματος. Περιέρχεται την αίθουσαν, σταματών δε
 εμπροσθεν τής κλίνης ενός μαθητού·

— Πώς ονομάζεσαι και από τί πάσχεις; έρωτά.

Ο μαθητής απαντάται πάντη διαφόρως του πί-
 νακος.

Ο Αυτοκράτωρ περιέρχεται εις δεύτερον, έπειτα
 εις τρίτον· ή αυτή απάντησις και ή αυτή αντίφασις.

— Τι σημαίνει τούτο; λέγει τότε ο Αυτοκράτωρ·
 και τίς ειπε εκείνος όστις άγνοεί τό όνομα και την
 ασθένειαν των νέων τού; όποιους εμπιστεύονται εις
 την φρονίδα του;

Άλλ' ούδενίμια απόκρισις.

— Προστάτω την άποδιώξιν του άπιστίου αυτού
 λατρού, και την παραχρημα αντικατάστασιν του. —
 Ήπασπισται και διευθυνται κλίνουσιν εύσεβάστως την
 κεφαλήν ενώπιον του μονάρχου, του όπολου ή διατα-
 γή έξετέλεσθη πάραυτα.

Στρατηγός τις δειχθείς ποτε τολμηρότερος δεν
 μετενόησε. Μετά τό τέλος μεγάλης επθεωρήσεως
 εις τό στρατόπεδον του Κρασνος-Σέλο, ο Αυτοκρά-
 τωρ παρεφέρθη κατά του στρατηγού αυτού δια λέ-
 ξεων άτινες τόν επλήγησαν καιρίως. Την επαύριον
 ο γηραιός στρατιωτικός έπεμφε την παρατήρησιν του
 άνευ σχολίων. Ο Αυτοκράτωρ εκπληχθείς από τό
 λακωνικόν ύφος του συνελθών εις έαυτόν έγγραφεν ιδι-
 οχειρώς προς τόν στρατηγόν και τόν προσεκάλεσεν
 εις την σκηνήν του, καθ' ήν ώραν όλον τό έπιτελείον
 έμελλε να συνέλθη.

— Σε ζητώ, λέγει, συγγνώμην δια τόν τρόπον
 δι' ου σε μετεχειρίσθην χθές· ελπίζω ότι θα τόν
 λησμονήσής· τό κατ' έμέ, θέλω πράξει πάν ό,τι δύ-
 ναμαι δια τούτο.

(Έπιταί συνέχεια.)

νου του φυτού, το όποιον διατηρούμενον καθίσταται ωφέλιμον εις πολλάς οικιακάς ανάγκας. Ούτω δύναται να χρησιμοποιηθή προς νομήν των προβάτων καθ' όλης τας ώρας του έτους. Έτι δια αυτού οι Βάσχοι θερμαίνουν τους κλιβάνους αυτών, και δια της αποτεπρώσεως εξάγουσιν ικανήν ποσότητα ποτάσης χρησίμου εις την ύαλουργικήν. Είς τινα μέρη της Ευρώπης μεταχειρίζονται αυτόν εις στρωμάς, έτι δε εις στέγασιν καλυψών, και πολλάκις, ως εν Τουρκία, εις κατασκευήν σαρώθρων. Είς δε την Ισπανίαν, Ιταλίαν και τὰ θερμά της Γαλλίας μέρη, μετατρέπουσι καταλλήλως τους τμηθέντας κλάδους αυτού εις είδος στυπίου, δι' ου κατασκευάζουσι χορδάς και χονδρόν τι είδος πανίου.

Το δε εν Ισπανία φυτόμενον σάρτον (genista juncea) το όποιον ουδόπως άντέχει εις τὰ ψυχρά μέρη, προκόπτει εύκολώτερον εις τας τιτανώδεις γαίας, ή εις τας εκ γρανίτου, και διαφέρει του προγεγεστέρου εκ του σχήματος των κλάδων και των χρυσοχρόων αυτού άνθών. Το δε λεγόμενον βαπτικόν σάρτον (genista tinctoria) είναι φυτόν του είδους τούτου μικροτέρου μεγέθους, ου τινος αι άνθηφόροι κορυφαί χρησιμοποιούσιν εις κατασκευήν χρώματος κιτρίνου.

Το δε χνοώδες σάρτον (genista pilosa) είναι έτι μικροτέρου μεγέθους και του προηγούμενου, μάλλον κατάλληλον εις νομήν, και άντέχει πλέον των άλλων εις το ψύχος, διότι ουδέποτε τὰ ποώδη και τρυφερά αυτού στελέχη παύγουσιν.

Ύπάρχουσι δε και τινα άλλα είδη σάρτου, περιών όμως κρίνομεν περιττόν να διαλάβωμεν ένταύθα.

Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ.

(Συνέχ. "Ιδι φυλλάδ. 214 και 215.)

Εάν, πληρών τους πόθους μου, έπεχειρόν να έπισκεφθώ τὰ κυριώτερα των φιλανθρωπικών ή εκπαιδευτικών ή και άλλων καταστημάτων, ουχί μίηνα αλλά μίηνας έπρεπε να κατατρέψω εις την πρωτεύουσιν της Γαλλίας· διότι ου μόνον αυτών ή πληθός, αλλά και αι αποστάσεις της απεραντου ερείνης πόλεως, και τὰ περιεργα όσα αδιακόπως άπαντίζε, απαιτούσι μέγιστην κατανάλοισιν χρόνου, εάν μάλιστα ών άνάπηρος κατά τον Διογένην, όστις α άνάπηρος έλεγεν ου τους κωφούς και τυφλούς, αλλά τους μη έχοντας πήραν, η περιέρχεται βυκτροπρητίης και ως των Αποστόλων μιμητής. Και αληθώς τρομερά ή κατανάλωσις αυτή! Ύπενόησατε, έλεγεν προς Άγγλον μετά πολύπονον εκδρομήν, τσοσούτους τρόπους ταχύτητος· δεν είναι δυνατόν να εφεύρετε τοιούτον τινα και δια τους ταλαιπόρους πεζούς; — Είς τούτο, απεκριθη σοβαρώς και σπουδαζών, καταγίνεται τις

των συμπολιτών μου εις την Αμερικήν, την πατριδα ταύτην των μηχανικών εφευρέσεων, και όσον ουπω κοινοποιεί το μηχανημα· ιδού δε όποιον αυτό· ο πεζός φορεί υποδήματα εκ γουταπέρας μακρά μέχρι γονάτων, αλλά πλατιά και δξυβρύχχα· ταύτα συστελλόμενα καλώς περι τὰ γόνατα συγκοινωνούσι μόνον μετά της όσφύος του φέροντος αυτὰ δια σωλήνος, τον όποιον έπιστέφει κομψός φουστήρ. Οσάκις λοιπόν ο πεζός έχη άνάγκην ταχύτητος, φέρε τον δάκτυλον προς τον φουστήρα, κινεί άνω και κάτω αυτόν, εισβιβάζει άνεμον εις τὰ υποδήματα, τα φυσκάνει, και αυτὰ κυρτούμενα ως ίστια βογγούσι, μαινόνται και πλησυποδήματόν τον φέρουσιν εις τον προς έν δρον.

Ευεργετικώτατη τρώντι ή εφευρέσις! και ου μόνον ευεργετική αλλά και τερψίθυμος, ένιστε δε και άστειοτάτων συμβαμάτων πρόξενος. Φαντάσθητε πόλιν άχανή, ως φέρ' ειπείν το Λονδίον, όπου πλήθη κατακλύζουσι τας όδους χάριν υποθέσεων μάλλον ή περιεργείας. Τα πλήθη φέρουσι τὰ αμερικανικά έκείνα υποδήματα, και τον αντίχειρα έχουσιν επί της λαβίδος του φουστήρος· το σύγχος, αι παρειαι, το σάμα όλον της γουταπέρας εξογκούνται μυκώμενα, και τὰ πλήθη πετώσιν άριστερά και δεξιά, και διασταυρούνται μόλις έγγίζοντα το έδαφος ως αλευίνες του ώκεανού. Πόσον ώραϊον το θέαμα! Και εάν ουτω πετών άπαντήσης αίθνης κατέναντι σου φίλον ή άλλον τον όποιον θέλεις να όμιλήσης, και πριν ή προσθάσης να μετριάσης την άκαθεκτον όρμήν των δξυβρύχχων σου υποδημάτων τείνης προς αυτόν την δεξιάν, το θέαμα μεταβάλλεται από ώραϊον εις άστειον, διότι τον άρπάξεις, τον συμπαρασύρεις και τον φέρεις όπισω εις μέρος άντιθετον· εάν δε τύχη να έχωσι τὰ υποδήματα του φίλου σου μεγαλητέραν Ιππων δύναμιν, σε άρπάξει τότε αυτός, και υπόπτειρον σ' εκσπενδονίζει από της καθαρής αυτικής άκρας όπου ήσο εις τας βρωμεράς της City έσχατίας.

Ο Άγγλος ο κατανούξας την καρδίαν μου δια της θαυμασίας ταύτης διηγήσεως είχε και μιαν άπορίαν· θα φορώσι και αι γυναίκες τὰ υποδήματα ταύτα; Εάν τὰ φορώσιν, έλεγεν, ή δύναμις της μηχανής, ενισχυομένη και υπό του αέρος του υπό την κρινολίαν, θα άνοψεί αυτὰς μεταρσίους και τότε, προσέθετε βαρυθυμδν, φοβοῦμαι μή, προς τούς άλλους, αι σύζυγοι ήμων υποπίπτωσιν εις συνεχεις αναλήψεις.

Αλλ' επειδή ένόσω διέτριβον εις Παρισίους δεν είχε φθάσει εκ του άλλου ήμισφαιρίου ή μακαρία αυτή μηχανή, έδανειζόμην συνεχώς τους στιβαρούς μεν πάδας του γράφοντος τας αναμνήσεις ταύτας, μη έχοντας όμως πάντοτε κατά τας εκτάσεις εκείνας ίσσην την δύναμιν προς την προαίρεσιν.

Πλήν τούτου ήναγκαζόμην να δαπανώ και εις τὰ καθ' όδον πολλόν χρόνον· σπανίως εξέρχεται εις Παρισίους της οικίας σου χάριν ώρισμένου σκοπού και φθάνεις εις αυτόν άπαρέγκλιτος. Ένταύθα, παρά την προκυμαίαν του Σηκουάνα, βλέπων μακράς σειράς πεπαλαιωμένων βιβλίων και στίφος δλόκληρον διαβατών κυρτόντων την κεφαλήν επ' αυτών, άνέ-

στελλον και εγω το βήμα, και έμμοδύμην τους άλλους, διότι και εύωνα, ένιστε δε και σπάνια τὰ παλούμενα, έως οδ όξυς συριγμός άτμοπλοου ρυμουλιούντος δεκαπέντε ή και επέκτεινα γαυλους μεστούς έμπορευμάτων, μοι άνενημίξεν ότι άλλα ελγον κατά νοῦν και άλλα έπρακτον. Επέρων λοιπόν ταχυπατών την γέφυραν· ιδού όμως υπό την διεξοδικωτάτην σειράν των στοών της όδοϋ Rivoli, όπου προς την ποικιλίαν και την πλουσιότητα των εκτεθειμένων εύρίσκαις και της άσιατικής βιομηχανίας αξιοπεριεργα προϊόντα φυλασσόμενα υπ' άνδρός ά-

καιρώ μάλιστα βροχής, οτε καταφεύγουσαι υπό τας στοάς περιφέρονται άνω και κάτω σταμυλευόμεναι, εθαύμασα την χάριν της φράσεως, την γλυκύτητα των τόνων, την εύστροφίαν της γλώσσης, την εμπειρίαν περι το ταύτολογείν, αλλά ταύτολογείν δι' άλλου τρόπου, εύφυστέρου πολλάκις του πριν, ώστε νομίζεις ότι άκούεις καινά και άγνωστα. Μαγευτικά τρώντι αι στοαι εκείναι, καταγοητεύουσαι και τον ασκητήν διαβάτην, και αυτόν έτι, ως φαίνεται, τον πολιάτριχα, διότι δις άπήνησα περιερχόμενον εκεί τον κλεινόν Βιλλεμαίν, ελθόντα ίσως

ΒΙΛΛΕΜΑΙΝ,

ισόβιος γραμματέας της εν Παρισίους Ακαδημίας.

σιανδν φέροντος ένδυμα, σφοδρϊ γυναικων περιεργαζόμενων τὰ παλούμενα αναχαίτιζουσι και πάλιν το βήμα μου. Το ήθος, το βάδισμα, ή περιβολή αυτών μαρτυρούσιν ότι άνήκουσιν εις τας εκλεκτάς τάξεις της κοινωνίας. Και λημονών τον σκοπόν μου παρακολούθουν αυτὰς ψυχαγωγών ουχί τους οφθαλμούς, οφθαλμούς όίμοι! σκιερούς, αλλά τον νοῦν, διότι αι επιχάριτες εκείναι Γαλλίδες δι' εύφυών κρίσεων και επικρίσεων περι του είδους και του κάλλους των έμπορευμάτων, και δι' εύφυστέρον παρεκβάσεων διδάσκουσι και καταβέλγουσι τον ακούοντα. Ποσάκις, εν

να προστρέψη προς το πνεύμα των ιδίων συμπολιτιδων το πρεσβυτικόν αλλά διάπυρον αυτού πνεύμα. Ο φίλος μου γέρον Montaigne, ός τις ήτο και ιατρός, εξέδιδε μάλιστα και συνταγές (ρετσέτας) τοιαύτης περιπου προστριβής; α όπως λεμονοδιάζωσιν οι γεροντες τον νεναρκωμένον νοῦν και το σάμα, και ζωογονώνται αναλαμβάνοντες δυνάμεις, και αναβάλλουσι τας αηδίας του γήρατος. Ένόσω, προσθέτει, αίσθανόμεθα κυκλοφορούν το αίμα (βλέπετε ότι όμιλει ως επιστήμων ιατρός), έχομεν άνάγκην να γαρυαλιζόμεθα υπό τινος τράχους δηκτικού (mordicant).

Δέν βλέπετε τόν Ανακρέοντα πόσον νέον και εϋθυμον και εϋρωστον κατέστρεσε τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐκεῖνο πάθος, ἢ και αὐτὸν τὸν γέροντα Σωκράτη ; ο Καί τοιαῦτα φιλοσοφῶν φέρει εἰς μαρτυρίαν τί ἔλεγεν ἰδίῳ στόματι ὁ σοφώτατος τῶν σοφῶν ἐν τῷ Συμποσίῳ τοῦ Ξενοφώντος· ἔλεγεν ὅτι τὸν ἐποίμησε μία, και ὅτι δι' ἐνός και μόνου τοιμμήματος ἤναψεν ἀσθέστους φλόγας εἰς τὴν κατεψυγμένην καρδίαν του.

Και ποτε περιερχόμενος χάριν πνευματικῆς ψυχαγωγίας ὑπὸ τὰς στοάς ἐκείνας παρεσύρθη μέχρι Πλουσίων, οὐχὶ ἐκείνων ὅπου συνεκρότου διαλόγους οἱ ἥρωες τοῦ Λουκιανοῦ, διότι σήμερον, ὡς βλέπετε, ἐξέλιπεν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ διαλέγωνται ἢ νὰ γράφωσιν οἱ ἀποδημοῦντες ἐκεῖ ἀναμνήσεις, ἀλλ' ἄλλων Πλουσίων ὅπου ἔργεσαι χωρὶς νὰ διαβῆς οὔτε Κόκκον οὔτε Ἀχέρουσιαν. Ἐνταῦθα ἄλλου εἶδους θεάματα προσβάλλουσι τὰς ὄψεις σου, τὰ θεάματα τὰ ὁποία λέγονται κοινῶς *Αἷξια τῶν παρισίων κερνησίων* (*des badauds de Paris*)· και ὁμοῦ στοιχηματίζω ὅτι και οἱ ὄξυνοῦστεροι τῶν Γάλλων διαβαίνοντες ἐκεῖθεν ἀναστέλλουσι τὸ βῆμα ἵνα παρατηρήσωσι τὰ γινόμενα. Ἴδου μικρὸν περιφόρητον θέατρον, ἔχον και σκηνὴν και προσκηνίον και ὑποκριτάς, κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρῶν τῶν ἄλλων θεάτρων ὅτι οἱ παριστάνοντες εἶναι ἑτεροκίνητοι, ἐνίοτε δὲ και τετραπόδες. Οἱ ξύλινοι οὗτοι ἠθοποιοί, ἐνδεδωμένοι κομψῶς προσαγορεύονται, χειρονομοῖσι, χαρεύουσι και στρόβιλον και *μαζούρακα*, τρώγουσι, πίνουσι και καταλήγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ δράμα ἀρπάζοντες βράβδον εὐπαγῆ· και ξυλοκοποῦντες ἀλλήλους, ἕως οὗ ὑπολαμβάνουσα γαλῆ φέρει, συμφωνῶς πρὸς τοὺς κανόνας τῆς δραματικῆς τέχνης, τὴν καταστροφὴν, *τσουγγρατσουσα* καλά καλά τοὺς δερμένους, και καταποντίζουσα αὐτοὺς εἰς καταδύθραν, ὅθεν μέλλουσι ν' ἀναστηθῶσι μετ' ὀλίγον σφριγγόντες και φαιδρότεροι ἢ ὅσον ἦσαν πρὶν πάθωσιν ὅσα ἔπαθον.

Και τὰ πλῆθη φαιδρύνονται και χειροκροτοῦσι και δὲς ἀνακράζουσι.

Ἴδου και στήλη ὀρθία περὶ τὴν ὁποίαν στρέφονται ὡς περὶ ἄξωνα πολλὰ πτέρυγες ὡσεὶ μύλων· ἀπὸ τῶν πτερύγων τούτων κρέματα ἢ ἵππος ξύλινος, ἢ διφρίσκος, ἢ ἔδρα, ἢ δοκός, ἢ ὡν ἐνθρονίζονται παιδία, και οὐχὶ πάντοτε παιδία· εἶδον μὰ τὰς χάριτας και βαθυκόλπυς παρθένους τοῦ Ἰμεναίου ὀπαδοῦς· και περιστρέφονται μετὰ ταχύτητος, και γελῶσι και τέρπονται και τέρπουσι τοὺς περιεστῶτας.

Πορρωτέρω, ἐξ ἀριστερῶν, περὶ τὸν πυλῶνα τοῦ βιομηχανικοῦ παλατίου, βλέπω πλῆθη και ὀρχήματα συμπιζόμενα, και κρινολινῶν περιφρεσίας ἀτελευτήτους, και ἀκούω γλυκεῖς ψιθυρισμούς γυναικείας περιεργείας και εὐθυμίας. Τὰ πλῆθη εἰσέρχονται και μετ' αὐτῶν εἰσδύω και ἐγώ· ἀλλὰ τὸ παλάτιον, γυμνὸν και ἔρημον πανταχοῦ, στολίζουσι μόναι αἱ εἰσελθούσαι κρινολινοφόροι· οὐδὲν ἄλλο προσβάλλει τὰς ὄψεις οὗτ' ἐμοῦ οὐδὲ τοῦ ὀξυδερκεστάτου προσφιλοῦς συντρόφου μου. Τὸ πλῆθος ἀπορεῖ, και ὡς κύμα ταλαντευόμενον ὑπ' ἀνέμου ὑπαντιάζοντος ὀρ-

μὰ ἀριστερὰ και δεξιὰ, και μόλις πρὸς τινα γωνίαν ἀνακαλύπτουμιν περικαλλέστατον οἰκοδόμημα. Τὸ ἐπίμηκες τοῦτο οἰκοδόμημα ἔχει ὅλως καινοφανῆ τὴν ὄψιν· οἱ τοίχοι αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐκ πετρῶν ἢ μαρμάρων ἢ ξύλου, ἀλλ' ἐκ μετάλλου γαλβανοπλαστικῶς παροσκευασμένοι· τὴν ζωοφόρον καθωραίζουσι ποῦ μὲν ἐμβλήματα, τῶν ὁποίων τὴν σημασίαν δὲν ἐννοῶ, ποῦ δὲ εἰκόνες τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, και ἐπὶ τῆς στέγης ἐπιδεικνύονται ἄλλα σύμβολα, τὰ σύμβολα τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ῥώμης και ἡ τιὰρα αὐτοῦ. Τὸ ἐσωτερικὸν διαιρεῖται εἰς τρεῖς κατατομάς (α), εἰς αἰθουσαν, κοιτῶνα και προθάλαμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναβαίνεισ ὀπισθεν διὰ διπλῆς κλίμακος. Πολλὸς και ἀπειρος ὁ πλοῦτος και ἡ κομψότης ἐκεῖ, ἐπὶ τε τῆς ὀροφῆς, τοῦ ἐδάφους και τῶν τοίχων· και χρυσός, και ἀργυρός, και ἔθενος, και μέταξα, και λυχναί ἐπιτάφιοι, και θρόνος ἀρχιερατικός, και *Κερούβεμ*, και *Σεραφεῖμ*, και στρατιαι ἀγγέλων και ἀρχαγγέλων, και πολυτελεῖς ἔδραι, και μαλακὰ ἀνακλιντήρια, και τάπητες, και γραφαὶ πολυποικίλοι, και τρίπους ἐφ' οὗ εὐλαβῶς κεῖται χρυσένδετον ἀντίτυπον τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ καθιερώσαντος τὸ δόγμα τῆς ἀμόμου συλλήψεως, και εἰ τι ἄλλο χρησιμεῖον πρὸς ἀνάπαυσιν και μαλακίαν τοῦ σώματος. — Τί τοῦτο; ἠρώτασ τὸν φυλάσσοντα χωροφύλακα. — Ἄγνωσ, ἀπεκρίθη. Ἀλλὰ τις ἐπιγραφὴ τὴν ὁποίαν μετὰ μικρὸν ἀνέγων ἐπὶ παρακειμένον τοίχου, ἔλεγεν ὅτι τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο ἦτο κινήτόν, και ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἐμελλε νὰ ὀδοιπορήσῃ ἀτμοκίνητος ἀπὸ Ῥώμης μέχρι τῶν ὄρων τῆς Νεπαλῆως ὁ ἐπὶ γῆς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπὶ πάλου ὄνου ὀδοιπορήσαντος.

Και ποῦ ν' ἀπαριθμῶσ ὅσα τοιαῦτα ἀπαντῶν ἐλησημόνων ποῦ ἐσκόπουν νὰ διευθυνθῶ ὅτε ἐξῆλθον τῆς κατοικίας μου;

Ἐκ τῶν λοιπῶν καταστημάτων ἅτινα ἐπεσκεψθην καταδεικνύω ὡς ἐπωφελέστατον και ἀληθῶς εὐεργετικὸν τὸ *Conseilatoire des Arts et M̄tiers*. Ἐν αὐτῷ εὐρίσκεισ τὰ πρότυπα πάντῶς τεχνικοῦ ἀντικειμένου, πάσης νέας ἐφευρέσεως ὅλα ταῦτα μεθοδικῶς και καταφανῶς τεταγμένα, εὐκολύνουσι δι' ἐμπράκτων και ψηλαφητῶν ὑποδείγματων, δι' ἀμέσου ἐφαρμογῆς, τὰς περὶ ἀρχιτεκτονικῆς, και ναυπηγίας, και μηχανικῆς, και ἄλλων τεχνῶν θεωρίας, ὅσας πρὸ μικροῦ ἤκουσας διδασκομένας ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ καταστήματι ὑπὸ σοφῶν διδασκάλων.

Ἐν αὐτῷ εἶδον και δύο ὄργανα ἀρχαιολογικῆν ἔχοντα τὴν ἀξίαν· τὸ κύμβαλον τῆς *Mme de Maintenon* και τὸ τῆς ἀτυχούς *Marie Antoinette*. Και τὸ μὲν πρῶτον εἶναι τετραγώνον, ἐξ ἐκεῖνων ἅ τινα οἱ μὲν Γάλλοι ὀνομάζουσιν *spinetta*, οἱ δὲ Ἴταλοὶ *spinetta*, τὸ δὲ ἄλλο οὐραῖον, ὡς τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' εὐτελεές και ἀκομψόν. Ἴδων ὁ φύλαξ ὅτι περιεργαζόμενῃ αὐτὰ, τὰ ἤνοιξε προθύμως, και μοι ἐπέτρεψε νὰ θελήω τὰς ἀκοὰς διὰ τῶν αὐτῶν ὀργάνων ἢ τινα ἐθελέην και δύο βασιλεῖς τῆς Γαλλίας. Τὸ τῆς *Mme*

(α) Ὅστω ἀρχαῖως ἠνομάζουσιν ἐν Χίῳ τὰ ἀλλοτρεῶς χωρίσματα.

de Maintenon, τὸ ὁποῖον πικρῶς ἐπαίζον και αἰ προκατοχοὶ αὐτῆς, διότι, κατὰ τὴν ἱστορίαν, πολλῶν εὐμοίρως προκατόχων, ἔχει ὡς *ταμπουράς* τουρκικός· διὰ τοῦτο ὑποπτεύομαι ὅτι μάλλον ἢ κυμβάλουσα ἢ τὸ κύμβαλον ἀνεβίβαζε διὰ τῆς ἀρμονίας τῶν χαρίτων τῆς εἰς τὸν παράδεισον τὸν μέγαν βασιλέα.

Ἀπὸ τοῦ ταμείου τούτου τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης μετέβην, χάρις πρὸς τὸν φιλοφρόνως συνοδεύσαντά με πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος και φίλον μου Κ. Ῥάξ, εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργείων ἵνα ἐπισκεφθῶ τὸ κατάστημα τῶν τηλεγράφων. Ὁ Κ. Alexandre, ὁ διευθυντῆς αὐτοῦ, ἀνὴρ εὐπειρώτατος και γνωστός διὰ τὴν ἱκανότητά του, ἐνέδωκεν εἰς τὴν αἴτησί μου. Ἀλλὰ πρὶν ἢ καταβῶ εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν τηλεγράφων, μοι ὤμιλησεν ἐν ἐκτάσει περὶ τηλεγραφίας φρονῶν ὅτι κατεγινόμεν ἐἰς αὐτήν, και ζητῶν νὰ μοι ἀποδείξῃ, ὅτι περὶ τὴν τέχνην μάλιστα ταύτην ἢ ἐπιστήμην ἄνευ τῆς πείρας εἶναι πάντη ἀνεπαρκῆς. α Συχνὰ, μοι εἶπε, συνιστῶνται ἐπιτροπαὶ ἐκ σοφῶν καθηγητῶν ἵνα συσκευθῶσι περὶ τελειοποιήσεως τῆς τηλεγραφίας, ἐπειδὴ ἔχει ἀνάγκην τοιαύτης· ἀλλὰ πόσον ἀλλόκοτοι και γελοῖαι αἱ θεωρίαι των! ο

Τοῦτο μοῦ ἔφερε κατὰ νοῦν και τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας τὸ σύστημα, καλοῦσης και διὰ τὰ παραμικρότερα ἐπιτροπὰς ἐκ νομομαθῶν πάντοτε, ἔστωσαν νομικὰ ἢ μὴ τὰ ἀντικείμενα. Και οἱ καλοὶ σου νομομαθεῖς δὲν ἀποκοινοῦνται ὡς ἀν ἦσαν φωστῆρες.

Τὸ ἐπικρατοῦν τηλεγραφικὸν σύστημα εἶναι τὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Morse. Ἡ αἰθουσα, φωτιζομένη ἀφρόνως, περιέχει ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα γραφεῖα. Τὴν ὠραν ἐκεῖνην, τρίτην μετὰ μεσημβρίαν, ὅλα εἰργάζοντο μετὰ δραστηριότητος μεταδίδοντα τὰς εἰδήσεις τοῦ χρηματιστηρίου. Αἱ μηχαναὶ, θλιβόμεναι ἀδιακόπως ὑπερνοθῶν, και ἐγὼ ἰστάμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν και ἀναπολῶν ὅτι ἀνταπειρίνοτο και μετὰ τῶν ἀπωτάτων μερῶν τῆς Εὐρώπης, πρῶτον τότε ἠθάθηθη ὅτι ἀληθῶς ὁ ἀνθρώπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ και ὁμοίωσιν, και ὅτι εἶναι πανταχοῦ παρῶν ὡς ἄλλος Θεός.

Ἐπερφυῆς τῶντι ἡ δύναμις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ· τοσαῦται δὲ γίνονται μελέται ὅπως διὰ γενικωτέρας ἐφαρμογῆς διευκολυνθῶσι και ἄλλαι βιωτικαὶ ἀνάγκαι, ὥστε πιθανόν ὅτι ταχέως θέλομεν χειροκροτῆσαι τὸν Thalberg, κινουντα μὲν ἀπλῶς τοὺς δακτύλους εἰς Παρισίους, καταγορευόμενα δὲ εἰς Ἀθήνας τὰς ἀκοὰς ἡμῶν διὰ τῆς ἀπαραμίλλου ἀρμονίας τοῦ κυμβάλου του.

Ἐγὼ ὁμοῦς ἐπιθυμῶν νὰ καταγορευθῶ ὡν ἔτι εἰς Παρισίους ὑπ' ἄλλης μελωδικωτέρας ἀρμονίας, ὑπὸ τῆς ἀρμονίας τοῦ λόγου τοῦ Guizot και Thiers και Berrier, διεύθηνα ἐξελθὼν τὸ βῆμα κατ' ἀρχαίαν ἔξιν πρὸς τὸ οὐχὶ μακρὰν κείμενον βουλευτήριον· ἀλλ' ἐλθὼν εἶδον ὅτι και ἐν αὐτῷ και περὶ αὐτῷ ἡ σιγὴ ἦτο βαθεῖα· και κλίμακες, και στοαί, και πάροδοι τὰς ὁποίας ἐνόμιζες ἄλλατε ὑποχωρούσας ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὕχλων, ἦσαν παντέρημοι, και μόναι τὰ ἀ-

γάσματα ἐνδόξων ῥητόρων, ἰστάμενα σεμνοπρεπῆ και αὐστηρά, ἐφαίνοντο καταδικάζοντα τὴν σιωπὴν. Ἡ καρδία μου συνεθλίβη· και, εἰ και ξένος, φίλος ὁμοῦ τῆς ἐλευθερίας και τῆς Γαλλίας αὐτῆς, ἐκυψα τὴν κεφαλὴν και ὡς ὁ Μονταλκαμβέρτ ἀνεφώνησα· α ἀς τρέξω νὰ ζωογονηθῶ εἰς τὸν ζωοπάρχον λουτήρα τῆς ἐλευθέρας Ἀγγλίας. ο

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Mémoires pour servir à l'histoire de mon temps par M. Guizot, Tom. I. et II. Paris, Michel Lévy frères, Libraires-éditeurs, 1858, 1859.

Ἴτοι

Ἀπμνημονόματα πρὸς χρῆσιν τῆς συγχρόνου ἱστορίας, ὑπὸ τοῦ Κ. Γκιζῶτου. Τομ. Α', και Β', 1858, 1859.

Ἐν ἔτει 1812 προουμιάζων ὁ Κ. Γκιζῶτος τὰς περὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας παραδόσεις, ἐξ ὧν ἐμελλον νὰ διαδοθῶν τοσαῦται μεγάλα και φωτεινά ἰδέαι, διηγεῖτο τὸ ἀνέκδοτον τοῦ διὰ τὸν χαρακτήρα και τὰ δυστυχήματα περιφανοῦς πολιτικοῦ Οὐαλτέρου Βαλλαίου, ὅστις ἐν εἰρκτῇ διατελῶν ἐξέδωκε τὸ πρῶτον μέρος τῆς καθόλου ἱστορίας, παρεσκευάζετο δὲ νὰ ἐκδώσῃ και τὸ δευτέρον, ἠδὲ ἀπερατωθῆν. Κατὰ περίπτωσιν συνέβη ἐν τῇ αὐτῇ τῆς εἰρκτῆς διαπληκτικῆς, και ἐκ τῆς θυρίδος παρακύψας μετὰ πολλῆς προσοχῆς περιεργαζέτο ὁ Βαλλαῖος διὰ τὰ διατρέχοντα τῆς αἰματηρῆς σκηνῆς τῆς ὁποίας ἐνόμιζεν ὅτι οὐδεμία περιστασις τὸν διέφυγεν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ἐνῶ διηγεῖτο τὰ ὀραθέντα πρὸς φίλον ἐλθόντα εἰς ἐπίσκεψιν, ἐξεπλάγη μακθάνων παρ' αὐτοῦ, οὗ μόνον αὐτόππου ἀλλὰ και συμμεθεξάντος εἰς τὸν διαπληκτικὸν, ὅτι και ἡ ἐκβασίς και τὰ καθέκαστα ἦσαν ὅλως ἐναντία ὅσων ἀντελήφθη. Ὁ Βαλλαῖος, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ φίλου ἀναλογιζόμενος καθ' ἑαυτὸν, πόσον ἐπλανήθη ἐπὶ τῶν ἐν ὅψεσιν αὐτοῦ συμβάντων, ἀπόλασε πᾶσαν πεποίθησιν περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ συγγραφῶν, και τὰς ἐρρίψεν εἰς τὸ πῦρ.

Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο χρησιμεῖει κάλλιστα πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ὑψηλῆς ἐπόψεως τοῦ Κ. Γκιζῶτου, ὅστις δὲν ἀπεσοδῆθη ἐκ τοῦ παραδείγματός του Βαλλαίου εἰς ἀναζήτησιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἐκτοτε ἀρξάμενος νὰ πλουτίσῃ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν δι' ἔργων, τῶν ὁποίων εἰς οὐδένα συγγραφόντα ἢ σκεπτόμενον περὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἐπιτρέπεται ἡ ἀγνοία,

Τί ἐπεισε τὸν Κ. Γκιζῶτον ἐπὶ τοσοῦτος ἐνικουτοῦς νὰ διδάξῃ και συγγράφῃ περὶ ἱστορίας και

αφού συνεμέθεξεν εις τόσας πολιτικές περιπλοκάς, και ως επιτήδειος και συνετός οικονομός επί μακρόν διεύθυνε την ακανθώδη πορείαν των πραγμάτων, αφήκης καταβληθείς δια της φοβερωτέρας καταγίγδος, ήτις μέχρι περάτων διέσειε την Ευρώπην και τας εδραιωτέρας πεποιθήσεις εκλόνησε, και την μορφήν των καθεστώτων μετέβαλε, και όλους ανέτρεψε τους φραγμούς, τους πύργους οχύρωσιν της ελευθερίας επινοηθέντας, και αυτήν την ελευθερίαν κατέπνιξε, τί έπεισέ λέγομεν τον Κ. Γκιζώτον, επανελθόντα πάλιν εις την γαλήνην του ιδιωτικού βίου, να εξακολουθήσει μετά του αιώτου, ή και πλειονος ζήλου, ως ήρξατο εν έτει 1812, την αναζήτησιν της ιστορικής αληθείας, και αντί να παραδώσει εις το πύρ τα πριν γεγραμμένα, απεναντίας πολλά ν' αναθεωρήσει και να φιλοπονήσει τελειότερα και να προσθήσει και τα προκείμενα απομνημονεύματα;

Την εξήγησιν του σπουδαίου τούτου φαινομένου μάς διδει αυτός ο έξοχος Συγγραφέας. α Ολίγον ενδιαφέρει, κατ' αυτόν, να γνωρίζωμεν την φυσιογνωμίαν ή ακριβώς την ήμεραν της γεννήσεως του Μ. Κωνσταντίνου, ή να μάθωμεν εκ τίνων ιδιαιτέρων λόγων ή αισθημάτων όρμώμενος, κατὰ την δεινα ή την δεινα περίπτωσιν, απεφάσισεν ότι απεφάσισεν, και έπραξεν ότι έπραξεν, ή να έχωμεν όλιγας λεπτομερείας των πολέμων και των νικων κατὰ Μαξεντίου και Λικινίου. Αυτά πάντα τον μονάρχην ενδιέφερον, όστις δέν υπάρχει πλέον. Ο παρὰ τούτων σόφων καταβαλλόμενος ζήλος προς εξερεύνησιν αυτών είναι συνέπεια της δικαίας περιεργείας, ήν εξεγείρουσιν μεγάλα όνόματα και μεγάλοι αναμνήσεις. Αλλά τ' αποτελέσματα της εις τον χριστιανισμόν προσελεύσεως του Μ. Κωνσταντίνου, ή διοικήσεως αυτου, αι πολιτικαι και θρησκευτικαι αρχαι, έφ' αν έθεμελιωσε την βασιλείαν, αυτών και σήμερα ενδιαφέρει τα μάλιστα ή γνῶσις, διότι εν μιᾷ ήμερᾷ δέν παρέρχονται, και εν αύταις κείται ή ύπαρξις και ή δόξα των εθνων, καθέσσαν μετέχου ή στερούνται της χρήσεως των ευγενεστέρων ιδιοτήτων του ανθρώπου, και εντεϋθεν ή ανεπισιθήτως καταβιάζονται εις άπορίαν, ποτε μὲν άναυδον, ποτε δέ τεταραγμένον, ή πάλιν προσκτώνται τα εξέγγυα μακρας ήμερας. »

Κατὰ την κρίσιν του Κ. Γκιζώτου δύο υπάρχουν τρόποι ιστοριογραφίας. Η καταγίνεται και κατατρίβεται ο ιστορικὸς να συνάψη όλα τα γεγονότα καθ' όλην την λεπτομέρειαν αυτών και την όσον ένεστιν ακριβείαν, συνθέτων ποικιλωτάτην εικόνα παραστάσαν την διαδοχήν και την αλληλουχίαν των πραγμάτων μέχρι κεραίας, και εμφανίζουσιν πρόσωπα σκεπτόμενα και διαλογιζόμενα και λαλούντα και πράττοντα μετά πάσης έναργείας, ώστε έκαμβοι ιστάμεθα απέναντι του ζωηρού θεάματος ως αυτόπται των παλαι συμβάντων, των όποιων ούδέν μάς λανθάνει' αλλά τότε ούδεμία έγγύψις υπάρχει, ότι ή συγκλίσεις ήμών χρεωστείται μάλλον εις την ζωηρότητα της φαντασίας του ιστορικού, ή εις την ιστορικήν αλήθειαν, διότι ούδεμία λεπτομέρεια είναι

πιστή και αξιόπιστος και άμα εισχωρήσει εις την διάνοιαν ήμών ο δισταγμός, όπως εις την διάνοιαν του Ουαλτέρου Βαλλάλου, πρέπει να παραδώσωμεν το άπατηλόν σύγγραμμα εις το πύρ. Η πάλιν ή ιστορικός, όσον ένεστι νήφων, και αποφεύγων να ευχαριστήση άπλην περιέργειαν και πολυπραγμοσύνην, περιορίζεται εις τα μεγάλα συμβάντα, των όποιων είναι τα ύψη ανεξίτηλα, και εκ της δηλης κοινωνικής καταστάσεως μαρτυρούνται, ουχι ως παρερχόμενα και εφήμερα, αλλά ως μόνιμα και συναρπάζοντα τον βίον του έθνους, εις δ παρέσχον τα στοιχεια της προόδου και αναπτύξεως, ή παρενέβαλον προσόμματα δάδρια κατὰ την πορείαν και παρεσκύασαν την παρακμήν και πτώσιν. Τα κατέκαστα άπλως χρησιμεύοντα προς συμπλήρωσιν της εικόνας και προς σαφήνειαν, μη επιπροσθύνοντα τα κύρια φαινόμενα και μη μετὰβάλλοντα τον χαρακτήρα αυτών, ή ούτω, ή ούτω εκτιθέμενα, δέν παρέχουσι κίνδυνον, μη πιστευόμενα κατὰ γράμμα, να διασαλεύσουν την εν τῷ συνόλω ιστορικήν αλήθειαν, και μετά την γοητείαν της επιτηδεύου πλοκής ν' αφήσουν την εντύπωσιν του άνείρου θερινῆς νυκτός.

Όπως νομίζει τις, ότι τοιαύτη ή ιστορία, μη διδουσα άκραν προσοχήν εις τα κατέκαστα και μη έγγωυμένη, χάριν της ιδίας υπολήψεως, την εσχάτην ακριβείαν αυτών, είναι λίαν ευχερής, άνευ εύρειας μελέτης και βαθείας έρευνής άπλως ιδεολογούσα.

Αλλά δέν είναι του τυχόντος έργον να διαχωρίση το κύριον και το παρεργον, να εμβρατεύση εις τα έγκυρα της ιστορίας και να εξάξη εκ του πολυκράτου και πολυμίκτου θαυόβου τα γενικώτερα συμβάντα, όσων επεκτείνονται αι συνέπειαι, δι όλων των περιπετειών αναπόδραστοι και κυριεύουσαι τον νοῦν και την καρδίαν των συναγωνιζόμενων, κινουμένων εντός του κύκλου, τον όποιον αυται διέγραφαν, και υπηρετούντων ανεπισιθήτως την εκβασιν αυτών, ενφνομίζουσι ότι διώκουσι ίδιαι συμφέροντα.

Όστις διέτρεξε τα συγγράμματα του Κ. Γκιζώτου, όστις παρεκλόνησεν αυτον αναλύοντα τα κοινωνικά στοιχεια του μακαίωτος και εξακριβούντα την ήθικην αυτών αξίαν, και έμμετρούντα τον ανταγωνισμόν αυτών, παραβάλλοντα δέ έκάστοτε την κοινωνικήν κατάστασιν και τα εκπληρωθέντα προς τας θεωρητικὰς υποθέσεις και δεικνύοντα εν τῷ γενομένῳ την ακριβείαν της περι του έσομένου κρίσεως, όστις είδε πόσον δριμύεια υποτίθεται ή παρατήρησις τοιούτου ιστορικού, προς όλα τα ήθικα και θρησκευτικά και κοινωνικά και οιαδήποτε φαινόμενα τρέψαντος έταστικόν βλέμμα, και πανταχούθεν παρουσιθέντος διδόμενα προς άνεύρεσιν των δεσποσόντων. τα πνεύματα ελατρωτων, αυτος έπεισθη βεβαίως, ότι είναι μὲν σπάνιον δῶρον ή φαντασία, αλλά ο λαβών αυτην κληρον άκόπως δρέπει τον στέφανον της δόξης. Απεναντίας όστις πολυᾷ να εισδύση εις τα υπό την εφήμερον επιφανείαν κεικλυμένα και εν τῷ ῥῷ των συμπρωπομένων πε-

ριστάσεων να διαγνώση τον νόμον και τον ρυθμόν, όστις επί μακρόν επικρατεί, έωσον άλλος νόμος ή άλλος ρυθμός τον διαδεχθή, αυτος γινώσκει ποιας μελέτης, ποιας άόνου εξετάσεως και τάνελαχίστων, ως μόλις παρὰ των λανθανόμενων περι της αξίας αυτών συγγρόνων μνημονευόμενων, είναι κροπός ή τοιαύτη έρευνα. Και εν τούτοις όλη ή ανυπολόγιστος αυτη εργασία εις ούδεν συντείνει άνευ του έξόχου νοός, όστις δύναται να καταστήση αυτην γόνιμον και να εξάξη εκ της σκωρίας το μετάλλαν.

Εις τας πολυμαθείς έρευνας του Κ. Γκιζώτου χρεωστούμεν τας πλειονας ιδέας, όσας σήμερα έχομεν περι της πολυσυνθέτου φύσεως της νεωτέρας κοινωνίας, χρηζούσης προς τέλειον άπαρτισμόν αυτης του μοναρχικού, του άριστοκρατικού και του δημοκρατικού στοιχείου. Πως ταυτα ανεφάνησαν εν τη νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ, πως διεχωρίσθησαν, πως αλληλοδιαδοχως επεκράτησαν, πως εν τη άποκλειστικότητι αυτών ούδαμῶς εϋδοκίμησαν, αλλά νέον προπαρασκύασαν άλλον, και πως εν Άγγλία μόνη συμβλαστήσαντα οργανικῶς, παρέχουσι την ποθουμένην ικανοποίησιν εις όλας τας τάξεις της κοινωνίας, ώστε άνευ πίσεως μέρους τινος προχωρεί ο του ύλου βίος, ελευθέρως και άδιάστως, ως διανοητική ανάπτυξις, ούδεμίαις χροήλουσιν παρεμβάσεως υλικῆς και έξουσίας, εις τον Κ. Γκιζώτον πρό πάντων χρεωστούμεν ότι σαφέστερον γνωρίζομεν.

Αλλά εν Γαλλίᾳ ούδέποτε τα στοιχεια ταυτα εϋρέθησαν προς άλληλα ισόπικα, και τοι υπάρχουν εν αυτῇ ως εκ της προγενεστέρης ιστορίας, και δι' ούδενος έκτάκτου συμβάντος, ούδὲ δια της καταστρεπτικωτάτης ισουπεδώσεως της Γαλλικῆς επαναστάσεως προταξάσης της ελευθερίας την ισότητα, μειωθέντα, ώστε αντί τριών να μείνουσι δύο, ή εν μόνον μετά την απορρόφωσιν των λοιπών, αν και ή σχετική δύναμις άλλήλων μετεβλήθη και μεταβάλεται διαδοχικῶς.

Ιδού πως εκφράζεται ο Συγγραφέας εν Προλόγῳ της νέας εκδόσεως των περι ιστορίας του εν Γαλλίᾳ πολιτισμοῦ μαθημάτων:

« Ο τυφλός φθόνος των ύψηλοτέρων κοινωνικῶν τάξεων επέφερον εν Γαλλίᾳ το ναυάγιον ελευθερίας κυβερνήσεως. Αντι να ενωθούν ή προς συνασπισμόν ή προς θεμελιωσιν και εξάσκησιν της ελευθερίας, ή ευγένεια και ή μέση τάξις απεχωρίσθησαν, αγωνιζόμεναι ή ν' άποκλείσουσι ή να υπερπηδήσουσι άλληλας, και ούδέποτε δεχόμεναι ή μὲν την ισότητα ή δε την υπεροχήν. Αμφοτέρων αι αξιώσεις υπήρξαν άδικοι κατ' ούσίαν και μάταιαι κατὰ τα πράγματα. Η επιπόλαιος υπεροψία των ευγενων δέν ένώλυσε την μέσην τάξιν εν Γαλλίᾳ να ύψωθῇ και να φθάση μέχρι κορυφῆς του πολιτικού οικοδομηματος. Και πάλιν ή άπιστοσύνη νηπιωδῆς φθόνος της μέσης τάξεως δέν απεστέρησε την ευγένειαν των πλεονεκτημάτων, όσα προέρχονται εκ του διαστήμου ονόματος των οικων και της μακρας κατοχής της κοινωνικῆς θέσεως. Εν πάση κοινωνίᾳ αυξανούση και προβαινούση ύπάρχουσι οι προς τα πρόσω χωρούντες και τα βνω-

φθάνοντες. Εν πάση δε κοινωνίᾳ μακροβίω καθίσταται και διαρκεί Ιεραρχία καταστάσεων και τάξεων. Η δικαιοσύνη, ο ύγιής νοῦς, το δημόσιον συμφέρον, και αυτό το καλῶς έννοούμενον ιδιωτικόν άπαιτητων εκατέρωθεν την παραδοχήν αυτών των φυσικῶν άποτελεσμάτων της κοινωνικῆς συμβίσεως. Αλλά εν Γαλλίᾳ αι διάφοροι τάξεις δέν έδειξαν αυτην την επιτηδεύαν επιείκειαν. Δια τούτο και αυται έλαβον τα επίχειρα του θύσανος έγωισμοῦ, και ή Γαλλία όλη υπέστη δι' αυτών την αυτην τιμωρίαν. Προτιμῶντες άναξιοπρεπῶς οι μὲν την προπέτειαν, οι δε τον φθόνον, ευγενείς και μέση τάξις εσυμκριναν την ιδίαν ελευθερίαν, την ιδίαν δύναμιν, και την άσφάλειαν των κοινωνικῶν αγαθων, αντί να αυξήσουσι όλα ταυτα προσφερόμενοι δικαιοτέροι, προβλεπτικώτεροι και ευπειθέστεροι εις τους θείους νόμους, τους διέποντας την ανθρωπινον κοινωνίαν. Εις εκ τούτου εφάνησαν άνάξιοι πάσης συμπνοιας και συμπράξεως επι σκοπῷ κοινῆς ελευθερίας και ισχύος, και παρεδόθησαν εις τον δαίμονα των επαναστάσεων, ον κατέστησαν κυριάρχην της Γαλλίας. »

Αυτοι οι μικροί λόγοι ανακεφαλαιούσιν τας σκέψεις του εμβριθούς Συγγραφέως και πολυκρίνου πολιτικού περι της αυτου πατρίδας, συγγρόνας δε μάς τελεωροφούν ποια αι περι κυβερνήσεως αρχαι αυτου. Εμμενον έχων σκοπόν να περιστελλῇ τ' άντιθετα και αντιπερσόμενα, ώστε να μη ήπιέζωνται άμοιβαίως, καθήκον του κυβερνήσαντος ενήμισε την μετ' ακριβείας τήρησιν του ίσου μέτρου, δι' οῦ δύναται να παγιωθῇ εν τῇ κοινωνίᾳ ή ερήνη.

Ως εκ τούτου και κατὰ θεωρίαν και κατὰ πρᾶξιν ο Κ. Γκιζώτος εκηρόχηη πολέμιος των επαναστάσεων. Κατὰ θεωρίαν έκρινε τας επαναστάσεις ως βιαίας πράξεις, μη δυναμένας να θεραπεύσουσι το άδικον της βίας, καθ' ης εξεγείρονται και τοιοῦτον εδείχθη πάντοτε το αποτέλεσμα αυτών' διότι πάντοτε υπερέβησαν το σκοπούμενον και επέφερον άνωμαλίαν νέας χροήλουσιν διορθώσεως. Η ιστορία μέχρι τούδε δέν διέψευσε την κρίσιν ταυτην, ουτε έδειξεν ότι άνευ δικαίας συνθήκης, καθιερούσης άμοιβαίας παραχωρήσεως, είναι έπικτητή ειρηνική διάλυσις. Αν ή επανάστασις του 1789 περιέχει την τρανωτέραν άπόδειξιν, μήπως ή του 1848 ανέτρεψεν αυτην; Δέν υπήρξε λοιπόν ο Κ. Γκιζώτος ζήλος θαυμαστής του Άγγλικου πολιτισμοῦ, πιστεύων ότι δύναται να μεταφτυτεύη αυτό τοῦτο εν άλλη χώρα, όπου δέν υπάρχουν αι αυται συνθήκαι προς επιτυχίαν απεναντίας άπ' αρχῆς ήγάπησε τον συνταγματικόν χάρτην, όποιος ήτο, και τοι άτέλις, βλέπων εν αυτῷ τα στοιχεια μελλούσης αναπτύξεως, πρό πάντων όμως ως συνθήκη ειρήνης, παρέχουσαν εις πάντας την ποθουμένην ικανοποίησιν δια της εμφορονος και σκοπίμου χρήσεως των άπονεμομένων πλεονεκτημάτων.

Ελευθερος τύπος, ελευθερον βήμα και ελευθεροι έκλογαί οιδενός άλλου χροήλουσιν πλὴν ελευθεροαίσθηματος, το όποιον ούδεν γράμμα χάρτου παρέχει, προς έγγύψην άδιαφρονηκίτου νήκης των όντως αξίων αν-

της δια της υπεροχής της διανοίας. Όπου το εκ της ελευθέρας συζητήσεως προκύπτει δημόσιον πνεύμα καθίσταται ο αϊρετός κριτής των διαμαχομένων, είναι ενδεχόμενον να καθαιρεθῆ ἡ ἀμέτοχος δικαιόσυνος ὕλική δύναμις, ὡς πρώτος καὶ τελευταῖος λόγος τῶν κρατούντων.

Ἦς τοῦτο κατέγινε καὶ διὰ τῆς πράξεως πάντοτε ἀνορθούμενος κατὰ τῆς ἀναρχίας, οὐδὲ τὰ ἐφήμερα συμβάντα ἐσάλευσαν πεποιθῆσαν, ἤτις καὶ ἐκ τοῦ ἠθικοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας ὁρμάται, καὶ τὴν πείραν τῆς ἱστορίας ἔλασχει πρὸς ὑποστήριξιν. Δὲν θέλομεν ἀπορήσει λοιπὸν, ἂν ἡ θέσις λα τοῦ 1848, ἀνατρέψασα τὴν Κυβέρνησιν, τῆς ὁποίας ὁ Κ. Γκιζώτος ἦτον ὁ νοῦς, δὲν συνήρτασε σὺνάμα καὶ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ.

Ἐξ καὶ τριάκοντα ἔτη, ὡς λέγει, παρήλθον, καὶ κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα ὠκτωκαίδεκα ἔτη συναργάσθη πρὸς θεμελίωσιν ελευθέρας κυβερνήσεως. Ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς ἐμὲ ἐπέκειτο τὸ φορτίον, καὶ ἐν τούτοις ἡ κυβέρνησις ἀβτὴ ἀνετάραχτο. Δὲν ἐδοκίμασα μόνον τὴν ἀνυπολόγιστον δυσχέρειαν τῆς μεγίστης ταύτης ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν πικρίαν τῆς ἀποτυχίας· τὸ λέγω ἅμως ἄνευ σκεπτικῆ καὶ ἐνδοιασμοῦ ἢ ἐπιτετηδευμένης μετριοπροσόνης, ὅτι σήμερον ἀναγινώσκων ἕσα ἐν ἔτει 1821 ἔγραψα: *Περὶ τῶν μέσων τῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ ἀπολυταύσεως κατὰ τὴν ἐρεατώσαν τῆς Γαλλίας κατὰστασι, σχεδὸν ἀμικτον δοκιμάζω εὐχαρίστησιν.*

Τ' ἀπομνημονεύματα, τῶν ὁποίων ἐφάνησαν ἤδη οἱ δύο πρώτοι τόμοι, χρεωστοῦμεν τοιούτοτρόπως εἰς τὸ ἀτάραχον φρόνημα, τὸ ἐμπεδωθὲν διὰ παντός τοῦ βίου καὶ ἀσθηρῶς διαχωρίζον τὸ πρόσκαιρον τοῦ ἀδιαπτότου. Ὁ συνταγματικὸς χάρτης τοῦ 1814, ἀνακαινισθεὶς ἐν ἔτει 1830, ἐνεταφιάσθη ἐν ἔτει 1848, ἀλλ' αἱ ἐγκείμενα ἐν αὐτῷ ἀρχαί, καίτοι ἡρεμοῦσαι καὶ ἀφανεῖς, δὲν συνετάραξαν.

Εἶναι μακρὰν ὁ περιόδοξος πολιτικὸς νὰ νομίζῃ, ὅτι διὰ συγγραφῶν μέλλει νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀρχῶν τούτων πρὸ τοῦ ἀρμοδίου χρόνου, ἀλλὰ πιστεύων ὅτι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους, περὶ πολλοῦ ποιεῖται νὰ δείξῃ πῶς συνεμέλεζεν ἢ ὡς διερμηνεύς, ἢ ὡς ἐκτελεστής αὐτῶν, ὅτε ἐκράτουν.

α Δημοσιεύω, λέγει, τ' ἀπομνημονεύματα ἔτι ζῶν, ἐνόσω εἶμαι πικρὸν νὰ δώσω περὶ αὐτῶν λόγον. Δὲν γράφω ἐξ ἀκηδίας ἀέργου βίου, οὔτε διὰ ν' ἀνοίξω εἰς παρελθούσας διαμάχας μικρὰν παλαιστῆραν μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς μεγάλης. Ἐπιθυμῶν ἅμως νὰ μεταδώσω εἰς τοὺς κατόπιν ἐρχομένους καὶ μὴ ἀπηλλαγμένους τῶν δοκιμασιῶν, εἰς ἃς ὅλοι ὑποκείμεθα, μικρὸν τι μέρος τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον εἰς ἐμὲ ἐπέλαμψεν, ὅτε ὑπέστην τὰς ἰδέας. Ἡ ἡμέρα τῆς ἱστορίας εἰσέτι δὲν ἐφθάσε δι' ἡμᾶς, τῆς ἐντελοῦς καὶ ελευθέρας τούτεστιν ἱστορίας, ἄνευ παρασιωπητέως τινος περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων. Ἀλλὰ δύναμαι ἐλευθέρως νὰ ἐξιστορήσω τὰ κατ' ἐμὲ, ὅτι ἐνδομύχως ἐσκέφθην, ἠσθάνθην καὶ ἐξήτησα ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πατρίδος

μου· καὶ ὅ,τι ἐσκέφθησαν, ἠσθάνθησαν καὶ ἐξήτησαν μετ' ἐμοῦ οἱ πολιτικοὶ φίλοι, μετ' ὧν συνέπραξα, τί ὑπῆρχεν ἐν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν, ὅτε ἐπράττομεν, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων ποθῶ νὰ ἐκθέσω, ὥστε, καὶ τοὶ μὴ τυγχάνων τῆς ἐπιδοκιμασίας ὄλων, νὰ καταστάθω τοῦλάχιστον τοῖς πᾶσι γνωστός καὶ καταληπτός.

Ὡς ὅλα τὰ συγγράμματα τοῦ Κ. Γκιζώτου, διακρίνονται καὶ τ' ἀπομνημονεύματα ταῦτα παντός ὁμοίου ἔργου, οὐ μόνον διὰ τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν, ὅσας περιέχουν καὶ διὰ τῶν ἐμβριθῶν κρίσεων περὶ τῶν σπουδαιότερων πραγμάτων, ἀλλὰ, καὶ τοὶ περὶ γνωστῶν καὶ παντοιοτρόπως συζητηθέντων, ἐμφαίνουσαν πάντοτε νέαν τινα ὄψιν καὶ νέας περιστάσεις, ὥστε θέλγεται ὁ ἀναγνώστης μὴ βαδίζων διὰ τῆς τετριμμένης ὁδοῦ, ἀλλὰ δι' ἀγνωστῶν ἀτραπῶν καὶ πάντοτε πρὸς τὰ ἔξοχα ὁδηγούμενος.

Εἶναι μακρὰν τ' ἀπομνημονεύματα ταῦτα τῶν συνήθως ἐκδιδομένων παρὰ τῶν φιλοτιμομένων νὰ δείξουν ἐαυτοὺς ἐν πᾶσι μετασχηθῆναι, πάντων ἀντιληφθέντας καὶ περὶ πάντων σκεφθέντας κατὰ τὸ ὀρθότερον. Τ' ἀπομνημονεύματα τοῦ Κ. Γκιζώτου ἀπέχουν πάσης ἐπιδειξέως, καὶ ἀντὶ νὰ μεγαλοποιῶν σμικρύνουν τὸ μέρος τοῦ Συγγραφέως. Ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ δὲν περιέχουν συναπτήν διήγησιν τῶν συμβάντων, κατὰ ἱστορικὴν ἔκθεσιν, ἀλλὰ, ὡς μέλλοντα νὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν, προβαίνουν μὲν χρονολογικῶς, ἀλλ' αἱ ἐποχαὶ ὄλων τῶν σπουδαίων καὶ κρίσιμων συμβάντων ἐπιτηδείως σημειοῦνται διὰ περιστάσεων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀγνωστῶν καὶ ἀνεκδιότηκῶν, πάντοτε δὲ ἔχουσαν σχέσιν ἢ πρὸς τὰ φρονήματα, ἢ τὰς διαθέσεις, ἢ καὶ αὐτὰς τὰς πράξεις τοῦ Συγγραφέως. Οὕτω ὁ πρῶτος τόμος ἀπὸ τοῦ 1814 φθάνει μέχρι τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1830. Ἀπὸ τοῦδε ἅμως ἡ διήγησις γίνεται ἐκτενεστέρα, ὥστε ὁ δεῦτερος τόμος μόλις περιλαμβάνει τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη.

Τὸ μέγα διαφέρον, τὸ ὁποῖον παρέχουν τ' ἀπομνημονεύματα, συνίσταται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐκθέσιν αὐτῆς τῆς κυβερνητικῆς ἐπέψεως, ἐνεργητικῆς καὶ δραστηρίου περιστάσεως τῶν μὴ συμμορφωμένων πρὸς τὸ σέβας τοῦ ἐγγυωμένου τῆν ἐλευθερίαν ὄλων χάρτου.

Ἐν Λογδίῳ κατὰ τὸ 1848, λαλῶν ὁ Συγγραφεὺς μετὰ τοῦ Μετερνίχου, ἐξηγήσατέ με, τὸν ἔλεγε, πῶς ἔγινεν ἐν Βιέννῃ ἐπανάστασις, διότι, γνωρίζω μὲν πῶς ἐξεβράγη ἐν Πεκρίσσις, ἀλλ' ἐν Βιέννῃ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἡμῶν, ὄλων ἀγνοῶ.

Εἰς ταῦτα ὑπομειδῶν ἀπάντησεν ὁ Μετερνίχος· α Ἐγὼ ἐνίστε διώκησα τὴν Βιρώπην, τὴν Αὐστρίαν ὅμως οὐδέποτε.

Ὁ Κ. Γκιζώτος ἐξήτησε λοιπὸν νὰ διοικήσῃ, καὶ τὸν βυθμὸν αὐτῆς τῆς διοικήσεως πρῶτος ἐχάρταξεν ὁ Καζιμίρος Περίερος.

Δὲν δύναμεθα βεβαίως νὰ παρακολούθησωμεν τὸν Συγγραφεὴ δι' ὅλης τῆς ποικιλίας τῶν διηγημάτων ἀνακεφαλιούμενα τὰ ἐπισηφάλη βήματα τῆς Παλι-

ορθώσεως, ἢ ἀπεικονίζοντα τοὺς κινδύνους τῆς μεταπολιτεύσεως, μόλις ἀναγκαιοτήσεως ἀπὸ τῆς δημοκρατίας καὶ παλαιούτης κατὰ τοῦ ἀναρχικοῦ πνεύματος. Καὶ τοὶ ἀναρχοὶ νὰ κρίνωμεν περὶ τῶν ἀποσιωπηθέντων, ἐκ τῶν ἱστορηθέντων ἅμως βλέπομεν προφανῶς μαρτυρομένην τὴν μετριοπάθειαν, τὴν εὐλαβίαν καὶ τὴν ὀρθότητα τῆς κρίσεως, οὐδέποτε διαστρεφόμενων ἢ στενοχωρουμένων τῶν πραγμάτων πρὸς ἀδικον ὄρον ἀντιπάλων ἢ πρὸς πίστωσιν τῆς ἰδίας γνώμης. Ἐν πᾶσιν ὑπάρχει σπουδαία διδασκαλία, οὐχὶ πρὸς μόνον ὀρθὴν ἀντίληψιν τῶν γαλλικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὀρθότεραν γνώμην περὶ τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων καὶ τῆς δι' ἐλευθέρων θεσμῶν διοικήσεως.

Πόσον ἀπέχει ὁ Συγγραφεὺς τοῦ νὰ κρίνῃ τὴν ἱστορίαν καὶ τὰ πράγματα ὡς φερόμενα κατὰ τὸν βῶρον ἀκαταλόγιστον τινὸς ἀνάγκης, ἢ προσηρμοζόμενα εἰς ἕνα τῶν τύπων θεωρητικῶν σχημάτων καὶ οὐδὲν πλέον ἐμφαίνοντα, αὐτὸς οὕτως ὁμολογεῖ, λέγων ὅτι· « Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους καὶ οἱ εὐφύστεροι κλίνουσι εἰς τὸ ν' ἀψηφῶσιν περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν προσώπων, ἐν τοῖς συμβαίνουσιν βλέποντες μόνον τ' ἀποτελέσματα γενικῶν αἰτίων βυθιζάντων τὸν βῶρον αὐτῶν, καὶ ὃν οἱ συναναμιγνόμενοι εἶναι ἀπλῶς κολυμβήται παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ βόθου, εἴτε κατ' αὐτὸν φερόμενοι, εἴτε ἀντιστάμενοι. »

Κατὰ τοιαῦτον πνεῦμα ὁ ἀπεικονισμὸς τῶν προσώπων εἶναι ἀξιοθαύμαστος διὰ τὴν βραχυλογίαν, συνάμα δὲ διὰ τὴν ἀκριβείαν τοῦ ἱστογράμματος καὶ τὴν ζωηρότητα τῆς ἀποχρώσεως, καὶ ὡς τέλειος τεχνίτης πάντοτε εὐδοκίμει προτάτων ὁ Συγγραφεὺς τὸ χαρακτηριστικώτερον, δι' οὐ ἐκφράζεται ἢ φυσιογνωμία. Ὡς παράδειγμα μεταξὺ πολλῶν, ἀλλὰ διότι περιέχει τὴν ἰδίαν ἐξομολόγησιν, ἀναφέρωμεν τὰ περὶ Ὀδிலῶνος Βαρρότου.

α Ἐγὼ περὶ αὐτοῦ διετὴν πεποιθῆσιν, τὴν ὁποῖαν αἰδιενίξεις καὶ διαφρονεῖς ἡμῶν δὲν ἐκλόνησαν.

« Δὲν ἀμφιβέβλω ὅτι κατ' οὐσίαν αἱ πολιτικαὶ ἡμῶν, εὐχαί εἶναι αἱ αὐταί, καὶ ὅτι πάντοτε ἐξήτησεν, ὅπως ἐξήτησα καὶ ἐγὼ, διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν τὴν συνταγματικὴν μοναρχίαν καὶ αὐτὴν μόνον. Φρονῶ συγχρότως ὅτι, ὅπως ἐνόησε τὰς συνθήκας αὐτῆς τῆς μοναρχίας καὶ τὴν πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς πολιτικὴν, ὑπῆρξεν εὐλαβής καὶ ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ κοινῆ συμφέροντος, οὐδέποτε ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ὡς περὶ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ὑπολήπτομαι, ὀμιλῶ μετὰ παρρησίας. Ἐπὶ τῆς Παλινορθώσεως κάλλιστα πρὸς ἀλλήλους διακειόμενοι, δὲν ἐβραδύναμεν ἐν ἔτει 1830 νὰ διαφωνήσωμεν. Αὐτὸς μὲν ἀνίκει εἰς τοὺς ἀνυπόπτους πολιτικοὺς, ἐπαναπαυομένους εἰς τὴν εὐθόρμητον καὶ πεφωτισμένην συνδρομὴν τῶν πολλῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ποθουμένου αγαθοῦ. Ἡ γενεαία αὐτῆ σκολή πολλὰκις ὑπῆρέτησε τὴν ἀνθρωπότητα, τρέφουσα ὑπὲρ αὐτῆς τὰς ἀνωτέρας ἐλπίδας, ἀλλὰ πολλὰκις ἐφάνη ἀπρόβλεπτος, καὶ ἐπισηφάλης, λησμονοῦσα τῶν φραγμῶν καὶ τῶν χαλιῶν χρεῖζει ἢ ἀνθρωπότης, ὥστε αἱ ἀγαθαὶ ροπαὶ νὰ ὑπερτερῶσιν τὰς κακὰς. Οἱ ὀπαδοὶ αὐτῆς τῆς σχολῆς

εἶναι ἄμοιροι τῆς δυσπίστου συνέσεως, διὰ τῆς μακρᾶς πείρας ἀποτυχημένης, καὶ τοῦ ἀσθηροῦ συνάμα καὶ ἐπικαιοῦς φρονήματος τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως, ὅποσον περιέχει ἡ χριστιανικὴ πίστις· οὔτε δεδοκιμασμένοι πρακτικοὶ εἶναι, οὔτε ἠθικολόγοι ἐμβριθεῖς, καὶ συγχάνεις κινδυνεύουσι νὰ συντρίβουν τὴν κοινωνικὴν μηχανὴν, μὴ ἐκτιμῶντες τ' ἀναγκαστικὰ ἐλατήρια, ἐνῶ παραγνωρίζουν τὸν ἄνθρωπον καὶ ἑαυτὸν, μὴ δυνάμενοι νὰ δείξουν ἀγάπην ἄνευ κολυμβείας. Ὁ Κ. Ὀδιλῶν Βαρρότος ἐπίστευσε τὴν συνταγματικὴν κυβερνήσιν εὐχερεστέραν, ἢ ἕσον εἶναι ἀληθῶς, καὶ τοὺς ἀνθρώπους νουθετοῦστές· εἰς τοὺς ἐλευθέρους θεσμούς ἀπέδωκε πλείονα, ἢ ὅσον ἔχουν δύναμιν, πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἔθνους καὶ εἰς τὰ φῶτα τούτου πλείονα ἢ ὅσον ἔχουν ἀποτέλεσμα· τικτότητα πρὸς ἐξάσκησην ἐλευθέρων θεσμῶν. »

Διὰ νὰ δώσωμεν συγχρόνως παράδειγμα τῶν ἐμβριθῶν αὐτοῦ κρίσεων περὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς πολιτικῆς, ἀναφέρωμεν ὅσα λέγει περὶ τῆς σχέσεως Μονάρχου καὶ Ἰπουργεῖου, διηγουόμενος τὰ μεταξὺ Λουδοβίκου Φιλίππου καὶ Περιέρου διατρέξαντα.

α Ὁ ἄρκος δὲν εἶναι κενὴ ἔδρα, διὰ κλειθροῦ ἀσφαλισθείσα, ὥστε οὐδεὶς νὰ καθήσῃ ἐπ' αὐτῆς. Ἀπ' ἐναντίας ὁ ἐπ' αὐτῆς καθήμενος καὶ διάνοιχον ἔχει καὶ ἐλευθερίαν, καὶ ἰδέας, καὶ αἰσθήματα, καὶ πόθους, καὶ ἰαλλήσεις, ὅπως ὅλοι οἱ ζῶντες καὶ ὑπάρχοντες. Τὸ καθήκον αὐτοῦ τοῦ προσώπου, διότι ὅλοι ἐγόμενι καθήκοντα ἐπίσης ἱερά, ἐκπηγάζει ἀναγκαστικῶς ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεως, ἣν κατέχει, νὰ κυβερνᾷ συμφώνως πρὸς τὰς δημοσίας ἐξουσίας, τὰς καθιδρυθείσας διὰ τοῦ χάρτου, τὴν συγκαταθέσει, τὴν συμπράξει, καὶ τῇ ὑποστηρίξει αὐτῶν. Τὰ καθήκοντα τῶν συμβούλων τοῦ βασιλέως εἶναι νὰ ὑποστηρίξουν περ' αὐτῷ τὰς αὐτὰς ἰδέας, τὰ αὐτὰ μέτρα, τὴν αὐτὴν πολιτικὴν, ὅσα νομίζουσι εαυτοὺς ὑποχρεῖται καὶ ἰκανοὺς νὰ στηρίξουν ἐν ταῖς βουλαῖς. Ὁ σύμβουλος τοῦ στέμματος χρεωστεῖται νὰ φέρῃ εἰς σύμπνοιαν τὰς πολιτικὰς ἐξουσίας, οὐδέποτε ἐργαζόμενος, οἰαδῆποτε ἐξ αὐτῶν νὰ ὑπερτερῆσῃ. Ἐν τῇ ἐλευθερᾷ πολιτείᾳ ἢ ἐπαγγελίᾳ τῶν ὑπουργῶν εἶναι νὰ συνάψουν εἰς ἁρμονίαν ἅπασας τὰς ἐξουσίας, ὅπως συμφρονήσουν καὶ συμβαδίσουν. Τοιαῦτή ἡ συνταγματικὴ κυβερνήσις, ἢ μόνη ἀληθῆς, ἢ μόνη νόμιμος καὶ ἢ μόνη ἀξιοπρεπής· διότι ὅλοι χρεωστοῦμεν νὰ φέρωμεν πρὸς τὸ στέμμα τοσοῦτον σέβας, ὥστε νὰ μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι κείτῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λογικοῦ καὶ ἐλευθέρου βυτος, μετ' οὐ διαπραγματευόμεθα, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἔρηρ καὶ ἀψυχῶς μηχανὴ ἀπλῶς κατέχουσα θέσιν, ἣν ἤθελον καταλάβει οἱ φιλόδοξοι, ἂν ὑπῆρχε κενή. »

Ἐνταῦτος ἀποδίδοντας τὸν δίκαιον θαυμασμὸν εἰς τὸν διερμηνέα τοιούτων φρονημάτων, ὅστις οὐ μόνον διετύπωσε τὰς ὑγειεστεράς τῆς πολιτικῆς ἀρχὰς ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὰς ἐπολιτεῖθη, οὐδῶς ἀποκρίπτων τὴν αὐστηρὰν περιστολὴν τῶν ἀνθρωπίνων ὁρμῶν, τῆς ὁποίας χρεῖζον πρὸς εὐδωσίαν, δὲν πληροῦμεθα μελαγχολίας, βλέποντες καὶ τὰ μετὰ πά-

σας ἐπινοίας και εὐκρινείας και ἀφοσιώσεως σχέδια τοῦ ἀνθρώπου ματαιούμενα ἐν ἀκαρεῖ, και παίγιον τῶν ἀγρίων ἀνέμων τῆς ἀναρχίας; Ἀλλὰ τὴν παρηγορίαν παρέχει πάλιν αὐτὸς ὁ Κ. Γκιζώτος, ὅστις, καιτοι καταρχημισθεὶς ἐκ τοιοῦτου ὕψους, εὐρίσκει ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ διανοίᾳ ἀτάραχον γαλήνην, τὴν ὁποῖαν ὁ θόρυβος τῶν παρερχομένων και βιαίων συμβάντων δὲν διασειεῖ, και ὑπὸ τῶν αἰθρίων οὐρανῶν ἐμβριθοῦς και ἀπαθοῦς μελέτης, ὑπόσχεται αἰσιον μέλλον, ὡς ἀναπαύετον κτήμα τοῦ ἀνθρώπου, και παρέχει τὴν ἡδονὴν, τὴν ὁποῖαν ὁ Σένεκας χαρακτηρίζει, Verum gaudium, res severa.

Π. ΚΑΛΑΪΤΑΣ.

ΓΑΜΟΣ ΑΡΑΒΙΚΟΣ.

—οοο—

Ἀλγέριον, τὴν 27 Φεβρ. 1859.

Φίλιππε φίλε!

Ἀνέγνω ἐν τῇ Πανδῶρᾳ τῆς 15 τοῦ λήγοντος περιγραφὴν τῶν ἐν Κεραισοῦντι περὶ τὸν γάμον ἐθιμῶν τὸ κατ' ἐμὲ ἐπῆνεσα τὸν γράψαντα, διότι ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ μεταβάλλονται ἢ και ἐξαφανίζονται τὰ ἐθιμα ταῦτα, τῶν ὁποῶν ὅμως ἡ γνώσις πόσω μᾶλλον εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὸν μελετῶντα τὴν κατάστασιν τῶν κοινωνιῶν, ὅσῳ κατὰ τὴν ἀνατολὴν πρὸ πάντων δὲν σώζονται γραπτὰ μνημεῖα ἰκανὰ νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς τὰς ἐρεῖνας του. Πλην τοῦτοῦ ἢ συμπαραθέσεις τῶν καθ' ἡμᾶς ἐθιμῶν πρὸς τὰ τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἀναδεικνύουσα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ και πάντοτε τὴν μεταξύ αὐτῶν και ἡμῶν συγγένειαν, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς ἀντίκρουσιν τῆς παραδόλου ἰδέας τὴν ὁποῖαν ἐκνοφώρησαν διαστραμμένοι κεφαλαὶ κατὰ τῆς ἡμετέρας καταγωγῆς. Ταῦτα δεξιῶν θέλω φροντίσει ἅμα ἐπανελθὼν εἰς τὴν γῆν τῆς γεννήσεώς μου νὰ σοὶ κοινοποιήσω περίεργά τινα ἐθιμα' ἀλλ' ἐν τούτῳ δός μοι τὴν ἄδειαν νὰ σοὶ εἴπω ὀλίγα τινα περὶ τῶν ἀραβικῶν, τῶν περὶ τὸν γάμον ἐπίσης, ἅτινα και ἐνταῦθα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξαλείφονται συνεργούντος τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ὅπως και ἡμεῖς, οἱ πρεσβύτεροι μάλιστα ἐξ ἡμῶν, ὅσῳ και οἱ Ἀραβεῖς ἐπιποδοῦσι τὰς καθ' ἑκάστην οἰχομένους ταύτας συνθηλας, διότι γηράσκοντες γινόμεθα μᾶλλον λάτραι τοῦ παρελθόντος. Καὶ ἀλλόκοτον ἂν εἶναι τὸ ἐθιμον, ἀγαπῶμεν αὐτὸ ὅσῳκις μάλιστα καθιερώθη ὑπὸ τοῦ χρόνου' λησμονοῦντες ὅ,τι εἶχεν ὀχληρὸν, περιβάλλομεν αὐτὸ κατὰ φαντασίαν δι' ἀρετῶν ὅσας δὲν εἶχε, και ἐνθυμούμενοι ὅτι ἔτερψεν ἡμᾶς κηπίους θύτας, τὸ ὑπερθεωροῦμεν. Ταῦτα δυστυχῶς ἡ ἀνθρωπίνη φύσις οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰ ἐθιμα, ἀλλὰ και ὡς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς. Ἐνεργέτησον ὅσον θέλεις τὴν πατρίδα σου ἢ και τὴν οἰκουμένην αὐτήν' οἱ θεοὶ σου, ἂν δὲν σε κατατρέξωσι, βεβαίως δὲν θέλουσι σοὶ ἀποδώσει δικαιοσύνην πρὶν ἢ παρέλθῃς.

Ἴδὸν λοιπὸν πῶς ἐτελεῖτο ἐνταῦθα ὁ γάμος, και πῶς σπανίως ἐτι τελεῖται ἐν τινι γωνίᾳ. Τὴν ἐσπέραν αὐτὴν τοῦ γάμου ὁ νεμφίος περιδείων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ καλύπτων αὐτοὺς διὰ τοῦ βουρνούλιου του, ἀναβαίνει ἵππον και περιέρχεται τὴν πόλιν προηγουμένων φανῶν και μουσικῶν ὀργάνων. Δύο φίλοι κρατοῦσι τὸ ὑποζύγιον, και τις ἄλλος φέρων πολύφυλλον και ἀνθηφόρον δένδρον ἀνάπλεων λαμπάδων, προπορεύεται τῶν μουσικῶν' ἔπονται δὲ οἱ κεκλημένοι, και μετ' αὐτοὺς τελευταῖος πάντων ἀρχαῖος φωτίζων τὴν συνοδίαν διὰ δένδρου ὡς τὸ πρῶτον. Καὶ οὕτω πομπεῖων ὁ γαμβρός ἐρχεται εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου ὅπου ἀναμένει αὐτὸν ἡ νύμφη, τῆς ὁποῖας τότε κατὰ πρῶτον θά θαυμάσῃ τὰ κάλλη. Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν σοὶ ἀπέλλω και σχεδιογράφημα τῆς τελετῆς ταύτης.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ.

(Συνέχεια. Ἰδε φύλλ. 193, 194, 198, 201, 206, 210).

—οοο—

Καλῶν. Χλευαστικόν. Κάθημαι πολλὴν ὥραν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἢ μένω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Ἰ ἤρτες εἰδῶ κ' ἐκόλωσες;

Κερῶν. Ἀλείφω τι μὲ κηρίον. Ἐθήματα τοιοῦτου εἶδους μυρία δύνανται νὰ σχηματισθῶσιν. Οὕτω λ. χ. λέγομεν γανῶνα, λαδῶνα, κρασῶνα, ἀλευρῶνα, κορνιαχτῖζω, κτλ. κτλ.

Ἀφῶρητος. Ὁ μὴ φορεθεὶς (ἐπὶ ἐνδυμάτων). *Kerri afōrēto, cera vergime.*

- Ἄρθη.
 - Ἐάρθη.
 - Ἐλιά.
 - Μηλιά.
 - Κεραιά.
 - Γαρουφαλιά.
 - Μυρτιάλω.
- ὀνόματα κύρια γυναικῶν.

Ἀγαπησάρης. Ὁ εὐκόλως ἀγαπῶν, ὁ ἔχων καρδίαν διὰ ν' ἀγαπᾷ. Ὅχι ἐπὶ ἔρωτος.

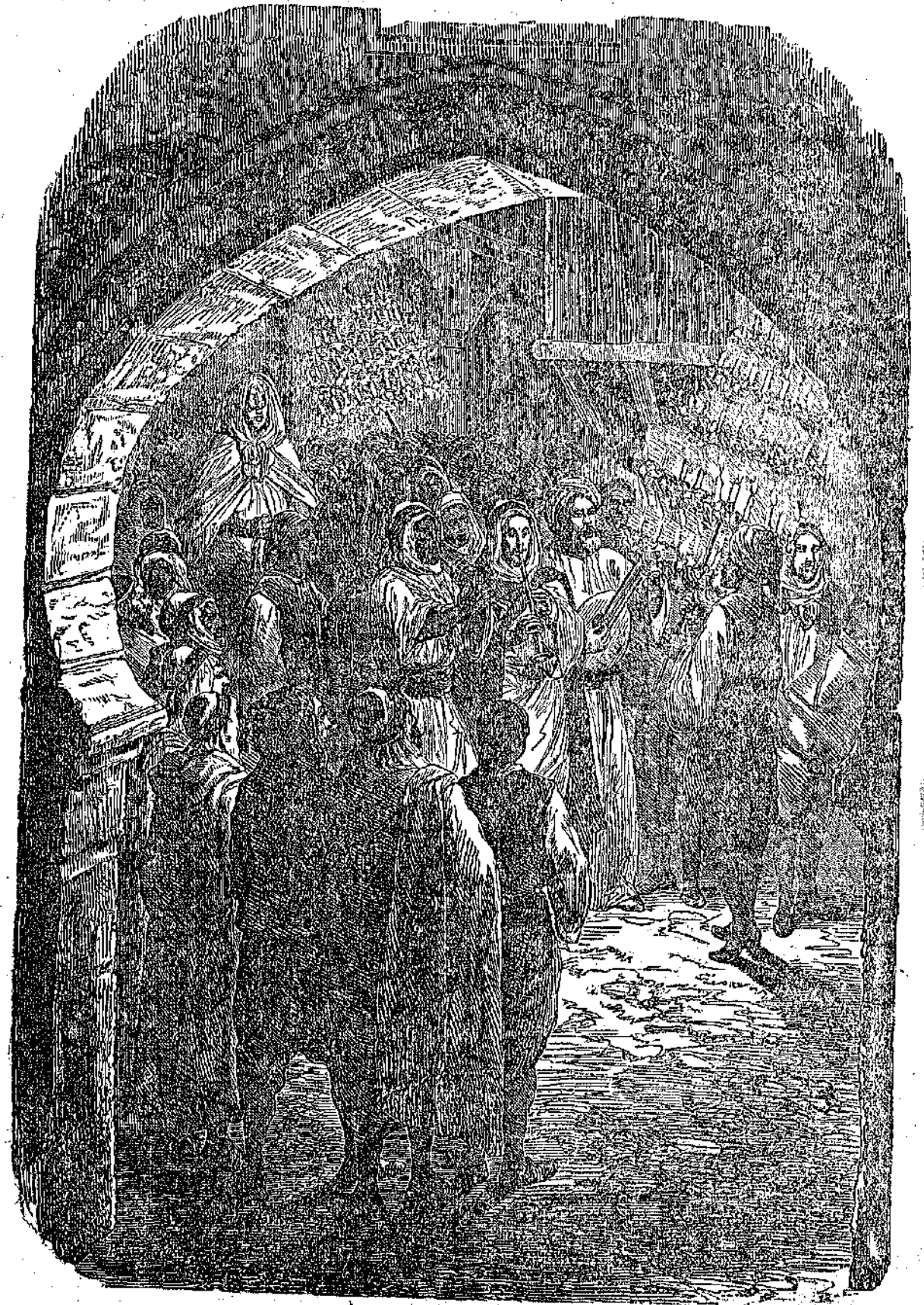
Γλυκοαιμάτος. Ὁ και καλῶσαρκος, ἐκεῖνος εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν σάρκα εὐκόλως πληγὴ θεραπεύεται. *Γλυκοαιμάτος, και ἀντι εὐάρεστος, συμπαιθητικός.*

Ἐντραίματος, ὁ και κακῶσαρκος. Εἰς ἐναντίαν τῆς τοῦ γλυκοαιμάτος σημασίαν.

Μαστροπίας. Πήλινον ἀγγεῖον, εὐγενέστερον τῆς κανάτας, τὸ ὁποῖον, ὡς κ' ἐκεῖνην ἐνίοτε, μεταχειρίζεσθε διὰ νὰ πίνωμεν νερὸν ἢ διὰ νὰ χύνωμεν ἕταν νιπτώμεθα. Δὲν ἔχει δὲ ὠρισμένον οὔτε μέγεθος οὔτε σχῆμα.

Ἀνάγη. Ἀσθένεια δεινὴ και δυσίατος. Συνήθως ἐπὶ πλεγῶν, και μάλιστα ἐπὶ ἀφροδισίων. Καὶ ῥῆμα ἀγαγεῖσθαι και ἀγαγεμμένος, ὁ πάσχων ἐκ τῶν τοιούτων.

Ἀνάκαρα. Αἱ σωματικαὶ και ψυχικαὶ δυνάμεις.

Γάμος Ἀραβικός.

Δὲν ἔχω ἀνάκαρα τὰ σημάδι. Δὲν ἔχω ἀνάκαρα τὰ τὸν κυττάξω.

Ήπατα. Λέγομεν μάκοφες τὰ ἤπατα = μ' ἐτρόμαξες.

Κεφαλίσκαλο. Τὸ κεφάλι τῆς σκάλας, τὸ ὑπεράνω τῶν βαθμίδων.

Ἀγεμόσκαλα. Κινητὴ κλίμαξ, δυναμένη νὰ μετακομισθῇ, ὡς λ. χ. ἡ τοῦ κτίστου.

Ἀγεμόρατα. Εἶδος τράτας οὕτω καλουμένη διότι συναΐζει ἐπιτόχει, καὶ πολλάκις ἀντὶ ἐχθρῶν, ἀνέμου καὶ τριβῶλους.

Ἀγεμορική, τύχη ἐναντία. Τὰ πῆρ' ἡ ἀγεμορική = ἐπήγαν κατ' ἀνέμου. Τὸ βοπή σώζεται ἀπαράλλακτον εἰς τὴν δημῶδη φράσιν. Μία βοπή καὶ ταῦτα πάντα, δηλ. ὅτι μία τῆς τύχης βοπή τὰ ἐσήκωσεν ἢ δύνανται νὰ τὰ σηκώσῃ ὅλα.

Ξεδίλω. Τὸ καὶ γλεττάω. Διασειδάξω. Καὶ Ξεδομέτος, ὁ ἐκδοτος.

Ἀγαπαίλω. Ἐμπαίλω.

Ἀγαπαγιάω. Τὸ καὶ ἄλλως ἀποστένω. Κουράζωμαι. Ἐν Κεφαλληνῶν δουλιῶν.

Κοντόβραδο. Ἡ μετὰ τὸ δελεῖ πλησιάζουσα τὴν ἐσπέραν ὥρα.

Σύρικο. Ἐν Κερκύρα, σούρουπό. Ἡ μετὰ τὸ κοντόβραδο ὥρα, ἡ περὶ λύγων ἀφάς, ἀφ' ἧς καὶ μεταβαίνουμεν εἰς τὸ βράδυ.

Φυλλολογῖόν. Γυρίζω τὰ φύλλα βιβλίου τινὸς χωρὶς νὰ τ' ἀναγιγνώσκω. Ἴ κἀθεσάει καὶ φυλλολογῆς.

Ταμπούρο. Τὸ ἴταλ. tamburo, τύμπανον. Τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ ταμπούρου, λέγουσιν ἐν Κερκύρα δι' ἀνδρῶπων ὑπερμέτρως ἀγαπῶντα τὰς διασειδάσεις, τὴν ἐγγύριον δὲ αὐτῶν μουσικὴν, συνισταμένην εἰς τύμπανα καὶ σφυρίκτρας ὀνομάζουσιν ἰταλιστὶ Ταμπούρογιάκαρα.

Πέλω. Πέμπω.

Πράξω. Πράττω. Ἐν χρῆσει εἰς τινὰς μόνον περιπτώσεις. Δὲν πράξεις καλὰ = δὲν φέρσει καλὰ. Πράξω, εἰς ἄλλην σημασίαν συνοικειώμαι μετὰ τινος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ νὰ δύναιμι νὰ τὸν ζυγίξω ἠθικῶς ὅσον πραγματικῶς ἀξίζει. Δὲν μ' ἐπηρεξες καὶ δὲν με γνωρίζεις.

Κοσσεύω. Τρέχω, ἀλλὰ διαφέρουν τούτου Ἀρεγτεύω. | καλῶσιν εἶναι σημαντικὰ μόνον τῆς διὰ τῶν ποδῶν κινήσεως.

Παίρομαι. Ἐπαίρομαι, ὑπερηφανεύομαι.

Τί μοῦ παίρσαι στὰ κάλλη
Πῶς στὸν κόσμον δὲν εἶν' ἄλλη;
ἔχω ἀγάπη ἐγὼ στὰ ξένα
Ποῦν' καλλίτερη ἀπὸ σένα
Πῶχει τὰ μαλλιά σου κίτριδες
Σὰν τοῦ ἡλίου τὲς ὀχτίδες
Πῶχει γεῖλι κοφιαλλένιο,
Μόγουλο τριανταφυλλένιο. κτλ.

Σκαμπάξω. Παραπλήσιον τοῦ ρογῶν. Δὲν σκαμπάξω ἀπὸ τέτοια = δὲν ἔχεις τῶν τοιούτων ιδέαν. Ταράζομαι. Κυρίως εἶναι τὸ σπασμαδικῶς κινεῖσθαι. Διὰ τὸν μῦθον ἀλιευθέντα ἰχθύα τὸν εἰσέτι

ζῶντα καὶ κινούμενον, λέγομεν ὅτι ταράζεται, καὶ ποτὲ κουνιέται ἢ ἀναδύεται. Οὕτω καὶ διὰ τὸ νεδσφακτον κρέας τὸ εἰσέτι πλήρες ζωῆς καὶ ἀσπαίρον, ταράζεται λέγομεν. Καταχρηστικῶς δὲ συχνάκις καὶ ἀντὶ τοῦ κουνιῶμαι καὶ ἀντὶ τοῦ ἀναδύομαι.

Πιτίζω. Παντίζω ὄχι μὲ νερόν ἀλλὰ μὲ κονιορτώδη οὐσίαν, ὡς λ. χ. μὲ ἀλεύριον καὶ τὰ παρόμοια.

Κοκκίζω. Παντίζω μὲ κοκκίωδη οὐσίαν (λέξ. μαγειρική)

Σπυροκοκκίζω. Παντίζω μὲ κωκκίωδη οὐσίαν, κτλ. (λέξ. μαγειρ.)

Ἀναβόκατεβαίνω. Αναβαίνω καὶ καταβαίνω ἐπανειλημμένως καὶ κατὰ συνέσειαν.

Παιδιαρίζω. Πράττω ἢ σκέπτομαι ὡς εἶν ἡμῶν παιδίων, ὅθεν καὶ παιδιαρόλογοι καὶ παιδιαροκαμῶματα, λόγοι καὶ πράξεις ἀξία παιδός.

Παίδαρος. Ἐπίθ. Παῖς εὐτραφής, καὶ ἀνεπτυγμένος παρ' ἡλικίαν.

Ξερεύομαι. Ψερεούμαι.

Πῆσα. Ἰσοριστικῶς ἐπιθέτα τὰ ὑπότα χαρίζοντα. Δίκαι. } Ἰσοριστικῶς ἐπιθέτα τὰ ὑπότα χαρίζοντα. Δίκαι. } ται ἀμοιβαίως εἰς τὰ γυναικάρια. Ἡ πῆσα κ' ἡ δίκαι = ἡ πομπευμένη.

Τελέω. Ἄλλο ἐπίθετον τὸ ὁποῖον προστίθεται ἐνίοτε εἰς τὰ δύο πρώτα. Ἴσως ἐκ τοῦ τελέω, τὴν ἐτέλεψε δηλ. ἡ κοκοθήεια. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ τελέω, ἴδε Ἐρ. τῶν Φιλομαθ. ἀριθ. 228.

Μυγιάζομαι. Διώκω τὰς μυίας ἀπ' ἐπάνω μου.

Χαλαστής. Ὁ ἄσωτος. Καὶ ἀπλοχέρης, κατὶ ὀλιγώτερον.

Κράτο. Λέγομεν δὲν ἔχει κράτο = δὲν ὑποφέρειται.

Φουγτόνω. Λέγομεν ἐφουγτόνω ὁ πλάστιγος = ἀπικτήσας φύλλα, ἐπύκνωσε. Λέγομεν δὲ καὶ μᾶς ἐφουγτόνωσε, ἀντὶ μᾶς ἐγέμισσε τὸν τόπον μὲ κωνόν. Καὶ ὡς ἀμετάβ. Ἐφουγτόνω ὁ τόπος, ἐπληρώθη κωνόν.

Σταυροῦνω. Τὸ αὐτὸ καὶ Πιλατεύω. (ἴδε Γλωσσάρ. Δραγοῦμη.)

Μαίλι. Τὸ ὄσπριον, τὸ ἀλλαγῶ μαίλι καὶ ἀρακίς.

Διἀφορεύομαι. Ὁφελουμαι, κερδίζω.

(* Ἐπεταί συνέχεια.)

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

τῆς ἐν ἔτει 1566 πολιορκίας τῆς Ἀρσινόης (*).

—ooo—

Ἡ 14 Ἰουλίου ὑπῆρξε τρομερὰ ἄμα δὲ καὶ μεγίστης δόξης παραίτιος πρὸς τὸν Λουδοβίκον. Μαρτι-

(*) Ἀρσινὴ, ἡ ἐν Κύπρῳ Φαμαγούστα (Fama Augusta), κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀρσινόης τῆς ἀδελφῆς Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Ἐκαρτέθη δὲ ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ τῶν Ποσειδωνίων, τῶν Σαλαρινίων καὶ τῶν Ἑνετῶν.

νέγγον, ὑπερασπισθέντα τὴν θέσιν αὐτοῦ μετὰ καρτερίας τοιαύτης, ὥστε πάντες οἱ ἀγῶνες τῶν πολιορκητῶν ἐματαιώθησαν. Ἀκλόνητος ὁ Μαρτινέγγος ἐφύλαττε τὸ μέγα βήγμα δι' οὗ ἐσκόπει νὰ εἰσβάλῃ ὁ ἐχθρὸς, ὅστις ὅμως ἀπελπισθεὶς συνσώρευσεν ὑπὸ τὸ τεῖχος πλῆθος δένδρων ῥατινωδῶν εἰς ἀ ἐνέβαλε πῦρ. Ἀποροῦντες τότε τί νὰ πράξωσιν οἱ πολιορκούμενοι, διότι κατέπνιγεν αὐτοὺς ὁ πυκνὸς καὶ δυσώδης καπνός, ἐδοκίμασαν νὰ σβέσωσι τὸ πῦρ χέοντες ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὑπολειπόμενον ὀλίγον εἶνον' ἀλλὰ ματαία καὶ ἡ θυσία αὕτη καὶ ἡ ἐπὶ τρεῖς νύκτας ἀγρυπνία αὐτῶν ἡ πυρκαϊὰ ἐπὶ τοσοῦτον κηζήσεν ὥστε ὁ χρονογράφος λέγει ὅτι ὠμοιάζεν ἔκρηξιν τῆς Αἴτνης. Καὶ σημειώτερον ὅτι οἱ ταλαίπωροι πολιορκούμενοι περιεκυκλῶντο συγχρόνως καὶ ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ τῶν πολιορκητῶν' ὁ ἐπίσκοπος ἐφρονεῖτο ὑπὸ σφαίρας ἐντὸς τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

Πολλὴ ἦτο τῶν κατοίκων τῆς Ἀρσινόης ἡ ἀθυμία, μεταδοθεῖσα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς καταπεποιημένους στρατιώτας, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν χριστιανός τις αἰχμαλώτος, διαφυγὼν τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ἔλθων ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς εἰδοποιήσας περὶ τῆς προσεχούσης ἐλεύσεως τοῦ χριστιανικοῦ στόλου, οὐτινος, ὡς ἐλέγετο, ἐφάνησαν αἱ πρόπλοες νῆες πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκρὰν τῆς νήσου, ἐφοβεῖτο φόβον μέγαν. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐσκίρτησαν ὑπὸ ἀγαλλιᾶσεως καὶ ἐλπίδος, καὶ εἰς τοσαύτας ἐνδείξεις χαρᾶς παρεδόθησαν κατὰ τὰς ἰσοδοὺς καὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ ὄχυράματα, ὥστε καὶ αὐτὰς ὁ ἐχθρὸς ἐνόησεν τὰ διατρέχοντα. Καὶ λοιπὸν ἠθέλησε νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τοῦ τεύχους καὶ κυριεύσει αὐτὸ πρὶν ἢ εὐρεθῇ μετὰ δύο στρατῶν' ἀλλὰ ποῖα ὄπλα νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τῶν ἀδαμάστων ἐκείνων ἀνδρῶν ἐνθαφθέντων καὶ ὑπὸ τῆς εὐχέσεως; Καὶ ἐὰν ἐνέκα, τὴν νίκην ἔπρεπε νὰ ἐξαγοράσῃ διὰ χειμάρρων αἵματος' καὶ ποῦ νὰ ἐνταφίσῃ τὸς νεκροὺς, κατὰ τὰ κωνικά μάλιστα ἐκεῖνα καύματα, ἐνῶ καὶ σπιθαμὴ γῆς δὲν ἔμεινε περὶ τὸ φρούριον ἀνευ πτώματος; Ἐστειλε λοιπὸν κήρυκα πρὸς τὸν φρούραρχον Βραγαδῖνον καὶ ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην ἐντὸς χρυσοῦς πείρας τῇ ἰδίᾳ σφραγίδι, δι' ἧς προσεκάλεε αὐτὸν ἵνα παραδοθῇ ἐνοσπονδος. « Ἐπεὶ πρὸς τὸν κύριόν σου, ἀπεκρίθη ὁ χριστιανὸς Λεωνίδα, ὅτι θέλω ὑπερασπισθῆ τὴν πόλιν μέχρι θανάτου. »

Ἐὶ καὶ τὰ τεῖχη ἦσαν κατεστραμμένα, ὅμως ὁ Μουσταφᾶς δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀναβῇ αὐτὰ, φοβούμενος τὴν τε ἀνδρεία τῶν ἀμυνομένων καὶ τὴν ὀλιγοψυχίαν τῶν ἰδίων στρατιωτῶν. Παρασκευάσας λοιπὸν ὑπονόμους κατὰ τὰ μέρη μάλιστα ἐκεῖνα ὅπου ὑπέθετε τὴν ἀμυναν καρτερικωτέραν' τὴν δὲ 28 Ἰουλίου ἐνέβαλε πῦρ εἰς πέντε ἐξ αὐτῶν, δούς οὕτω τὸ σημεῖον τῆς γιγαντείου πάλης, ἥτις διήρχεισε τρεῖς ἡμέρας, εἰ καὶ ὁ Ὀθωμανὸς στρατηγὸς εἶχεν ὀρμισθῆ νὰ πορθηθῇ τὴν πόλιν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Μόλις ἐξεβάρησαν αἱ πέντε ὑπόνομοι διασεισασαὶ καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς νήσου, καὶ οἱ χριστιανοὶ, λέγει ὁ χρονογράφος, κατεποντίστησαν ὑπὸ

βροχῆς πετρῶν καὶ βελῶν, ἐνῶ αἱ σφαῖραι τῶν κωνονίων ἐπιπτον ἀλλεπαλλήλως ὡς οἱ κεραυνοὶ οὐτινες θέλουσιν ἀναγγεῖλαι τὴν συντέλειαν τοῦ αἵματος. Οἱ χριστιανοὶ ἀπεμάχοντο τῶντι ὑπὸ σκιά, ὡς οἱ τριακόσιοι τοῦ Δεονίδου' διότι τοσαῦτα ἦτο ἡ πυκνότης τοῦ κωνιορτοῦ καὶ ὁ ἐκ τοῦ κωνιοῦ ζόφος, ὥστε οὔτε οὐρανόν, οὔτε γῆν, οὐτ' ἐχθροὺς, οὔτε φίλους εἶδον.

Καὶ ὅμως ὁ Βραγαδῖνος βλῶς ἀτρόμητος ἐν μέσῳ τῆς τρομερᾶς ταύτης θυσίας, παρίστατο πανταχοῦ ὅπου ἡ ἀμυνα ἐφαίνετο ἀσθενεστέρη, οὐχὶ ἕνεκα δόξους ἀλλὰ δι' ἑλλειψιν μαχητῶν, καὶ ἀτάραχος προσδιώριζε τὴν θέσιν τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἱερῶν οὐτινες ἐκράτουν διὰ τῆς μῆς τὸν σταυρὸν καὶ διὰ τῆς ἄλλης τὸ ὄπλον, καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν αἰτίνας ὡς μετεῖχον τῶν θλίψεων οὕτω καὶ τῶν ἀγῶνων τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Καὶ πολλὰ μὲν καὶ μέγιστα ἦσαν τὰ βήγματα τοῦ τεύχους κατὰσταθέντα ἐπὶ μάλλον εὐπρόσιστα διὰ τῆς ἐκρήξεως καὶ τοῦ λυσοῦσαντες δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἀναβῶσιν αὐτὰ, ὡς ὑπερασπιζόμενα ὑπὸ τῶν ἀκαταμαχητῶν χριστιανῶν καὶ ὑπὸ τοῦ πλῆθους τῶν παρ' αὐτὰ πτωμάτων. Ὁ Μουσταφᾶς ὅμως μὴ θέλων νὰ ἐνδώσῃ ἐπανέλαβε πολλάκις τὴν ἐφοδὸν' ἀλλὰ μίαν ὥραν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὑπεσημνήματο τὸ ἀνακλιητικόν, καὶ ὑπεχώρησε παραμυθουμένος ὅτι αὐτῷ μὲν ἦτο εὐκόλιν νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ πλῆθος τῶν φονευθέντων στρατιωτῶν, τῷ ἐχθρῷ ὅμως οὐχί, καὶ ὅτι τὴν δευτέραν φοδὸν ἐμελλε νὰ στέψῃ ἐπιτυχία.

Τὴν ἐπαύριον ἤρμισαν ἀπὸ πρώτας βρομβούντα τὰ τουρκικὰ πυροβόλα ἐκ τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης' καὶ συγχρόνως ἐξώρμησεν ἀγρίως βρυχώμενος ὀλόκληρος ὁ στρατός. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο Κυριακὴ πῶς ἀρα ἀντέκρουσαν οἱ χριστιανοὶ τὴν αἰματηρωτέραν ταῦτην ἐφοδὸν; ὁ χρονογράφος δὲν λέγει' ἐνεστίς ἐπανέλαβον τὴν ἐφοδὸν οἱ πολιορκηταί, καὶ ἐνεστίς κατετροπώθησαν, ὥστε ὑπεχώρησαν ἀφέντες πλῆθος νεκρῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Τῶν δὲ πολιορκουμένων ἡ φροδὸν δὲν ἦτο μὲν μεγάλη, ἀλλὰ σημαντικὴ διὰ τε τὸ εὐάρθρον τῶν στρατιωτῶν, τὴν ἀπόλειαν τῶν γυναικατέρων, καὶ τὴν ἐξασθένειν τῶν ἐπιζώντων ἕνεκα τῶν τραυμάτων καὶ τῶν στερησῶν. Μόλις δύο μικροὶ ἄρτοι καὶ ὀλίγιστον ὕδωρ εἰδίδοντο πρὸς ἕκαστον στρατιώτην, καὶ κατ' αὐτὰς ἐτι τὰς ἡμέρας κατ' ἀεὶ ἐμάχοντο ἐπὶ οὐτῶ ἢ δέκα ὥρας ὑπὸ φλογερότατον ἡλίον. Καὶ ὅμως ἀκλόνητος ἦτο ἡ πίστις ὅλων πρὸς τὸν Βραγαδῖνον, ὅστις ἔτρεφε πάντοτε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐμελλε νὰ φανῇ ὁ χριστιανικὸς στόλος. Καὶ δὲν συνεμερίζοντο μὲν οἱ περὶ αὐτὸν τὴν ἐλπίδα ταύτην, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐγόγγυζον.

Ἀλλ' ἀξιοθαύμαστον εἶναι πῶς τὴν 31 Ἰουλίου, εὐαρίθμους ἔχων στρατιώτας, καὶ αὐτοὺς ἡμιθανεῖς, ἀντέκρουσε τὴν ἐβδόμην καὶ τελευταίαν ἐφοδὸν τρεῖς ἐπαναληφθείσας καὶ μέχρι μεσημβρίας διαρκέσασας, εἶτε διότι καὶ ὁ ἐχθρὸς αὐτὸς εἶχεν ἐξασθενήσει ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων μαχῶν, εἶτε διότι

Μόλις ἐξεβάρησαν αἱ πέντε ὑπόνομοι διασεισασαὶ καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς νήσου, καὶ οἱ χριστιανοὶ, λέγει ὁ χρονογράφος, κατεποντίστησαν ὑπὸ

κατήντησε να θεωρή ως υπερφυσίς τους αντιτάττοντας τοιαύτην καρτερίαν.

Ότε ο Βραγαδίνος έπισκέφθη τὸ τελευταίον τὰ τεύχη, εὗρεν ὄλους τοὺς πυργούς κατεστραμμένους, ὀλόκληρον τὸ ἐξωτερικὸν τεῖχος μεταβεβλημένον εἰς ἐρείπια, καὶ τοὺς χάνδακας μαστοὺς πτωμάτων· τὸ δὲ χεῖρον, δὲν εἶχον πλέον οὔτε πυρίτιδα, οὔτε τροφήν, καὶ σχεδὸν οὔτε στρατιώτας. Οἱ κεραυνοὶ τοῦ Λοδοβίκου Μαρτινέγγου, τοὺς ὁποίους ἔτρεμον οἱ Τούρκοι, εσίγων, διότι οὔτε ὕλη ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' οὔτε χεῖρες ἵνα κατασκευάσωσιν αὐτούς. Ἐνὶ λόγῳ, δὲν ἔμεινον πλέον ἢ σπονδαὶ ἢ θάνατος· ἢ μᾶλλον οὐτ' ἐλογη μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἔμεινε, διότι ὁ Βραγαδίνος εἶχεν ἐπισήμως ὑποσχεθῆ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀρσινῆς νὰ συνδηλογήσῃ, ὅτε ἐξήγησε τελευταίαν προθεσίαν πρὸ πολλοῦ παρελθούσαν.

Τῶν ἀξιοματικῶν τινες, ἵνα μὴ μολύνωσι τὴν σημαίαν αὐτῶν, προσέτιναν νὰ ἀνοίξωσι τὰς πύλας, νὰ δρμήσωσι ξιφῆρες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ διαβάσωσι διὰ μέσου αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ εἴποτε ἐπετύχχανεν ἡ ἀπόπειρα αὕτη, τί ἤθελον γενεῖ ἐπὶ τῆς νήσου ὅπου οὔτε ἄλλο φρούριον εἶχον οὔτε τρόπον ἀναχωρήσεως; καὶ πῶς ἤθελον κατορθώσωσι οἱ τοσούτων εὐάριθμοι καὶ ἀσθενεῖς στρατιῶται ν' ἀντισταθῶσιν εἰς ἐχθρὸν πεντηκοντάκις πολυπληθέστερον, ἔχοντα δὲ καὶ ἱππικόν;

Ἐνῶ τοιαῦτα συνεκέπτοντο ἤλθε κήρυξ ἐκ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου φέρων προτάσεις· τοῦτο ἔχαρτοποίησε τὴν φρουράν, διότι ἐσώζετο ἡ τιμὴ τῆς σημαίας. Ὁ κήρυξ ἔλεγεν ὅτι οἱ Τούρκοι θέλουσι τῆρῆσαι τὰς συνθήκας εἰλικρινῶς ὡς καὶ ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐν Οὐγγρίᾳ.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ.

- 1. Ποῖος εἰς τῆς Πύδου μ. ἔφερε τὰ ὄρη,
Ὅπου ὡς ὁ Νέρων κακουργῶν, ἠπόρει
Εἰς κακουργημάτων εἶδη ὁ Ἄλλης;
Καὶ εἰσέτι φρένας ἀνυψῶναι θρήνον
Ἡ ἀθλίη πόλις τῶν Ἰωννίνων,
Ἐδρα τοῦ Θηρίου τόσον προσφιλέως;
- 2. Ἀτερπὴ τὰ πάντα· φόβον καὶ δειλίαν
Εἰς ἐκάστην βλέπεις φουσιγωνμίαν,
Εἰς τὰς ὀμιλίαις, εἰς τοὺς στοχασμούς·
Μόλις ἐδῶ, μόλις φαίνεται ὁ Ἕλλην·
Ἦς κτηνῶν ἐτρόπη ἀπαθὴ ἀγέλην·
Ἄν ἀκούει πλέον ἀνδρικούς παλμούς.

3. Πῶς ἀπεναρκώθη! πόσον μετεβλήθη!
ὦ! τῶν ἀναισθητῶν φύγωμεν τὰ πλήθη,
Ἡ ἀναπνοὴ των φέρει μολυσμὸν.
ὦ Ἄθῆναι! χώρα πολιτῶν γενναίων,
Ἦτις εἰς τὰς ὄψεις ἐντυποῖς ὄραϊον
Τῆς ἐλευθερίας τὸν χρωματισμὸν·

4. Κ' ἔχουν αἱ παρθέναι γραφικὰ τὰ κάλλη,
Καὶ ἀγνὸν τὸ ῥόδον εἰς τὸ χεῖλος· θάλλει
Τὸ μελωδικὸν τὸν καὶ ἐρωτικόν·
ὦ Ἄθῆναι!... μάτην σὲ ἐπικαλοῦμαι.
Μένω εἰς τὰ ξένα, καὶ ταλαιπωροῦμαι.
Ὅπου τοῦ Ταρτάρου ζῶσα ἡ εἰκὼν.

5. Παρκαταθήκην σ' ἄφησα πλουσίαν,
Ὀλίγη τῆς ψυχῆς μου τὴν περιουσίαν,
Ὅτι εἰς τὸν κόσμον δι' ἐμὲ γλυκὺ
Κ' εὐπειθὲς ἀγοίας ὑπερέτης Μοίρας
Μετὰ τῆς πικρᾶς μου ἐπιανήθην λύρας,
Ὅπου ἡ ἡμέρα φέγγει δουλική.

6. Τὸ πρῶτ' ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου
Καὶ τὸν ἀγρυπνοῦντα φέρω σφθαλμὸν μου
Εἰς τὰ μακρυσμένα ποθητὰ βουνά·
Καὶ δακρύων πλήρης, πότε λέγω πάλιν
Εἰς τὴν πεφιλμένην τῆς μητρὸς ἀγκάλαν
Τ' ἀπορφανυμένα θ' ἀσπασθῶ πτηνά;

7. Τὰ πτερά των μόλις εἶχον διαστειλεῖ
Ὅτε ἡ μεγάλη συνεστρέθη στήλη,
Ὅπου ἐκοιμῶντο τόσον ἀσφαλῆ,
Καὶ εἰς τὴν ζοφώδη ἔπεσαν κ' εὐρείαν
Ἔρημον τοῦ κόσμου, δίχως προστασίαν,
Ὅπου ἐμυκάτο θύελλα πολλή.

8. Μάτην ἡ ἀθῶα κλαυθμηρὰ φωνὴ των
Ἰλῆος ἐξήτει· κεκλεισμένα ἦτον
Καὶ ψυχρὰ τὰ ὄτα τῶν διαδατῶν.
Πόσον ἐσπαράχθην! καὶ ἀρὰς ὁποῖας
Κατὰ τοῦ εὐσπλάγγου πλάστου φρενατίας
Ἦρα ἐν τῷ μέσῳ τρομερῶν νυκτῶν!

9. ὦ! ὦ! μ' ἐνθυμῶνται, ἔσως τ' ὄνομά μου
Τώρα ἐκφονοῦσι, καὶ ἡ συμφορὰ μου
Τὸ ἀδελφικὸν των δάκρυ ἀπῶσπᾶ.
Φίλησέ τα, μήτερ! φίλησέ τα πάλιν.
Καὶ εἰς αἰσθημάτων τρομερῶν κραυγῶν
Λέγε ἡ ψυχὴ μου πόσον τ' ἀγαπᾶ.

10. Καλλιόπη, κέντρον πάσης μου λατρείας,
Ὀνειρον ὄραϊον, ἀστρὸν γοητείας,
Πῶς τὸν χωρισμὸν σου τώρα θ' ἀνεγθῶ;

Ἄλλοτε ἐγγὺς μου πάντοτε σὲ εἶχον,
Πάντα τῆς γοήσεως γλώσσης σου τὸν ἦχον
Ἦκουον, καὶ ὄμως πῦρ νὰ κορσῶ;

11. Τώρα δὲν σὲ βλέπω, δὲν σ' ἀκούω τώρα.
Ἄλλη σ' εἶχει χώρα, μ' ἔχει ἄλλη χώρα,
Τώρα μᾶς χωρίζουν ὄρη φθονερά,
Τρομερὰ ποινὴ μου! ἐκαταδικάσθην,
Ἐπειδὴ τοσούτον φλογερὰ ἠράσθην,
Καὶ ἀντεγαπάωμην ἴσως φλογερά.

12. Μ' ἀγαπᾶς ἀκόμη; τ' ἀνθὴ μου φυλάττει;
Ἀραβῶν ἀγάπης ἦσαν ὑπερτάτης,
Τροφερὰ μνημεῖα, τροφερῶν στιγμῶν.
Τὰ παρθενικά σου ἄρα φέρουν στήθη
Ὅ,τι νὰ προσφέρῃ, φίλη, ἠδυνήθη
Τῶν καλμῶν ἡ ὥρα καὶ τῶν σπαραγμῶν;

13. Ἠλιπίδες ν' ἀνάψουν δάδες Ἰμεναίων,
Κ' εἰς χορὸν παρθένων, ἐμπλεως ἀνθέων,
Ἐστεφανωμένη νὰ περιστραφῆς·
Ἠλιπίδες ν' ἀκούης ἐπιθαλαμίου!
Τίς γνωρίζει ὄμως σήμερον ὁποῖους
Σταγίμαδος ἐκπέμπεις σίνους, καταφῆς;

14. ὦ! ἂ; ἠδυνάμην ὄνεις τοῦ αἰθέρος
Νὰ πετάξω ὅπου μὲ καλεῖ ὁ ἔρως,
Καὶ ὁ φλογισμένος νοῦς μου μ' ἠδηγεῖ.
ὦ Ἄθῆναι! πᾶσαν μοὶ κατακρατεῖτε
Ἐρψιν τῆς ζωῆς μου· σείς μὲ τυραννεῖτε.
Τὰ Ἠλύσειά μου ἡ Σαυρὴν σας γᾶ.

15. Ὅα σὰς ἴδω πάλιν, κ' ὑπὸ τῶν ἀστέρων
Τὴν γλυκεῖαν λάμψιν, τὸ ταχύ μου φέρων
Βῆμα πρὸς τὸν κῆπον τὸν Βασιλικόν
Θ' ἀπάντῳ τοὺς τόσον προσφιλεῖς μου φίλους
Μετὰ τοῦ προθύμου χαριετῶντας χεῖλους
Τὸν γλυκύν των φίλον καὶ ῥομαντικόν;

16. ὦ! ἰδοὺ τοὺς βλέπω· μ' ἐρωτοῦν ὅποιον
Εἰς τὴν ξενιτεῖαν· ἀρα ἔζων βίον,
Ὁ Βυζάντιός μου μὲ καταφιλεῖ!
Τὴν ψυχράν μου χεῖρα ὁ Φλωρεῖας λαμβάνει,
Καὶ τὸν προσφιλεῖ μου βλέπω Μαυρογιάννη
Περὶ ποιημάτων νὰ μὲ ὀμιλῇ.

17. Χαίρετε, ὦ φίλοι! χαίρετε! πλὴν ποῖα
Τοῦ νοῦς ἀπάτη! ἐν τῇ ξενιτεῖᾳ
Ἄγνωστος, καὶ ξένος καὶ μογήρης ζῶ.
Αυστηρῆς! τὸ ἀνόθος τῆς ζωῆς μου πρόπευ
Μόν' ἡ ἀγωνία πάντοτε νὰ δρέπῃ,
Πᾶντοτε νὰ κλαίω καὶ νὰ φρικιά.

18. Φάντασμα κατέστην! πλέον δὲν μὲ μέλει
Ἄν ἡμέρα δύσῃ, ἢ ἂν ἀνατέλλῃ,
Ἐπ' ἐὶν θάλλῃ, ἢ χερσὶν βροντᾶ.
Θέλω τῆς πατρίδος τὸν γλυκύν ἀέρα·
Ἐκ τοῦ Ἰμνητοῦ μου θέλω ἡ ἡμέρα
Ἰπομειδιῶσα νὰ μὲ χαρετᾶ.

19. Ὅπου πόθοι μ' ἔλκουν ἰσχυροὶ καὶ τόσοι,
Ὅπου μὲ προσμένουν καὶ μὲ ἀγαπῶσι,
Ὅπου ἀνετράφην, κ' ὑπὸ γῆν ψυχράν,
Ἐθαψα τὸν τόσον προσφιλεῖ πατέρα
Καὶ τὴν δυστυχῆ μου ἄφησα μητέρα
Εἰς ἀπελπίσιαν καὶ εἰς συμφορὰν.

20. Ἄν ταχεῖα πάλιν τύχη δὲν μὲ φέρῃ,
Ἄν εἰς τὰ φρικώδη τῆς Ἠπειροῦ μέρη
Ὅπου ἀλλοπίστου Χότζα ἡ φωνὴ
Ἐκ τῶν μιναρῶδων τὸ ἄλλῃ φωνάζει,
Καὶ ὁ Ἕλλην δούλος κλαίει ἀτιμῶζει
Τὴν γενναίαν φύσιν καὶ τὴν εὐγενῆ!

21. Ἐναντία τύχη ἂν μ' ἐγκαταλείψῃ,
ὦ! ταχέως θέλει ὁ ἀστήρ μου λείπει
Ὅστις διετάθη ὅσω ζῶ νὰ ζῇ
Τότε, ἐρωμένη, πάτησε τὰ ἀνθῆ·
Ὁ ἀγαπητὸς σου, κόρη, ἐπαράνθη·
Μάτην νὰ συζῆτε ἠλιπίες μαζῆ.

Ἰωάννινα, 1888.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ. Τὸ ἐν Βερολίῳ πολιτειογραφικὸν γραφεῖον ἐδημοσίευσεν τὰς ἐξῆς εἰδησεις· Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἀπάσης τῆς οἰκουμένης ἀναβαίνει εἰς 1,288,000,000, ἦτοι ἐν μὲν Εὐρώπῃ 272,000,000, ἐν δὲ Ἀσία 755,000,000, ἐν Ἀφρικῇ 200,000,000, ἐν Ἀμερικῇ 59,000,000, καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ 2,000,000. Καὶ τῆς μὲν Εὐρώπης ὁ πληθυσμὸς διαιρεῖται οὕτω· Ρωσσία 62,000,000, Αὐστρία 36,398,620, Γαλλία 36,039,364, Μεγάλη Βρετανία μετὰ τῆς Ἰρλανδίας 27,488,853, Πρωσσία 17,989,407, Γαλλία, 18,740,000, Ἰσπανία 15,518,000, δύο Σικελίαι, 8,646,922, Σουηδία καὶ Νορβηγία 5,072,820, Σαρδηνία 4,926,034, Βέλγιον 4,607,066, Βαυαρία 4,547, 239, Ὀλλανδία 3,467,517, Πορτογαλλία 3,474,109, Ῥώμη 3,400,000, Ἑλβετία 2,494, 500, Δανία 2,468, 648. Τῆς δὲ Ἀσίας οὕτω· Κίνα 400,000,000, Ἀνατολικαὶ Ἰνδία 174,000,000, Ἰνδικὸν ἀρχιπέλαγος 80,000,000, Ἰαπωνία 35,000,000, τὸ Ἰνδοστᾶν καὶ ἡ ἀσιατικὴ Τουρκία ἀνα 45,000,000.

Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ, αἱ Ὁμόσπονδοι Πολιτεῖαι περιέχουσιν 23,194,676 κατοίκους, ἡ Βρασιλία 7,677,800, καὶ ἡ Μεξικὴ 7,664,520.

Ἐκ τούτων ὄλων 355 εκατομμύρια πιστεύουσιν εἰς Χριστόν, ἐξ ὧν 170 εκατομ. καθολικοί, 89 διαμαρτυρούμενοι καὶ 76 ὀρθόδοξοι. Οἱ Ἰσραηλιταὶ εἶναι 5 εκατομμύρια, ἐξ αὐτῶν δὲ 2,899,750, κατοικοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, δηλαδὴ 1,250,000 εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν, 853,304, εἰς τὴν Αὐστρίαν, 234,248 εἰς τὴν Πρωσίαν, 192,176 εἰς τὴν λοιπὴν Γερμανίαν, 62,470 εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, 33,953 εἰς τὴν Ἰταλίαν, 73,998 εἰς τὴν Γαλλίαν, 36,000 εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν, καὶ 70,000 εἰς τὴν Τουρκίαν. Εἶναι δὲ καὶ 600 εκατομμύρια οἱ πρεσβεύοντες ἐν Αἰθίᾳ ἄλλα θρησκείματα, 160 εκατομ. οἱ Μωαμεθανοὶ καὶ 200 εκατομ. οἱ ἐθνικοί.

Σημειώτέον ὅτι ἐν τῇ ἀπαριθμῶσει τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν οὐδὲ μινεῖα γίνεται τῆς Ἑλλάδος.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΡΙΣΤΕΤΥΣΑΝΤΕΣ. Γινόμενον ἐν Παρισίῳ διαγωνισμοῦ ἱατρῶν, ἤρστευσεν ὁ ἡμέτερος Κ. Πανῆς, ἐπιτεριμὸς ἱατρός τοῦ νοσοκομείου καὶ grand Lauréat, médaille d'or, τῆς ἐκεῖ ἱατρικῆς Σχολῆς· ὅθεν καὶ ἀπεδείχθη βοηθὸς τῆς ἀνατομίας εἰς τὴν αὐτὴν Σχολήν.

Ἐπίσης ἀριστεύσας ἐπηνέθη καὶ ὁ ἐκ Νάξου ἱατρός Κ. Καλλιδοῦρταϊος. Οἱ λοιποὶ τῶν διαγωνισθέντων ἦσαν Γάλλοι, ἕνδεκα περίπου τὴν ἀριθμὸν.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου συνήθως γυρίζουσιν αἱ τράπεζαι καὶ συναμιλοῦσιν οἱ ὄνητοὶ μετὰ τὰ ἐναέρια πνεύματα, ἐγένετο νέα τις ἀνακάλυψις· οἱ ἄνθρωποι ἠλεκτρίζονται, σπινθηροβολοῦσι, γίνονται περιλαμπεῖς, καὶ μεταδίδουσι τὸ πῦρ ἀνάπτουτες κηρία, κτλ. Ἰδοὺ δὲ πῶς· ἡ κατοικία σου νὰ ἦναι θερμὴ, ζέστην ἔχουσα εἴκοσι βαθμῶν τοῦ ἐκατονβάθμου θερμομέτρου, καὶ νὰ ἔχῃ τάπητας βελούδου καὶ τῶν Βρυξελῶν. Ὁ θέλων τότε νὰ ἀκτινοβολήσῃ περιπατεῖ ἐλιανοειδῶς ἐπὶ τοῦ τάπητος, χορεύει πόλλαν ἢ μαζοῦρκαν, ἢ καὶ τρέβει καλῶς τὸ πάτωμα μετὰ τοὺς πόδας του. Ἐντὸς ἀλίγου προστριβόμενων τῶν σανδαλίων ἐπὶ τοῦ τάπητος, ὁ φέρων αὐτὰ λαμβάνει τοιαύτην δύναμιν ἠλεκτρικὴν ὥστε μεταβάλλεται εἰς θειάζυλον. Ἐὰν ἦναι σκοτεινὸς ὁ θάλαμος ἡμπορεῖς νὰ χαράξῃς μετὰ τὸν δάκτυλόν σου γραμμὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὅποιας χαράσσει καὶ τὸ θειάζυλον ὅταν τὸ τρίβῃς, καὶ νὰ ἀνάψῃς ἐπ' αὐτῶν τὸ σίγαρόν σου.

Ὁ σοφὸς Ἀμερικανὸς ὁ παρατηρήσας πρῶτος τὸ φαινόμενον τοῦτο λέγει, ὅτι αἱ γυναῖκες σπινθηροβολοῦσι πλέον τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀποδίδει τοῦτο εἰς τὴν λεπτότητα τῶν σανδαλίων των. Βέβαιον δὲ εἶναι ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Ἀμερικῆς ἀνάπτουσι τὰ φυτίλια τοῦ ἀερίου μετὰ ἐν κλειδίον, ἢ μεταδίδουσι πῦρ εἰς τὸ οἰνόπνευμα ἐγγίζοντες αὐτὸ μετὰ τὸν δάκτυλον ἀνάγκη μόνον τὸ ἀναπτόμενον νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τὸ ἔδαφος. Ἀλλὰ τί συμβαίνει; ἐὰν ἐπισκεπτόμενος κυρίαν σφίγγῃς, κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθος, τὴν χειρὰ της, εὐθὺς σὲ βομβοβολεῖ μετὰ τρομερὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ σὲ καταφλέγει. Δὲν ἔρκει τάχα ὁ

ἀρχαῖος ἠλεκτρισμὸς μετὰ τὸν ὅποιον κατέκαιον ἡμεῖς αἱ γυναῖκες, καὶ ἐφύρον καὶ νέον!

Κοινοποιοῦντες ταύτην τὴν ἀμερικανικὴν ἀνακάλυψιν προσθέτομεν τὸ σύνθημα ἐπιμύθιον τῶν παραμυθίων· «Ὅτ' ἐγὼ ἤμην ἐκεῖ, οὔτε σεῖς νὰ τὸ πιστεύσετε.»

ΣΙΑΠΡΟΔΡΟΜΟΣ. Κατὰ τὰς ἐκδοθείσας ἐπισήμους εἰδήσεις οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Πολιτείας τοῦ Νεοεβραίου ἔχουσιν ἔκτασιν 312,471 μιλίων καὶ πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἐδαπανήθησαν 131,907,445 δολλάρια. Διαρκοῦντος τοῦ παρελθόντος ἔτους, 738 σειραὶ ἀτμοκινήτων ἀμαζῶν διέτρεξαν 11,758,745 μίλια, καὶ μετεκόμισαν 11,250,073 ἀνθρώπους, αἱ δὲ φορτηγαὶ ἀμαζαὶ διέτρεξαν 5,447,456 μίλια καὶ μετέφεραν 3,473,725 τόννους ἐμπορευμάτων. Αἱ δαπάναι τῆς συντηρήσεως, ἐπισκευῆς κτλ. ἀνέβησαν εἰς 13,502,966 δολλάρια. Βισεπράχθησαν δὲ 18,285,757 δολλάρια.

Ἐφρονέθησαν 20 ὁδοιπόροι, δηλαδὴ εἰς πρὸς 562,504, καὶ ἐτραυματίσθησαν 142. Ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τῶν ἐταιριῶν ἐφρονέθησαν 68 καὶ ἐπληρώθησαν 36, διότι εὐρέθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἔπου διέβαινον αἱ ἀτμάμαζαι.

ΙΟΝΙΟΝ ΚΡΑΤΟΣ. Ἐκ τῶν ἑπτὰ νήσων αἰτίνας συγκροτοῦσι τὸ Ἴόνιον Κράτος οἱ Παξοὶ εἶναι ἡ μικροτέρα, καὶ ἡ Κεφαλληνία ἡ μεγαλύτερα. Ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν·

Κέρκυρα,	227 μίλ. τετραγ.	Κάτοικοι.	65,000
Παξοὶ	26	»	5,000
Λευκάς,	180	»	20,000
Κεφαλληνία,	248	»	70,000
Ἰθάκη	45	»	10,000
Ζάκυνθος	186	»	40,000
Κόθρηα	118	»	10,000
	40,400		220,000.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ.

Δημοσιεύσαντες ἐν τῷ φυλλαδίῳ 115 τὰ σύμβολα τριῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας Παναγιάννη, ἐλησημονήσαμεν νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰ προσκαίμενα ῥητά. Ἰδοὺ δὲ ταῦτα· ὑπὸ μὲν τοὺς ἱπποκενταύρους τὰ ἐξῆς ἐκ τοῦ Ἡροδότου (Κλειθὸ 62).

« Ἐβῆπται δ' ὁ βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέταται·
 » ὅσσοι δ' αἰμίσσουσι σεληνικῆς διὰ τούτου. »

Ἰπὸ δὲ τὴν Ἀρτεμιν τὸ ἐξῆς (αὐτ. 66).

« Ἀρκάδιον μ' αἰετὶς· μέγα μ' αἰετὶς· οὐ ται δ' ὄσω·
 » Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλκωνήφατοι ἄνδρες εἶσιν,
 » οἳ σ' ἀποκωλύσουσιν. Ἐγὼ δὲ τοι ὄντι μεγαίρω. »

Καὶ ὑπὸ τὸν πολυεμιστήν τὰ ἐξῆς ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (Ὀύραν. 26).

« Παπκί, Μαρδόνει, κοῖους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχισομένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τῶν ἀργῶν ποιοῦνται·
 » ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. »